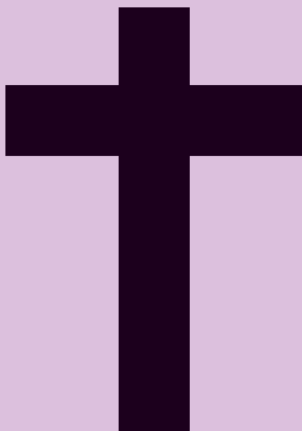

Lačo lafi taro
Luka

The Gospel According to Luke in the Gurbet dialect of Vlax
Romani

Lačo lafi taro Luka

The Gospel According to Luke in the Gurbet dialect of Vlax Romani

copyright © 2018 Pioneers

Language: Gurbet (Romani, Vlax)

Dialect: Gurbet

Translation by: Pioneers

DRAFT VERSION

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners. Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2023-03-24

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 24 Mar 2023 from source files dated 24 Mar 2023
9c40ddbf-b9d4-5e38-a96e-a0843fd7db6d

Contents

Luka	1
----------------	---

Lačo Lafi taro Luka

Kava si Lačo Lafi savo pisisada manuš palo alav Luka, savo sasa doktori, misionari savo phirda e apostolesa e Pavlesa thaj ni sasa Jevrejo. Kava lil sikavol e Isuseso bijandipe, lesu džuvdipe, sikajipe, čudesura thaj meripe ko krsto, uštipe tare mule thaj lesu vazdipe ko nebo. Jekh tare glavno tema kale Lače Lafesi si kaj o Isus pherol e obećanjura save o Dol dija e Izraelese ano Purano Savez kaj o Radosno haberi naj samo e Jevrejende nego i paše manuša save naj Jevreja. Ane kava lil taro Lačo Lafi sikada tare but teme, gothe uključil pe i molitva, o Duxo Sveto, radujipe, zahvalnost thaj e pare. Kava lil gija sikavol sar o Isus sastarda thaj oprostisada bute manušende, gothe si kola so sesa but nasvale il opsednutime bendencar, čore, bezehale, čudime manuša thaj but džuvlja. O Luka kava pisisada, khatende paše o 65 berš palo Hrist.

O Luka bičhalol lil e Teofilese tare Isuseso džuvdipe

¹ Mangleja Teofile, sar so džane, but džene lije te pisin tar okova so sasa, so o Dol obećisada prekale prorokura, a čerdilo maškar amende. ² Pisisade amende kola save korkore dikhlje vadži tare anglune đivesa thaj čerdile sluge e Devlese Lafese, ³ gija i me, mangleja Teofile, tuče pisiv sa redasa, golese so sa taro anglunipe ispitujisadem. ⁴ Gija ka ave uverimo kaj okova so sikade tut tare Hristoso džuvdipe si čačipe.

O meleko vaćarol taro bijandipe e Jovaneso e Krstiteljeso

⁵ Ano vreme e Irodeso o caro e Judejako sasa nesavo svešteniko tare Avijinaso redo,* akhardola Zaharija thaj lesi romni sasa taro pleme e Aaroneso, savi akhardola Jelisaveta. ⁶ Solduj džene sesa čačutne anglo Dol thaj živisade palo vaćaripe thaj palo zakono e Gospodeso bizo nisavo bilačhipe. ⁷ Len naj sasa čhave, golese kaj i Jelisaveta naštine te ačhol khamni, a solduj džene sesa već purane.

⁸ Jekh đive, o Zaharija kandija e Devle ano Hram golese kaj palo dužnost sasa lesu redo, ⁹ kaj palo adeti e sveštenikurengo birisade le barbutosa te džal e Devlese te kadil ano Svetišće e Gospodeso.† ¹⁰ Thaj kana o Zaharija dija te kadil ano Hram, but manuša sesa avral thaj molisajle e Devlese.

¹¹ Tegani e Zaharijase sikadilo o meleko e Gospodeso savo ačhilo ki desno rig taro oltari e kadimaso. ¹² Kana o Zaharija dikhlja le, but darajlo.

¹³ Al o meleko vaćarda lese: "Ma dara, Zaharije! Golese kaj čí molitva sasa šundi. Či romni i Jelisaveta ka bijanol murše thaj tu ka de le alav Jovan. ¹⁴ Tu ka ave radosno thaj bahtalo thaj but džene ka aven blagoslovime lese bijandimasa. ¹⁵ Golese kaj ka avol baro anglo Gospod thaj ni ka pijol mol thaj zuralo pijipe thaj ka pherdol e Svetone Duxosa dok si ano vodi pe dako. ¹⁶ O Jovane bute čhaven e Izraelese ka iril anglo Gospod, lengo Dol. ¹⁷ Vov ka džal anglo Gospod sar manuš savo anol o haberi ano Duxo thaj ano zuralipe sar o Ilija o proroko. Ka miril e ile e

* **1,5** O Avija sasa šorutno tar kaja grupa sveštenikura thaj sa von sesa kuštika (čhave) e Aaronese, savo sasa angluno izraelsko svešteniko (dikh 2. Dnev 24). † **1,9** E sveštenikura trubuje te phabaren guglo-mirišljavo tamjano sar anipe (prinos) e Devlese svako sabalje thaj rat ko oltari savo si posebno andre ano Hramo.

dadende premale e čhave thaj okola so ni šunen e Devle te aven gođaver sar e manuša save čeren kova so o Dol phenol kaj si šukar. Sa kava ka čerol te pripremil e manušen te šaj aven spremna e Gospodese avimase.”

¹⁸ O Zaharija vačarda e melekose: “Pale soste me gova ka džanav? Golese kaj sem purano thaj mi romni si bute beršendi.”

¹⁹ O meleko phenda lese: “Me sem o Gavrilo savo ačhav anglo Dol.‡ Bičhaldo sem te vačarav tuče kava lačno lafi. ²⁰ Ak, ka ave laloro thaj ni ka vačare dži gova đive dži kaj sa gova ni čerdol, golese so ni pačajan an me lafura save ka pherdon ano pravo vreme.”

²¹ Thaj avral e manuša ađučarde e Zaharija thaj čudisajle sose gaći majisajlo ano sveto than e Hrameso. ²² A kana iklilo o Zaharija naštine te vačarol. Vov dija len znakura golese kaj sasa laloro thaj e manuša haljarde kaj dikhlja dičhipe dži kaj sasa ano sveto than e Hrameso.

²³ Kana nakhle e đivesa tar lesa kandipe ano Hramo, o Zaharija đelo čhere. ²⁴ Pale kala đivesa ačhili khamni i Jelisaveta lesi romni thaj ni iklili avral pandž čhonš thaj vačarda: ²⁵ “Gija čerda mande o Gospod ane kala đivesa kaj pelo lese žal mande! Uljarda mandar kaja lađ maškare manuša kaj ni sasa ma čhave.”

O meleko vačarol taro bijandipe e Isuseso

²⁶ Kana i Jelisaveta sasa šovto čhon khamni, o Dol bičhalda e meleko e Gavrilo ano cikno foro Nazaret ani Galileja ²⁷ ki jekh čhej Marija savi sasa mangli romese e Josifese savo sasa tari kuštik e carosi e Davidesi. ²⁸ Kana o meleko o Gavrilo avilo late, phenda: “Av radosno, tu so arakhljan milost. O Gospod si tusa. [Blagoslovimi san maškare džuvlja!]”

²⁹ A voj kaj dikhlja e meleko darajli tare lafura lese thaj dija gođi savo sasa kava pozdrav. ³⁰ Thaj phenda laće o meleko: “Ma dara, Marija! Golese kaj arakhljan milost anglo Dol.* ³¹ Ak, ka ače khamni, ka bijane čhave thaj ka de le alav Isus.† ³² Vov ka avol baro thaj ka akhardol Čhavo Embareso. O Gospod o Dol ka dol le autoritet te vladil sar caro, sar o David, lesa paradad. ³³ Vov ka caruil ane kuštika e Jakovese sa e đivesa thaj lese carstvose ni ka avol krajo.”

³⁴ Tegani i Marija pučlja e meleko: “Sar ka avol gova kana sem me vadži čhej?”

³⁵ O meleko o Gavrilo vačarda laće: “O Duxo Sveto ka avol pe tute thaj o zuralipe e Embareso ka učharol tut. Golese kaj gova so ka bijandol ka avol sveto thaj ka akhardol Čhavo e Devleso. ³⁶ Ak, či bibi i Jelisaveta ačhili khamni ane purane berša i ka bijanol murše. E manuša vačarde kaj voj naštine te ačhol khamni, al akana si šov čhon khamni. ³⁷ Golese kaj o Dol šaj sa so phenol!”

³⁸ I Marija phenda: “Ake i me sem sluškinja e Gospodaresi. Nek avol palo čiro lafi!” Thaj o meleko đelo latar.

I Marija džal te dičhol e Jelisaveta

‡ **1,19** savo ačhav anglo Dol Ano original ačhol: “save ačhen anglo Dol”. Kava si phendo sar ukor e Zaharijase. Prisutnost e Gavriloso, savo avol taro Dol, bi trubula te avol dovoljno dokaz e Zaharijase. § **1,24** Pale pandž čhon ka pindžarol kaj si khamni. * **1,30** arakhljan milost anglo Dol Idiom “naći milost” značil te ave pozitivno prihvatimo nekastar: “O Dol odlučisada te dol tut po milost” li “O Dol sikavol po ljubaznost.” † **1,31** Alav “Isus” značil: o Gospod spasil.

³⁹ A i Marija pale gola đivesa spremisajli thaj siđarda ani bregali phuv ano foro e Judejako. ⁴⁰ Kana resli odori, đeli ano čher e Zaharijaso thaj pozdravisajli e Jelisavetasa. ⁴¹ Thaj kana i Jelisaveta šunda o pozdrav e Marijako, čhelda o čhavo ane lako vođi thaj i Jelisaveta pherdili Svetone Duxosa. ⁴² Ane sa o glaso vačarda e Marijaće: “Em blagoslovimi san maškare sa e džuvlja thaj blagoslovimo o čhavo ane ćiro vođi. ⁴³ Kotar mande kava čast kaj tu i dej me Gospodaresi aviljan ke mande? ⁴⁴ Golese dikh, kana šundem ćiro pozdrav ane mingre kana, čhelda o čhavoro ane mingro vođi. ⁴⁵ Blago tuće so pačajan kaj ka ćerdol kova so vačarda tuće o Gospod!”

I Marija slavil e Devle

⁴⁶ Tegani i Marija vačarda:
 “Slavil mi duša e Gospode!
⁴⁷ Mo duxo veselil pe ano Dol, ane mingro Spasitelji,
⁴⁸ so sasa milostivno e poniznone sluškinjaće.
 Golese dikh, od akana ka akharen man blagoslovimi sa e manuša.
⁴⁹ Golese so ćerda mande but šukaripe o Zuralo Dol,
 sveto si leso alav!
⁵⁰ Vov si milostivno sa e manušenje tare sa e kuštika,
 kolende save daran lestar.
⁵¹ Sikada po zuralipe pe vastesa,
 čhudija e barikanen ane lenđe ponosna mislura.
⁵² Čhudija e vladaren taro lengo tron,
 thaj vazdija e teljarden.
⁵³ E bokhalen čaljarda šukarimasa,
 thaj e barvalen mukhlja čuće vastencar.
⁵⁴ Pomožisada e Izraele, ćire sluga,
 te dol pe gođi taro milost,[‡]
⁵⁵ sar so obećisada amare kuštikende,
 e Avraamese thaj lese semese dži ko poslednjo đive.”
⁵⁶ I Marija bešli e Jelisavetasa paše trin čhon thaj pale gova irisajli čhere.

Bijandilo o Jovane o Krstitelj

⁵⁷ A i Jelisavetaće avilo o sato te bijanol thaj bijanda čhave. ⁵⁸ Kana šunde laće pašutne thaj lachi familija kaj o Gospod sikada laće baro milost, radujisajle lasa.

⁵⁹ Thaj kana o čhavoro sasa ohtoto đive, avile te ćeren le suneti thaj manglje te den le alav Zaharija. ⁶⁰ Al i Jelisaveta vačarda: “Na, leso alav ka avol Jovan!”

⁶¹ Von phende lače: “Naj tut khoni ani ćiri familija gole alavesa!”
⁶² Tegani pučlje e dade e Zaharija vastencar sar bi vov mandola te avol leso alav. ⁶³ Thaj o Zaharija manglja khanći pe soste šajine te pisil thaj pisisada: “Jovan ka avol leso alav.” Thaj savore čudisajle. ⁶⁴ Tare jekh drom o Zaharija lija te vačarol thaj lija te slavil e Devle.

[‡] **1,54** O Dol naši bistol. Kana o Dol “dol pe gođi”, gova si idiom savo značil kaj o Dol delujil ko temelji ke okova so obećisada. Kava vačarol tare Devleso obećanje e Avraamese (“golese so obećisada amare kuštikende kaj ka avol milosrdno”).

65 I dar e Devlesi avili ane sa e pašutne lende thaj ki sa i bregali Judeja šundilo kava so sasa. 66 Savore dije godi tar gova:§ “So ka avol tar kava čhavo? Golese so o va e Gospodeso sasa pe leste.”*

O Zaharija prorokujil taro po čhavo o Jovane thaj taro Mesija

67 O Zaharija, o dad e Jovaneso, pherdilo e Svetone Duxosa thaj prorokuisada:

68 “Blagoslovimo o Gospod o Dol e Izraleso
so avilo thaj ikalda pe† manušen!

69 Vazdija amende e zurale Spasitelje,‡
tari kuštik e Davidesi§ pire slugasi,

70 sar so vačarda ano purano vreme
andare muja tare sveta prorokura pire,

71 kaj ka ikalol amen tare amare dušmanura
thaj tare vasta* savorende save mrzin amen.

72 Sasa milosno amare kuštikende,
thaj ispunisada po sveto savez†,

73 savez savo dija e Avraamese amare paradadese,

74 te ikala amen tare vasta amare dušmajende,
thaj te kanda e Devle bizi dar,

75 ano svetost thaj ano pravednost angle leste sa dok sam džuvde.

76 A tu, Jovane mo čhavo, ka akhardo proroko Embareso
golese kaj ka dža anglo Gospod te čere leso drom.

77 Ka sikave lese manušen sar te pindžaren o spasenje
prekalo oprostjenje tare lende grehura.

78 Golese so si e Devleso ilo šukar,
ka avol o svetlost‡ pe amende sar nevi sabalin,

79 te svetlil kolende so si ano kalipe§ thaj ani sena e merimasi,
a amare pingre ka phiren ko drom taro mir.”*

80 A o čhavoro o Jovane barilo thaj zurajlo duxosa. Kana barilo, delo ani pustinja sa dži kaj ni iklilo angle Izraelcura te vačarol o Lafi e Devleso.

§ 1,66 Ano original ačhol: čhute ano ilo * 1,66 o va e Gospodeso sasa pe leste Izraz “va e Gospodeso” odnosil pe pe Gospodeso zuralipe. “E Gospodeso zuralipe sasa lesa” il “O Gospod čerda ane leste zurale”. † 1,68 ikalda pe “počinda, otkupisada” ‡ 1,69 e zurale Spasitelje Ano original ačhol: “šing-rog spasenja amende”. I šing e životinjendi sasa simboli taro blagoslovimo zuralipe te branin pe. § 1,69 Ano original ačhol: “ano čher lese slugasi e Davidese”. E Davideso “čher” kate sikavol lese familija, tačno, lese kuštika: “ani familija lese slugasi e Davidesi” li “savo si tari kuštik tar leso kandino o David”. * 1,71 vasta predstavil zuralipe save bilače manuša koristin protiv e Devleso narodo. † 1,72 Ano original ačhol: “Savez” dikh: Ps 106,45–46 ‡ 1,78 svetlost Svetlo si često metafora pašo čačipe. Kate vačarol pe taro duxovno čačipe savo o Spasitelj ka dol sar iklipe e khameso savo sikadol ki phuv. DikhMal 4,2. § 1,79 kalipe Kate si i tama metafora pašo odsutnost taro duxovno čačipe. Kate e manušende savende nedostajil duxovno čačipe vačarol sar te phene bešen ano kalipe: “manuša save ni džanen o čačipe”. * 1,79 drom taro mirsi metafora pašo đuvdi pe savo anol dži gova sar manuš te avol le mir e Devlesa: “te avol mirno an po džuvdipe” il “te phire ko drom savo indarol ko mir”.

2

*E Isuseso bijandipe
(Mt 1,18-25)*

¹ Ane gola đivesa kana bijandilo o Jovane o Krstitelj, iklilo o vačaripe e caroso e Avgustineso te popisin pe sa e manuša ano Rimsko carstvo. ² Kava sasa angluno popis kana o Kvirinije vladisada e Sirijasa. ³ Thaj savore pojdisade te pisin pe alava ko spisko, ko foro kaj bešle lende kuštika.

⁴ Gija o Josif tari familija tari kuštik e Davidesi, pojdisada taro Nazaret, so si ani Galileja, ane Davideso foro savo akhardol Vitlejem savo si ani Judeja, ⁵ te pisil po alav ko spisko e Marijasa, savi sasa mangli lese. Voj sasa khamni ⁶ thaj kana sesa ano Vitlejem, avilo o vreme i Marija te bijanol. ⁷ Thaj bijanda pe anglune čhave, pačarda le thaj čhuta le ani jaslica,† golese kaj naj sasa than ani gostionica.‡

E čobanura thaj e melekura

⁸ Ane goja phuv pašo Vitlejem sesa nesave čobanura, save arakhlje ke poljura račasa pe bakren. ⁹ Thaj tari jekh drom o meleko e Gospodeso ačhilo maškare lende thaj e Gospodaresi slava svetlisada len thaj von but darajle. ¹⁰ Al o meleko vačarda lenđe: “Ma daran! Dikh, anav tumende lačho lafi e radujimaso so ka avol sa e manušenđe! ¹¹ Golese kaj ađive bijandilo o Spasitelj, savo si o Hrist o Gospod, ano foro kaj sasa bijando o caro o David. ¹² Kava ka avol tumende znako pale savo ka pindžaren le: ka aračhen čhavore savo si pačardo thaj pašljol ani jaslica.”

¹³ Tari jekh drom pašo meleko sikadili bari vojska e melekurenđiš, save hvalina e Devle vačarindoju:

¹⁴ “Slava e Devlese ko učipe,
thaj ki phuv mir maškare manuša
save si pale Devleso mandipe.”

¹⁵ Kana e melekura đele lendar ano nebo, e čobanura phende jekh averese: “Ka dža dži o Vitlejem, te dikha gova so odori sasa sar so vačarda amende o Gospod.”

¹⁶ E čobanura dele sigate thaj arakhlje e Marija, e Josife thaj e čhave sar pašljol ani jaslica. ¹⁷ Kana dikhlje le, savorende vačarde so o meleko lenđe vačarda taro čhavoro. ¹⁸ Savore save šunde e čobanuren divisajle. ¹⁹ Al i Marija dija gođi tar kala lafura thaj čhuta len ane po ilo.* ²⁰ E čobanura irisajle, slavisade thaj hvalisade e Devle za sa so šunde thaj dikhlje, golese so pherdile sa e lafura sar so sasa lenđe phendo.

²¹ Ohtoto đive palo bijandipe e čhaveso avilo o vreme te čeren le suneti†. Dije le alav Isus, sar so vačarda o meleko, angleder so i Marija ačhili khamni.

I Marija thaj o Isus ko Hram palo Zakono

* **2,4** Vitlejemlako o Vitlejem sasa cikno foro, gothe o caro o David sasa bijando i sasa proroštvo kaj o Mesija ka bijandol gothe (Mih 5,2). † **2,7** Than ano savo čhuvola pe phus e stokaće ‡ **2,7** “naj sasa than lenđe dujende te ačhen ani soba e gosturendi.” Golese so verovatno avile but manuša ano Vitlejem te pisin pe ko spisko. § **2,13** Ano original ačhol: Vojska e nebosi. * **2,19** I Marija smatrisada gova so sasa phendo tar lako čhavo sasa dragoceno: “radosno, brižljivo dola pe gođi pe gola lafura”. † **2,21** suneti E zakonura save o Dol dija e Jevrejende te čeren suneti murše čhave thaj gova određeno kurbano savo o dad em i dej trubul te anen (3. Mojs 12,3).

²² Kana avilo o vreme, o Josif thaj i Marija te džan palo adeti e thodimaso sar so si palo zakono e Mojsijaso, von ande e čhavore ano Jerusalem ano Hram te preden le e Gospodese ²³ (sar so si pisimo ano zakon e Gospodeseo kaj “svako čhavo murš čhavo savo putrol e dejako por te posvetil pe e Gospodese”) ²⁴ thaj te anen kurbano (sar e Gospodeseo zakono phenol: “Duj grlice il duj terne golubura”).

O Simeon pindžarda e Mesija

²⁵ Tegani sasa ano Jerusalem manuš kaso alav sasa Simeon. Gova manuš sasa pravedno thaj pobožno. Adućarda o Mesija te ikalol o Izrael[†] taro ropstvo thaj o Duxo Sveto sasa pe leste. ²⁶ O Duxo Sveto sikada lese but angleder kaj ni ka merol sa dži kaj ni dičhol e Hriste e Gospodese. ²⁷ O Duxo vaćarda lese te džal ano Hram. [§] Tegani o Josif thaj i Marija ande e čhave e Isuse ano Hram te ćeren okova so si palo adeti ane Mojsijaso zakono. ²⁸ Kana o Simeon dikhlja e Isuse, lija le ke pire vasta, hvalisada e Devle thaj phenda:

²⁹ “Gospode, akana muk ano mir te merol ćo sluga, palo okova sar so phendan.

³⁰ Golese so me jakha dikhlje ćiro spasipe* ,

³¹ savo pripremisadan angle sa e manuša.

³² Vov si svetlo[†] savo ka avol pe abandžije,

thaj vov ka avol ki slava pire manušenje e Izraelese.”

³³ E Isusesi dej thaj lesa dol sesa ćudime so vaćarda o Simeon taro Isus.

³⁴ Tegani blagoslovisada len o Simeon thaj vaćarda e Marijaće, lese daće: “Dikh, o Dol odredisada kale čhavore te peravol buten Izraelcuren thaj te vazdol buten. [‡] Vov si odredimo te avol e Devleso znako, al but džene ka odbacin le. ³⁵ Gija ka sikadol so garandoj den an pe gođa. A tut i bari ćhurik[§] ka pusavol ani duša.”

I Ana zahvalil e Devlese pašo Mesija

³⁶ Thaj sasa i Ana, e Devlesi proročica, e Fanulosi čhej, tari kuštik e Asiresi.* Voj sasa but purani. Efta berš sasa pe romesa thaj lako rom mulo, ³⁷ thaj pale gova sasa udovica ohtovardeš thaj štar berš[†]. Ni džala taro Hram, al kandija e Devlese i rat thaj o đive, thaj postisada thaj molisada. ³⁸ Voj avili gothe ane gova sato, hvalisada e Devle thaj vaćarda taro čhavoro savorende save adućarde o Dol te ikalol o Jerusalem.

³⁹ Kana o Josif thaj i Marija ćerde sa palo zakono e Gospodeseo, irisajle ani Galileja, ane po foro ano Nazaret. ⁴⁰ A o čhavo barilo thaj zurajlo. Pherdilo mudrost thaj o šukaripe e Devleso sasa ane leste.

[‡] **2,25** Ano original ačhol: “Adućarda uteha e Izraelese.” [§] **2,27** ano Hram “ani hramsko avlin.”

Samo e sveštenikura šajine te den ano Hram. * **2,30** ćiro spasipe “Spasenje” vaćarol taro manuš savo ka anol spasenje (čhavore e Isuse) save o Simeon ičarol: “Spasitelji savo si bičhaldo” il “kova kas tu bičhaldan te spasil amen”. [†] **2,32** svetlo Kaja metafora značil kaj o čhavoro ka pomožil e manušenje te dičen thaj te razumim ko isto sar o svetlo pomožil e manušenje šukar te dičen.

[‡] **2,34** te peravol ... te vazdol “Te perol” značil te crdol pe taro Dol, te avol osudimo il te avol uništimo, a te vazdol značil te avol po paše e Devlese, te avol blagoslovimo il spisimo. [§] **2,35** Kaja metafora sikavol bari žal savi i Marija ka osetil: “Ći žal ka avol gaći dukhadi sar i bari šhurik (mač) savi pusavol ćo ilo.” * **2,36** O Asir sasa jekh tare dešuduj čhave e Jakovese. [†] **2,37** Kava šaj te značil (1) voj sasa udovica 84 berš il (2) voj si udovica sava isi akana 84 berš.

O Isus sar čhavoro ano Hram

⁴¹ E Isuseso dad thaj lesi dej đele svako berš ano Jerusalem ko baro đive ki Pasha. ⁴² Kana sasa e Isuse dešuduj berš, i vov đelo palo adeti te svetkujil lencar o baro đive i Pasha ano Jerusalem. ⁴³ Kana nakhle gola đivesa, von pojdisade čhere. Al o čhavoro o Isus ačhilo ano Jerusalem, a lesi dej thaj lesa dad gova ni džanglje. ⁴⁴ Dije gođi kaj si i vov lencar maškare avera manuša save putujisade lencar. Đele jekh đive phirindoj thaj lije te roden le ki familija thaj ke pire pindžarutne manuša. ⁴⁵ Kana ni arakhlje le, irisajle ano Jerusalem te roden le. ⁴⁶ O trito đive arakhlje le ano Hram sar bešol maškare učitelja, sar šunol len thaj pučol len. ⁴⁷ Savore save šunena e Isuse divisajle lese džanglimasa thaj lese irimasa o pučipe.

⁴⁸ Kana dikhlje le, čudisajle thaj lesi dej vačarda lese: “Čhaveja! So čere amencar kava? Ak, me thaj čo dad daraljam thaj rodijam tut!”

⁴⁹ O Isus vačarda lenđe: “Sose rodijen man? Ni li džanen kaj trubul te avav ano čher me Dadeso?” ‡ ⁵⁰ Al von ni haljarde so vov manglja te phenol lenđe.

⁵¹ Tegani avilo lencar ano Nazaret thaj ane sa šunola len. Lesi dej sa kala lafura garada ane piro ilo. § ⁵² O Isus barola ano mudrost, ano baripe* thaj ano milost ko Dol i ke manuša. †

3

O Jovane o Krstitelj čerol o drom (Mt 3,1-12; Mk 1,2-8; Jn 1,19-28)

¹ Kana o cezar o Tiberija vladisada po rimsko carstvo dešupandžto berš,* o Pontije o Pilat o upravniko vladisada ani Judeja, o Irod vladisada ani Galileja, o Filip lesa phral vladisada ani Itureja thaj ani Trahonitada thaj o Lisanije vladisada ani Avilina, † ² a kana o Ana thaj o Kajafa sesa šorutne sveštenikura, ‡ o Dol bičhalda po lafi e Jovanese, e Zaharijase čhave, ani pustinja. ³ O Jovane đelo taro than dži ko than tare solduj riga tari len e Jordanesi, vačarindoj kaj e manuša trubul te irin pe tar pe grehura thaj te aven ko Dol te oprostil lenđe thaj te krstin pe. ⁴ Sar so pisisada o proroko o Isaija, o Jovane sasa

‡ **2,49** Ni li džanen kaj trubul te avav ano čher me Dadeso? Leso dad thaj lesi dej trubuje te džanen i svrha za ki savi bičhalda le lesa Dad taro nebo. Ane 12 berš o Isus o Čhavo e Devleso haljarda (razumisada) kaj o Dol lesa pravo Dad (na o Josif, e Marijako rom). § **2,51** sa kala lafura garada ane piro iloTare sa i Marija so šunda, vačarol pe kaj si sar barvalipe savo voj arakhlja thaj vrednujisada: “Ano šukaripe dija gođi tar sa kala buča”. * **2,52** barola ano mudrost, ano baripe “Avola sa po džanglo i po zuralo.” Kava vačarola pe tar lesa mentalno thaj fizičko baripe (rast). † **2,52** ano milost ko Dol i ke manuša Kava vačarol taro duxovno thaj društveno rast (baripe). Kava šaj bi vačarola pe: “O Dol blagoslovisada le sa po but em po but, thaj e manuša manglje le sa po but thaj po but.” * **3,1** Pale amaro kalendari ano 27 il 28 berš. † **3,1** O Irod, o Filip thaj o Lizanije sesa “tetrahura”. Lafi “tetrah” odnosil pe po manuš tari vlada savo vlada pe nesavo kotar taro Rimsko carstvo. Dži jekh tetrah sasa taro autoritet e rimskone caroso. O carstvo e Irodeso o “Baro”, savo sasa caro ko vreme e Isuseso bijandipe, sasa ulado ke štar kotora pale lesa meripe, a gole kotorencar vladisade lese Čhave sar “tetrahura” il “vladarura taro štarto kotar”. Sa jekh kotora sesa le jekh il po but cikne kotora save akhardona provincije, sar so sesa i Galileja thaj i Samarija. ‡ **3,2** a e šorutne sveštenikura sesa o Ana thaj o Kajafa “Kana o Ana thaj o Kajafa kandije solduj sar baresveštenkura.” O Ana sasa barosvešteniko, a e jevreja gija pindžarena sa le čak i kana e Rimljanura čute lese džamutre, e Kajafa, te zamenil le sar barosvešteniko.

“o glaso so dol vika ani pustinja:

‘Pripremin o drom e Gospodese!

Ravnin lese o drom!

⁵ Sa e doline te pherdon,

thaj sa e gore thaj e bregura nek ravnin pe,

thaj sa e bande droma te aven prava,

a e bilačhe droma te aven ravnome. §

⁶ Thaj sa e manuša ka dičhen e Devleso spasenje!’ ”

⁷ O Jovane vačarda e manušeđe save avena te krstil len: “Tumen e sapesse čhave! Ko vačarda tumende kaj šaj te našen tare Devlesi holi so avol?*” ⁸ Sikaven tumare džuvdimasa thaj tumare bučencar kaj irisaljen taro greh thaj aviljen anglo Dol!† Ma xoxaven tumen golesa so vačaren: ‘Amaro paradad si o Avraam!‡’ Golese vačarav tumende kaj o Dol šaj tar kala bara te vazdol čhaven e Avraamese. ⁹ Golese kaj o tover tare Devleso sudo ačhol pašo koreno e kašteso§ thaj dži jekh kaš savo ni bijanol šukar bijandipe ka činol pe thaj ani jag ka čhudol pe.”

¹⁰ E manuša pučlje e Jovane: “So te čera?”

¹¹ O Jovane vačarda lenđe: “Kas isi duj fostanura, nek dol jekh kolese so naj le nijekh thaj kas isi xamase, nek dol okole kas naj.”

¹² Avile te krstin pe thaj i nesave carincura thaj pučlje le: “Učitelju, so te čera amen?”

¹³ O Jovane phenda lenđe: “Ma manden po but nego so vačardo si tumende taro vlast.”

¹⁴ Thaj nesave vojnikura pučlje le: “Amen so te čera?”

Vov vačarda lenđe: “Khanikastar ma len silasa e pare thaj ma čeren xoxaipe pe nikaste. Aven bahtale okolesa kobar počinen tumen.”

¹⁵ E manuša adučarde e Mesija thaj savore pučlje pe ane pe ile naj li o Jovane o Mesija. ¹⁶ Al o Jovane vačarda savorende: “Me krstiv tumen pajesa, al avol khoni savo si po baro mandar, kase naj sem dostojno lese sandale te putrav.* Vov ka krstil tumen e Svetone Duxosa thaj jagasa.†

¹⁷ Le isi vila‡ ane vasta te čistil o gumno§ thaj te čidol o div an po ambari.

§ **3,5** Kana e manuša čeren o drom e carose savo avol, peraven e uče thana thaj pheren e hva te šaj o drom avol lačno. Kava si kotor tar jekh metafora savi počnisada ko stih angleder kalestar.

* **3,7** O Jovane ukoril la sa e narodo, golese so rodije te krstil len sar te ni kaznil len o Dol, al von ni achile te čeren grehura: “Našti gija te našen tare Devleso gnjev” il “Našti našen tare Devleso gnjev gijate samo so ka aven krstime.” † **3,8** Ano original ačhol: Bijanen bijandipe savo si dostojno ko obraćenje. Ke akaja metafora o ponašanje e manušeso uporedil pe e bijandimasa. Sar tare luluđa so adučarol pe bijandipe savo si lačno za ki laći vrsta, taro manuš savo vačarol kaj pokajisajlo lestar adučarol pe te živil sar o Dol so rodol lestar. ‡ **3,8** Mislisade kaj o Dol ni ka kaznil len golese so si o Avraam lendi kuštik. § **3,9** O tover kate metafora za ki kazna savi sigate ka avol:

“O Dol si sar manuš savo čhuta po tover po koreno e kaštengo.” * **3,16** Te putren pe e pertle tare sandale sasa bući e robosi. O Jovane vačarda kaj okova savo avol si gaći baro kaj o Jovane naj vredno ni lesoro te avol. † **3,16** jagasa “Jag” si metafora il za ko (1) sudo il (2) pročišćenje.

‡ **3,17** Kava si alati savesa čhudola pe o div ano vazduho te bi odvojila pe i pleva taro div. E zrnura si po phare pa perena tele, a e pleva em okova so naj div letil e balvaljasa. Kava alati si slično sar e grabulje. § **3,17** Gumno si than kaj o div čhuvol pe te spremil pe za čistipe. “Čistil pe” gumno značil te završil pe o čistipe e diveso: “te završil piro čistipe taro div”

Thaj i pleva ka phabarol jagasa savi ka phabol thaj ni ka ačhol.*¹⁸ Gija but aver lafura vačarda o Jovane e narodose sar te teril len te pokajin pe thaj phenda lenđe o Lačo Lafi.

¹⁹ O Jovane prekorisada e Irode e vladare tari Galileja golese so lija romnjaće pe phralese romnja e Irodijada† thaj zbog but bilače buća so čerda. ²⁰ Pale sa gova o Irod čerda i kava: čhuta e Jovane ano phanglipe.

O Jovane krstil e Isuse

(Mt 1,1-17; 3,13-17; Mk 1,9-11; Jn 1,32-34)

²¹ Kana o Jovane krstisada sa e manušen thaj o Isus krstisajlo. Thaj dok o Isus molisajlo, putajlo o nebo, ²² thaj o Sveto Duxo ulilo pe leste ano oblik sar golubo. Thaj šundilo glaso taro nebo: "Tu san mo čhavo o manglo. Tu san mingro manglipe!"

E kuštika e Isuse Hristese

(Mt 1,1-17)

²³ E Isuse sasa le paše tranda berš kana počnisada pi služba. E manuša smatrisade kaj o Isus si čhavo e Josifeso.

O Josif sasa čhavo e Ilijaso.

²⁴ O Ilija sasa čhavo e Matataso,

O Matat sasa čhavo e Levijaso.

O Levi sasa čhavo e Melhijaso.

O Melhi sasa čhavo e Janejaso.

O Janej sasa čhavo e Josifeso.

²⁵ O Josif sasa čhavo e Matatijaso.

O Matatij sasa čhavo e Amoseso.

O Amos sasa čhavo e Naumeso.

O Naum sasa čhavo e Eslijaso.

O Eslija sasa čhavo e Nangejeso.

²⁶ O Nangej sasa čhavo e Maateso.

O Maat sasa čhavo e Matatijaso.

O Matatij sasa čhavo e Semeinaso.

O Semein sasa čhavo e Josiheso.

O Josih sasa čhavo e Jodaso.

²⁷ O Jod sasa čhavo e Joananaso.

O Joanan sasa čhavo e Risaso.

O Risa sasa čhavo e Zorovaveleso.

O Zorovavel sasa čhavo e Salatiilaso.

O Salatiil čhavo e Nirijaso.

²⁸ O Niri sasa čhavo e Melhijaso.

O Melhi sasa čhavo e Adijeso.

O Adija sasa čhavo e Kosamaso.

O Kosam sasa čhavo e Elmadameso.

O Elmadam sasa čhavo e Iroso.

* **3,17** O Jovane vačarol taro Hrist savo avol te sudil sar te phene kaj si vov zemljoradniko savo si spremno te delil e zrnura taro div tari pleva: "a vov ičarol i vila golese so si spremno" il "vov si spremno te sudil sar o zemljoradniko spremno te vejil o div". † **3,19** pe phralese romnja e Irodijada O Irod Antipas mukhlja pe prvone romnja thaj lija pe phralese romnja e Irodijada, savi sasa romni lese phralesi e Filipesi I (dikh Mt 14,3; Mk 6,17). Mojsijsavo si zakono ano 3. Mojs 18,16; 20,21 zabranisada manušese te lol romnjaće pe phralese romnja dok si o phral vadži džuvdo.

29 O Ir sasa čhavo e Isuseso.
O Isus sasa čhavo e Eliezereso.
O Eliezer sasa čhavo e Jorimaso.
O Jorim sasa čhavo e Matatoso.
O Matat sasa čhavo e Leviso,
30 O Levi sasa čhavo e Simeoneso,
O Simeon sasa čhavo e Judaso.
O Juda sasa čhavo e Josifeso.
O Josif sasa čhavo e Jonameso.
O Jonam sasa čhavo e Eliakimeso.
31 O Eliakim sasa čhavo e Melejeso.
O Meleja sasa čhavo e Menaso.
O Mena sasa čhavo e Matateso.
O Matata sasa čhavo e Nataneso.
O Natan sasa čhavo e Davideso.
32 O David sasa čhavo e Jesejaso.
O Jesej sasa čhavo e Jovideso,
O Jovid sasa čhavo e Voozeso.
O Vooz sasa čhavo e Salmoneso.
O Salmon sasa čhavo e Naasoneso.
33 O Naason sasa čhavo e Aminadaveso.
O Aminadav sasa čhavo e Admineso.
O Admin sasa čhavo e Arnijeso.
O Arni sasa čhavo e Esromeso.
O Esrom sasa čhavo e Fareseso.
O Fares sasa čhavo e Judaso.
34 O Juda sasa čhavo e Jakoveso.
O Jakov sasa čhavo e Isakoso.
O Isak sasa čhavo e Avraameso.
O Avraam sasa čhavo e Tarajeso.
O Tara sasa čhavo e Nahoreso
35 O Nahor sasa čhavo e Seruheso,
O Seruh sasa čhavo e Ragaveso.
O Ragav sasa čhavo e Falekoso.
O Falek sasa čhavo e Evereso.
O Ever sasa čhavo e Salaso.
36 O Sala sasa čhavo e Kainameso.
O Kainam sasa čhavo e Arfaksadeso.
O Arfaksad sasa čhavo e Simeso.
O Sim sasa čhavo e Nojeso.
O Noje sasa čhavo e Lamehoso.
37 O Lameh sasa čhavo e Matusalaso.
O Matusala sasa čhavo e Enoheso.
O Enoh sasa čhavo e Jareteso.
O Jaret sasa čhavo e Malaleileso.
O Malaleil sasa čhavo e Kainameso.
38 O Kainam sasa čhavo e Enoseso.
O Enos sasa čhavo e Siteso.
O Sit sasa čhavo e Adameso.
O Adam sasa čhavo e Devleso.

4

O beng iskušil e Isuse
(Mt 4,1-11; Mk 1,12-13)

1 O Isus pherdo Duxo Sveto irisajlo tari len i Jordan thaj inđarda le o Duxo ani pustinja ² thaj saranda ðive o beng iskušisada le. Thaj gola ðive khanči ni xalja thaj kana nakhle e saranda ðive, vov bokhajlo.

³ Thaj vačarda lese o beng: "Te san e Devleso Čhavo phen kale barese te avol mangro."

⁴ Thaj o Isus phenda lese: "Ano Sveto Lil ačhol: 'O manuš ni ka avol džuvdo samo taro mangro.' " *

⁵ Thaj ikalda le o beng ko učo than thaj sikada lese sa e carstvura ki phuv tari jekh drom. ⁶ Thaj o beng vačarda lese: "Tuće ka dav sa kava lengo zuralipe thaj i slava, golese kaj mande dija pe thaj me ka dav la kase mangav. ⁷ Tu ako pere angle mingre koča sa čiro ka avol."

⁸ Thaj o Isus vačarda lese: "Ano Sveto Lil ačhol: 'Per ke koča e Gospodese e Devlese čirese thaj lese jekhese kande.' " †

⁹ Thaj inđarda le ano Jerusalem, čhuta le najučeste po Hramo thaj vačarda lese: "Te san e Devleso Čhavo, čhude tu katar tele, ¹⁰ golese kaj ano Sveto Lil ačhol:

'Vov ka phenol pe melekurenđe te aračhen tut'

¹¹ thaj: 'ka lol tut ke vasta

te ma čalave tut ko bar će pingresa.' " ‡

¹² Thaj o Isus vačarda lese: "Ano Sveto Lil ačhol:

'Ma iskuši e Gospode, e Devle čire.' " §

¹³ Thaj kana ačhile sa e iskušenjura, o beng ðelo lestar dži aver nesavo vreme.

O Isus sikavol ani Galileja
(Mt 4,12-17; Mk 1,14-15)

¹⁴ Thaj irisajlo o Isus ano zuralipe e Duxoso ani Galileja thaj o lafi lestar ðelo pe sa e thana. ¹⁵ Thaj sikada ane lenđe sinagoge thaj savore šukar lestar vačarde.

E Isuse traden taro Nazaret
(Mt 13,53-58; Mk 6,1-6)

¹⁶ Thaj avilo ano foro Nazaret kaj barilo, ko savato palo piro adeti džalasa ani sinagoga thaj uštilo te čitil. ¹⁷ Thaj dije le o Lil e prorokoso e Isajiaso, putarda o Lil thaj arakhlja than kaj sasa pisimo:

¹⁸ "O Duxo e Gospodeso si pe mande,
golese kaj pomazisada man thaj bičhalda man

te anav o Lačo Lafi e čororende,
te vačarav e phanglende kaj ka aven oslobodime,
thaj e korende kaj ka dičhen,
thaj e mučime ka aven mekhle,

¹⁹ te vačarav taro lačo berš taro milost e Gospodeso."

²⁰ Thaj phanglja o Lil thaj dija e slugase, pale gova bešlo. Thaj savore ani sinagoga dikhlje ane leste. ²¹ Thaj o Isus lija te vačarol lenđe: "Aðive, kava so šunden taro Lil pherdilo".

* 4,4 5. Mojs 8:3 † 4,8 Pnz 6:13 ‡ 4,11 Psalam 91,11-12 § 4,12 Pnz 6,16

22 Savorende sasa šukar thaj sesa bahtale kale šukar lafesa so iklilo andaro leso muj thaj pučlje pe: “Naj li kava e Josifeso čhavo?”

23 Thaj o Isus vačarda lende: “Čače, tumen mande ka vačaren kaja poslovica: ‘Lekarona, sastar korkore tut!’ So šundam kaj čerdan ano Kafarnaum čher i kate ane čo than kaj bariljan.” 24 Tegani vačarda: “Čače vačarav tumende, nijekh proroko naj manglo ano po than kaj barilo.”

25 A čače vačarav tumende: “But džuvlja kase roma mule sesa ano Izrael ano vreme e Ilijaso kana o bršnd ni pelo* trin berš thaj šov čhon thaj sasa baro bokhalipe pe sa i phuv. 26 A o Ilija ni sasa bičhaldo ni jekhače lendar, sasa bičhaldo ke abandžijengo foro Sarepta pašo Sidon ki jekh džuvli kaso rom mulo. 27 Thaj but sesa gubava ano Izrael ko vreme e prorokoso e Jelisijeso thaj khoni ni thodilo lendar, nego thodilo o Neman Širijančo.”

28 Thaj savore ani sinagoga pherdile holi kana kava šunde. 29 Thaj uštile thaj tradije le avral taro foro thaj indarde le ko brego najuče kaj sasa čerdo lengo foro te čhuden le odupral natele. 30 A o Isus nakhlo maškar lende thaj delo pire dromesa.

O Isus ikalol e demone taro manuš

(Mk 1,21–28)

31 Pale gova, o Isus ulilo ano Kafarnaum ano foro Galilejsko thaj sikada ko đive e savatoso. 32 Thaj čudisajle lese sikaimasa, golese kaj leso vačaripe sasa zuralo.

33 Gothe ani sinagoga sasa manuš ane kaste sesa e benga thaj dija vika: 34 “So mande amendar, Isuse taro Nazaret? Aviljan li te mudare amen? Džanav ko san tu: Sveco e Devleso!”

35 Thaj o Isus dija vika pe leste: “Phande čo muj thaj iklji lestar!” Thaj perada o beng e manuše angle sa e manuša, thaj o beng iklilo lestar thaj khanči ni čerda lese bilače.

36 Thaj ane savorende avili i dar thaj čudisajle thaj jekh averese vačarde: “Save si kala lafura! Ano autoritet thaj ano zuralipe vačarol e bendende te ikljon thaj von ikljen!” 37 Thaj delo o lafi lestar ane sa e pašutne thana.

O Isus sastarol buten

(Mt 8,14–17; Mk 1,29–34)

38 O Isus uštilo gothar andari sinagoga thaj avilo ano čher e Simonese, a e Simonese sasuja sasa la bari jag thaj rodije lestar te vazdol la. 39 Thaj o Isus ačhilo paše late, pretisada e jagače thaj i jag mukhlja la. Sigate uštili thaj kandija len.

40 Thaj kana pelo o kham, savoren save sesa len nasvale tare sa dži jekh nasvalipe ande len angle leste, a vov pe savorende čhuta pe vasta thaj sastarda len. 41 Thaj e benga iklile tare pherdo thaj dije vika thaj vačarena: “Tu san o Čhavo e Devleso!” Thaj darada len te ma vačaren khanikase golese kaj džanglje kaj si vov o Hrist.

42 Thaj kana iklilo o đive, iklilo thaj delo ani pustinja, thaj e manuša rodije le thaj avile leste thaj manglje te ačhaven le te ma džal lendar. 43 A o Isus vačarda lende: “Trubul ane avera forura te vačarav o Lačo Lafi taro carstvo e Devlese, golese sem bičhaldo.” 44 Thaj ni ačhada te vačarol ane sinagoge ani Judeja.

* 4,25 o bršnd ni peloAno original ačhol: “o nebo phanglilo”.

5

O Isus akharol e anglune sikaden
(Mt 4,18-22; Mk 1,16-20)

¹ O Isus jekh drom kana ačhilo pašo Galilejsko jezero*, paše leste čidije pe but manuša, te šunen o lafi e Devleso, ² thaj dikhlja duj čamcura kaj ačhen ko than, a e manuša save dolen mačhe iklile lendar thaj thode e mreže. ³ Thaj o Isus dija ano čamco savo sasa e Simoneso, thaj pučlja le te crden le zala ano paj. Thaj bešlo thaj sikada e manušen taro čamco.†

⁴ Kana ačhilo te vačarol e manušen, vačarda e Simonese: "Dža ko duboko paj, thaj čhude e mreže čire, thaj dol mačhen". ⁵ Thaj o Simon vačarda lese: "Gospod! Sa i rat čerdam bući, thaj khanči ni doldam, al palo čiro lafi ka čhudav e mreže." ⁶ Thaj čerde gova thaj dolde bute mačhen, thaj e mreže lije te pharadon. ⁷ Thaj vastesa dije vika pe amalen save sesa ane aver čamco te ikalen e mreže, thaj avile, thaj pherde solduj čamcura gija so lije te pherdon paj taro pharipe e mačhengo.

⁸ Kana dikhlja o Simon Petar, pelo ke pe kočã angle Isusesse pingre thaj vačarda: "Dža mandar, Gospod! Me sem grešno manuš." ⁹ Golese kaj dolda le dar thaj savoren save sesa lesa tare but mačhe so doldepe. ¹⁰ A gija dolda i dar e Jakove thaj e Jovane e čhaven e Zevedejevese, so sesa amala e Simonesa. Thaj o Isus vačarda e Simonese: "Ma dara, od akana ka dole e manušen."‡

¹¹ Thaj ikalde e čamcura ki phuv, ačhade sa thaj đele pale leste.

O Isus sastarda e gubavco
(Mt 8,1-4; Mk 1,40-45)

¹² Thaj kana sasa o Isus ane jekh foro, thaj dikh, manuš sa ani guba (nasvalipe pi koža), kana dikhlja e Isuse pelo angle leste mujesa dži ki phuv, molisada le thaj vačarda: "Gospode! Ako mande šaj te sastarema!"

¹³ O Isus vazdija po va dolda le, thaj phenda: "Mangav. Av thodo!" Thaj o nasvalipe tar lesi koža sigate crdija pe. ¹⁴ Thaj o Isus vačarda lese ma te vačarol khanikase: "Dža thaj sikado e sveštenikose, thaj inđar kurbano sar so vačarda o Mojsije an po zakono, golese kaj sastiljan te bi avola tu dokaz angle manuša."

¹⁵ A taro Isus o lafi sa pobut šundilo thaj e manuša sa pobut čidije pe te šunen le thaj te sastarol len tar lengo nasvalipe. ¹⁶ A vov đelo ke thana kaj naj khoni thaj molisajlo.

O Isus sastarol e manuše savo našti phirol
(Mt 9,1-8; Mk 2,1-12)

¹⁷ O Isus jekh đive sikada ano jekh čher, thaj gothe bešle e fariseja thaj e učitelja taro Mojsijaso zakono save avile tare sa e gava andari Galileja thaj i Judeja thaj andaro Jerusalem. A i zor e Gospodaresi sasa pe leste te bi vov sastarola. ¹⁸ Thaj dikh, e manuša ande ano than e pašljimaso e manuše savo našti phirol, thaj rodije sar te anen le thaj te mučhen le anglo Isus. ¹⁹ Thaj kana ni arakhlje kotar te anen le tare but manuša, uštile po čher thaj taro tavano mukhlje le sa e thanesa kaj pašlilo ko maškar anglo Isus.

* **5,1** Galilejsko jezero aver alav pašo Genisaretsko jezero † **5,3** Thaj bešlo thaj sikada e manušen taro čamco Taro but narodo savo sasa ki obala, o Isus morajlo te bešol ko čamco i odural te sikavol len. ‡ **5,10** ka dole e manušen simbolično značil: o Petar te inđarol o Lafi e Devleso e manušen.

20 Taj kana dikhlja o pačaipe lengo vačarda lese: “Manušēja, oprostín pe će grehura!”

21 Taj lije ane peste te den gođi e fariseja taj e učitelja taro Mojsijaso zakono: “Savo si kava savo hulil[§] po Dol? Ko šaj oprostil e grehura sem jekh Dol?”

22 Taj kana o Isus haljarda so von den gođi ane peste, vačarda lenđe: “So den gođi ane tumare ile? 23 So si po lokho te phenol pe: ‘Oprostín pe e grehura čire’, il te phenol pe e manušese savo našti phirol: ‘Ušti taj phir?’ 24 A te džanen kaj isi man vlast, me o Čhavo e Manušeso,* ki phuv te oprostiv e grehura, me ka sikavav tumenđe mi zor.” Irisajlo premalo manuš savo naštine te phirol taj phenda: “Tuće phenav: ‘Ušti taj le čo than kaj pašliljan taj dža ane čo čher.’ ”

25 Taj sigate uštilo angle lende, taj lija po than kaj pašlilo, taj đelo pese čhere hvalindoj e Devle. 26 Taj savore sesa radosna, taj hvalisade e Devle, pherdile dar taj vačarde: “Čudo dikhljám ađive!”

O Isus akharol e Levi (Mateje)
(Mt 9,9–13; Mk 2,13–17)

27 Taj pale gova iklilo, taj dikhlja e carinco[†] savo akhardola Levi sar bešol ki carina, taj vačarda lese: “Av pale mande.” 28 Taj o Levi uštilo, ačhada sa taj đelo pale leste.

29 E Isusese čerda o Levi ano po čer baro xape, gothe sesa but carincura taj avera manuša bešle lesa ko astali. 30 E fariseja taj maškar lende nesave učitelja tare Mojsijaso zakono lije te den vika taj te vačaren lese sikadenđe: “Sose xan taj pijen e carincurenkar taj e grešnikurenkar?”

31 Taj o Isus vačarda lenđe: “Ni trubul e sastenđe doktora, e nasvalenđe trubul. 32 Me ni aviljem te akharav e pravednikuren[‡] aviljem te akharav e grešnikuren ko pokajipe.”

E Isuse pučen pašo post
(Mt 9,14–17; Mk 2,18–22)

33 A von vačarde lese: “Sose e Jovanese sikade postin taj molin pe e Devlese, gija taj e farisejska sikade, a čire xan taj pijen?”

34 A o Isus vačarda lenđe: “Šaj li čhuve e manušen so avile ko abav te postin a lencar si o terno kaso si o abav? 35 Ka avol o đive kana ka len lendar e terne, tegani i von ka postin ane gola đivesa.”

36 Taj vačarda lenđe i paramič: “Khoni ni čhuvol kotor taro nevo fostano po purano fostano, golese kaj i o nevo ka pharadol, taj o kotor taro nevo fostano ni ačhol šukar ko purano. 37 Taj khoni ni čhorol nevi mol ane purane morčha, golese kaj i nevi mol ka pharavol e morčha taj ka čhordol i mol, a e morčha ka pharadon.[§] 38 Golese i nevi mol čhuvol

§ 5,21 hulil značil “vredil” * 5,24 O Isus korkoro pes akharol “o Čhavo e Manušeso”. † 5,27 E Jevreja mrzísade e poreznikuren golese so e poreznikura sesa Jevreja save čerdile izdajice gijate so saradžísade e Rimljanurenkar save okupirisade o Izrael. Gothe i e poreznikura sesa nepoštena, čorena tare Izraelcúra pare. ‡ 5,32 Kola saven o Dol prihvatil § 5,37 I nevi mol našti čhuvol pe ani purani morčhi golese kaj i nevi mol šuvljol taj buljol i tegani bi pharavola i purani morčhi.

pe ane neve morča. ³⁹ Thaj khoni ko pilja i purani mol ni mandol nevi golese kaj phenol: 'I purani si po šukar.' ^{***}

6

O Isus po baro taro savato

(Mt 12,1-8; Mk 2,23-28)

¹ Ke jekh savato o Isus nakhlo maškaro điv, lese sikade lije o điv, morde vastencar thaj xalje. ² Nesave fariseja vačarde: "Sose čeren okova so ni trubul ko savato pale Mojsijaso zakono?" ^{**}

³ Thaj o Isus vačarda lenđe: "Ni li čitisaden ano Lil so čerda o David thaj okola so sesa lesa kana bokhajlo? ⁴ Dija ano čher e Devleso, † lija e mangre save čhute pe sar kurbanu, save šajine te xan samo e sveštenikura o David xalja, thaj dija kolende so sesa lesa." ⁵ Thaj o Isus vačarda lenđe: "Me o Čhavo e Manušeso ‡ sem po baro i taro savato."

O Isus sastarol ko savato

(Mt 12,9-14; Mk 3,1-6)

⁶ A ko aver savato, o Isus dija ani sinagoga thaj lija te sikavol. Gothe sasa jekh manuš kaso desno va sasa šuko. ⁷ E učitelja tare Mojsijaso zakono thaj e fariseja dikhlje palo Isus na li ko savato ka sastarol, te bi čerena le bande. ⁸ Al o Isus džanglja so von den gođi, thaj vačarda e manušese so sasa lesu va šuko: "Ušti thaj ava akari ko maškar!" O manuš uštilo thaj ačhilo angle savorende.

⁹ Thaj o Isus vačarda lenđe: "Te pučav tumen: Ko savato li šaj čerol pe šukar il bilače? Te aračhol pe o džuvdipe il te mudarol pe?" Thaj von khanči ni vačarde. ¹⁰ Dikhlja savoren so sesa gothe thaj vačarda e manušese: "Sikav čo va." Vov gija i čerda, thaj lesu va sastilo. ¹¹ A e fariseja thaj e učitelja tare Mojsijaso zakono pherdile bari holi, thaj vačarde jekh averese so te čeren e Isusesa.

O Isus akharol e Dešudujen apostoluren

(Mt 10,1-4; Mk 3,13-19)

¹² Gola đivesa, o Isus ikliho ko brego te molil pe e Devlese, thaj sasa sai rat ano molipe e Devlesa. ¹³ Thaj kana sasa đive, akharda pe sikaden, thaj lendar birisada Dešudujen thaj akharda len apostolura:

¹⁴ e Simone kas akharda Petar,
e Andrija lese phrale,
e Jakove thaj
e Jovane,
e Filipe
thaj e Vartolomeje,
¹⁵ e Mateja thaj
e Toma,
e Jakove e Alfejeveso čhavo, thaj
e Simone savo sasa Zilot, §

* **5,39** Kaja metafora razlikujil o purano sikajipe e verskone vođengo taro nevo sikajipe e Isuseso. Poenta si ane gova kaj e manuša save siklile ko purano sikajipe naj voljna te šunen nevo sikajipe savo o Isus sikavola. * **6,2** E fariseja dikhlje čak i o moripe o điv vastencar sar bari buči ko savato savi ni trubuje te čeren pale Mojsijaso zakono. † **6,4** O "Šatori e sastankoso" ‡ **6,5** O Isus korkoro pes akharol o "Čhavo e Manušeso". § **6,15** Pobunjeniko ("Zilot") savo uštilo protiv o rimsko vlast.

16 e Juda e Jakoveso, thaj e Juda e Iskariotskone, savo izdajisada le.

*O Isus sikavol taro blagoslov thaj taro pharipe
(Mt 4,23–25; 5,1–12)*

17 O Isus ulilo taro brego pe Dešudujencar thaj ačhilo ko ravno than, thaj but sikade lese, thaj but manuša andari sa i Judeja thaj taro Jerusolim, thaj taro foro Tir em taro foro Sidon thaj pašutne thana save si pašo more.

18 Von avile te šunen le thaj te sastardon taro piro nasvalipe, a sastardile i kola save sesa mučime tare benga. 19 Thaj sa e manuša rodije te dolen pe po Isus, golese kaj lestar ikljola zor, thaj sastardona savore.

20 Thaj o Isus dikhlja an pe sikade thaj vačarda:

“Blagoslovime sen tumen save sen čore,
golese kaj si tumaro o carstvo e Devleso.

21 Blagoslovime sen tumen save sen bokhale,
golese kaj ka čaljon.

Blagoslovime sen tumen save roven akana,
golese kaj ka asan.

22 Blagoslovime sen kana e manuša ni mandžen tumen, thaj kana čuden tumen thaj ladžaren tumen, thaj tumaro alav ni mandžen sar e bi lačhengo golese so pačan an mande ano Čhavo e Manušeso.*

23 Radujin tumen ane gova đive thaj čhelen, thaj dikh, bari si tumari plata ko Dol. Golese kaj gija čerde e prorokurende lende paradada.

24 Al jao tumende tumen e barvale,
golese kaj lijen tumari uteha.

25 Jao tumende save sen akana čale,
kaj ka bokhavon.

Jao tumende save akana asan,
golese so ka aven bibahtale thaj ka roven.

26 Jao tumende kana sa e manuša vačaren sa šukar tumendar,
golese kaj gija vačarde šukar tare xoxavne prorokura lende paradada!

*Mandžen tumaren dušmajen
(Mt 5,38–48; 7,12)*

27 “Tumende vačarav save šunen: Mandžen tumaren dušmajen! Šukar čeren kolende save mrzin tumen! 28 Blagoslovin kolen save den tumen armaja! Molin tumen e Devlese kolende save bilače čeren tumencar. 29 Savo čalavol tut pi čham, iri lese aver, thaj savo mandol tutar o ogrtači, de le čo fostano. 30 De svakone okova so rodol tutar, thaj te lija tutar ma rode palal. 31 Gova so mandžen te čeren e manuša tumende, tumen čeren lende!

32 Thaj ako mandžen samo okolen save tumen mandžen, savi si tumari hvala? Golese kaj čak i e grešnikura† mandžen okolen ko len mandol. 33 Thaj te čeren šukar kolende save tumende čeren šukar, savi si tumari hvala? Golese kaj i e grešnikura čeren gija. 34 Thaj ako den zajam okolende

* 6,22 Kana phenol Čhavo e Manušeso vačarol korkoro pestar. † 6,32 Ponekad o lafi “grešnikura” koristisade e religiozna manuša sar e farizeja e manušenđe save ni ičarde o zakono gija sar e farizeja so mislisade kaj trubul. Izraz “grešniko” koristisada pe baše manuša save smatrisajle po bare grešnikura tare avera manuša. Na primer, gija dena vika e poreznikuren thaj prostitutken.

savendar ađučaren te irin o zajam, savi si tumari hvala? Golese kaj e grešnikura e grešnikurende den zajam te len palem gaći.

³⁵ Thaj manden tumare dušmanuren, ćeren lende šukar, thaj den zajam te ni manden khanči golese, thaj ka avol tumen bari plata, thaj ka aven čhave‡ e Najbare Devlese,§ golese kaj si vov šukar* e nezahvalnonende thaj e bi lačhende. ³⁶ Golese aven milosrdna sar so si tumaro Dad taro nebo milosrdno.†”

O Isus sikavol te na osudi averen

(Mt 7,1-5)

³⁷ “Ma sudin, thaj ni ka aven sudime. Ma osudin, thaj ni ka aven osudime. Oprostin, thaj ka oprostil pe tumende. ³⁸ Den, thaj ka dol pe tumende. Pobari mera thaj popherdi ka dodol pe tumende ane tumare vasta. Golese save merasa merin gaći ka iril pe tumende.”‡

³⁹ Thaj vaćarda lende paramič: “Šaj li o koro e kore te inđarol? Na li solduj ka peren ani rupa? ⁴⁰ Nijekh sikado naj pobaro tar po učitelji. Kana ka sikljol sa, ka avol sar po učitelji.§

⁴¹ Sose diče i treska ane će phralesi jakh, a o kaš ani ćiri jakh ni diče? ⁴² Sar šaj vaćare će phralese: ‘Phrala, ačh te ikalav i treska andari ćiri jakh,’ a ćiro kaš ani ćiri jakh ni diče? Dujemuĵengo! Ikal angleder ćiro kaš andari ćiri jakh, pa ka diče te ikale će phralese i treska andari jakh.”

Kaš thaj leso bijanipe

(Mt 7,17-20; 12,34-35)

⁴³ “Golese kaj naj šukar kaš savo bijanol bilačo bijanipe, ni bilačo kaš savo bijanol šukar bijanipe. ⁴⁴ Golese sa e kašta pindžaron pale lengo bijanipe. Golese kaj i smokve thaj i drakh ni ćiden pe tare kangre. ⁴⁵ E šukare manuše isi šukar ano ilo, i gija, lestar ikljol šukar, a bilačo manuš andar po ilo ikalol bi lačhipe, golese kaj andaro muj leso ikljol okova sosa si pherdo leso ilo.”

E Isuseso sikaĵe si šukar temelji

(Mt 7,24-27)

⁴⁶ “A sose akharen man: ‘Gospod! Gospod!’, a ni ćeren sa so vaćarav tumende? ⁴⁷ Ka vaćarav tumende savo si kova savo avol ke mande thaj šunol me lafura thaj ćerol len: ⁴⁸ Vov si sar manuš savo ćerol po čher, pa hunol rupa thaj čalavol temelji ko bar, thaj kana aven e paja avol i bari len pe gova čher thaj našti peravol le, golese kaj si leso temelji ko bar. ⁴⁹ A savo šunda a ni ćerda, vov si sar manuš savo ćerol po čher ki phuv bizo temelji, pe savo avol i len, vov sigate perol, thaj gova čher rumil pe sa.”

‡ **6,35** ka aven čhave e Najbare Devlese so značil te sikava e Devlese osobine thaj e Devleso karakteri. § **6,35** e Najbare Devlese nazivil pe e Devlese. Sikavol pe lesi veličina i autoritet. Kava lafi si slično sar “suvereno” il “vrhovno”. Gova značil “Najbaro Dol” il “Najvrhovno deno” il “Dol savo si embaro savorendar” * **6,35** šukar O Dol dol milost gija so dol šukaripe kolende save ni zaslužin. † **6,36** milosrdno O Dol dol milosrde gija so ni dol kazna kolende save zaslužin. ‡ **6,38** O Dol si sar šukar trgovco e đivesa savo čhuvol pobut o điv thaj tresil le em čhuvol gaći te čordol tari mera, gaći but ka dol tumen. § **6,40** Manuš mora te dičhol šukar ko ka avol leso učitelji, golese so ka avol sar leste. Al te o učitelji ni sikavol šukar (golese kaj si dušovno koro), ka avol xoxado o sikado.

7

E kapetaneso zuralo pačaipe
(Mt 8,5-13; Jn 4,43-54)

¹ Kana vačarda o Isus sa kava angle manuša, ěelo ano foro o Kafarnaum.
² Jekhe rimskone kapetano* sasa jekh sluga savo sasa nasvalo dži o meripe, save vov but manglja. ³ Thaj kana o kapetano šunda e Isusese,† bičhaldaleste e phuredera e Jevrejende‡ te molin le te avol te sastarol lese sluga.
⁴ Von avile ko Isus thaj but molisade le vačarindoj: “Trubul gova te ćere lese, ⁵ golese kaj mandol amare manušen, thaj vov pestar ćerda amende sinagoga.”

⁶ Thaj o Isus ěelo lençar. Thaj kana avile pašo ćher, bičhaldaleste o kapetano pe amalen te vačaren lese: “Gospod! Ma ćhuv tuće gova pharipe golesa so ka de an mo ćher, golese so me naj sem dostojno te ave tali mi streja. §
⁷ Golese ni mangljem te avav angle tute kaj naj sem dostojno. Vačar jekh lafi gothar thaj sigate ka sastol mo manglo sluga. ⁸ Golese kaj sem i me manuše tale nekaso autoritet, thaj isi man tale mande vojnikura, pa vačarav jekhesse: ‘Dža’, thaj džal. Vačarav dujtonese: ‘Av’, thaj avol. Vačarav me mingre slugase: ‘Ćher’, thaj ćerol gova.”*

⁹ Thaj kana šunda gova o Isus, ćudisajlo, thaj irisajlo e manušeńde save ěele pale leste thaj vačarda leněe: “Vačarav tumeněe, vadži ni arakhljem Jevreje ano Izrael kas isi gaći pačaipe.”† ¹⁰ Thaj kana irisajle ćhere okola so sesa bičhalde, arakhlje e nasvale sluga saste.

O Isus vazdija tare mule e ćhavore

¹¹ Na but pale gova, o Isus ěelo ano foro savo akhardola Nain,‡ thaj ěele lesa lese sikade thaj pherdo manuša. ¹² Kana avile pašo vudar e foroso, thaj dikh, nesave terne ćhave ikalde mule, jekhore ćhave ani dej, savako rom mulo. Pherdo manuša andaro foro džana lasa te prahon e ćhave.
¹³ Kana dikhlja la o Gospod, pelo lese žal laće, thaj vačarda laće: “Ma rov!” ¹⁴ Avilo paše, dolda pe ko than kaj pašljardo sasa o mulo ćhavo, thaj e manuša save iněarena le aćhile. Thaj o Isus vačarda: “Ćhaveja! Tuće vačarav, ‘Ušti!’ ” ¹⁵ O mulo ćhavo džuvdilo em bešlo thaj lija te vačarol, thaj o Isus dija le lese daće.

¹⁶ Savore darajle, thaj hvalisade e Devle. Vačarde: “Baro proroko maškar amende,” thaj: “O Dol avilo te pomognil pire manušeńde.” §
¹⁷ Kava šundilo taro Isus ani sa i Judeja thaj ane pašutne thana.

* **7,2** kapetano manuš savo komanduil pe šel vojnikura † **7,3** O kapetano (o šoralo e šelengo) šunda so o Isus sastarda bute manušen, thaj kaj si vov paše, kaj irisajlo ano Kafarnaum. ‡ **7,3** O Isus si Jevrejo a o kapetano naj, pa o kapetano dija pe gođi kaj o Isus ka šunol len te molisade le e Jevreja. But droma e rimska vojnikura sesa dušmanura e Jevrejende. § **7,6** E Jevreja ne bi džana andre ano ćher savo naj jevrejsko te ma bi avena duxovno melale. * **7,8** Sar o kapetano so isi le autoritet te phenol e vojnikureněe, o Isus isi le autoritet te phenol e nasvalimase te nachol. † **7,9** O Isus oćekujisada e Jevreja te avol len gasavo pačaipe, al naj sasa len. Vov ni oćekujisada te avol e abandžijen gasavo pačaipe, al palem, kale manuše sasa. ‡ **7,11** Kava si pašo than kaj o proroko o Jelisije vazdija tare mule e jekhore ćhave angleder but šel berša (dikh 2. Car 4,8-37). § **7,16** E manuša verovatno dije gođi kaj o Isus sasa baro proroko sar o Ilija il o Jelisije, golese kaj samo von vazdije ani Purano Savez nekas tare mule (1. Car 17,17-24; 2. Car 4,18-37).

*O Isus si Mesija a o Jovane čerda lese o drom
(Mt 11,2-11)*

18 Taj vačarde e Jovanese* lese sikade sa so o Isus čerda. Taj akharda o Jovane pire dujen sikaden 19 taj bičhaldal len ko Gospod te pučen le vačarindoj: "Tu li san gova save obečisada o Dol kaj trubul te avol, il te adučara avere?" †

20 Taj avile ko Isus gola duj manuša taj phende lese: "O Jovane Krstitelj bičhaldal amen tute te puča tut: 'Tu li san gova save obečisada o Dol kaj trubul te avol, il te adučara avere?' "

21 A ane gova sato o Isus sastarda buten taro lengo nasvalipe, tar lengo pharipe taj tare bengal, taj bute koren dija dičhipe. 22 Taj o Isus phenda e Jovanese sikadende: "Džan taj vačaren e Jovanese so dikhljen taj so šunden: e kore dičhen, e bande phiren, e gubava thodon, e kašuče šunen, e mule ušten, taj okolende save si ani potreba vačarol pe o Lačo lafi. ‡ 23 Taj vačaren lese i kava: 'O Dol blagoslovil okole savo naj sablaznimo zbog mande!' "

24 Taj kana đele e sikade e Jovanese, o Isus lija te vačarol taro Jovane e manušende: "So iklijen te dičhen ki pustinja? I trska, savi bandol ki balval? Na! 25 Il so iklijen te dičhen? Manuše ane barvale fostanura urade? Na! Gasave manuša phiraven barvale fostanura, taj ano šukaripe bešen ane carska palate. 26 Il iklijen te dičhen? Proroko? Va, me phenav tumende vov si po but taro proroko. 27 Golese so si o Jovane manuš kastar o Dol vačarda ane piro Sveto Lil:

'Ak me bičhalav me glasniko angle tute, savo ka čerol tuče o drom angle tute.'

28 Vačarav tumende, tare sa e manuša save sesa bijande ni sasa§ pobaro taro Jovane o Krstitelj, taj po baro si lestar o em cikno ano Carstvo e Devleso."*

*O Isus sikavol e manušen kaj trubul te prihvatil le em e Jovane
(Mt 11,12-19)*

29 Sa e manuša so šunde e Isuse, pa i nesave carincura, pindžarde kaj si e Develeso sikaipе šukar taj krstisajle e Jovaneso krstipe. 30 A e fariseja taj e učitelja tare Mojsijasо zakono čhudije o plan e Devleso savo sasa lende. Taj von ni manglje o Jovane te krstil len.

31 A o Isus vačarda: "Kasa te uporediv akale manušen save si akana džuvde? Taj so te vačarav lendar? 32 Von si sar manuša† save bešen ko drom taj akharen jekh avere taj vačaren: 'Bašaldam tumende vesela đilja,‡

* **7,18** O Jovane o Krstitelj sasa an phanglipe. † **7,19** E Jevreja očekujisade o Mesija te avol taj te avol caro savo ka spasilen len taro rimsko vlast. Ni adučarde te avol samo Spasitelj ano duxo. O Jovane pindžarda e proročanstvura taro Mesija sar so si o Is 42,7; 61,1-2 (dikh gija Lk 4,18-19). Gija adučarda te avol o Isus caro, taj e Jovane taj averen pravednonen manušen ikalola taro phanglipe, taj te sudil te kaznil e manušen save ni manglje e Mesija (dikh e Jovaneso vačaripe ano Lk 3; 9; 16-17), al tare gova vadži khanči ni čerdilo. ‡ **7,22** Kava so čerda o Isus sikadol kaj si vov o Mesija, sar so an po Lil o proroko Isajija pisisada (Is 29,18-19; 35,5-6; 61,1-2). § **7,28** Ano original ačhol: "maškare bijande tare džuvlja" si metafora "tare sa e manuša save sesa džuvde".

* **7,28** Duxovno ačhipe e manušengo ano carstvo e Devleso si pobaro taro duxovno ačhipe e manušengo save živisade angleder so čerdilo o carstvo. † **7,32** manuša Ano original ačhol "čhavore". ‡ **7,32** Bašaldam ... vesela đilja Ano original "Bašaldam ... flauta".

a tumen ni čhelden,
bašaldam tumende žalosna dilja,
a tumen ni rujen.'

³³ Golese, avilo o Jovane o Krstitelj. Savo ni xal ni mangro ni pijol ni mol, a tumen vačaren: 'O beng ane leste!' ³⁴ Aviljem me, o Čhavo e Manušeso, savo xav thaj pijav, a tumen vačaren: 'Dikh manuš halano thaj mato, amal e carinconengo thaj e grešnikurengo!' ³⁵ Al, sa gola so prihvatisade gova sikaipе, phende kaj si e Devleso mudrost čačukano!"Š

O Isus šaj te oprostil e grehura
(Mt 26,6-13; Mk 14,3-9; Jn 12,1-8)

³⁶ Jekh fariseji kaso alav sasa Simon dija vika e Isuse te xal mangro ke leste, thaj vov đelo ano čher e farisejeso thaj čhuta pe pašo astali.* ³⁷ Thaj dikh, sasa i džuvli ando foro savače džanglja pe kaj si grešnica, šunda kaj si o Isus pašo astali ano čher e farisejeso, i avili andre. Anda† skupo miris ko čaro savo sasa taro alabasteri. ³⁸ Rojindoj, peli ke pe koča pale lese pingre. Laće asva pele pe lese pingre thaj lija te thovol len pe jasvencar, thaj pe balencar koslja len thaj čumidija lese pingre, thaj makhlja len e mirisesa.

³⁹ A kana dikhlja o fariseji savo akharda le, vačarda ane peste: "Te avol proroko, bi džanola ko si kaja džuvli savi dolol le‡ golese kaj si grešnica!"
⁴⁰ A o Isus phenđa lese: "Simone! Isi man khanči te vačarav tuće."

A vov vačarda: "Učitelju, vačar."

⁴¹ A o Isus vačarda: "Duj džene sesa borči jekhe manušese. Jekh sasa borči panšel srebrenjakuri pareŠ a o dujto pinda. ⁴² Thaj kana len naj sasa te irin, o manuš ni manglja palal o borči lendar. Vačar tare kala duj savo ka mandol le po but?"

⁴³ A o Simon vačarda lese: "Pa bi phenava kolese kas sasa pobaro borči." A o Isus vačarda lese: "Gija si, šukar vačardan."

⁴⁴ Thaj irisajlo premali džuvli em vačarda e Simonese: "Diče li kala džuvlja! Me aviljem ane čo čher, paj ni andan me pingrende,* a voj pe jasvencar thoda len, a pe balencar koslja len. ⁴⁵ Ni čumidipe ni dijan man, a voj sar aviljem ni ačhili te čumidol me pingre.† ⁴⁶ Uljesa ni makhljan mo šoro, a voj mirisesa makhlja me pingre. ‡ ⁴⁷ Golese vačarav tuće: 'Baro manglipe sikada mande, golese so si laće oprostime but bare grehura. Al kase zala oprostime, sikavol zala manglipe.' " ⁴⁸ A laće vačarda: "Oprostime si čire grehura."

Š **7,35** O Isus kala izrekasa manglja te phenol da e manuša trubuje te prihvatin e Isuse em e Jovane. * **7,36** Sasa običaj kana e murša džana ke gasave večere, dok xana bešenasa pašljindoj pašo astali. † **7,37** Sasa o adeti ane gova vreme e manuša save naj sesa akharde ko xape šajine te aven thaj te dičen thaj te šunen al ni xana e akhardencar. ‡ **7,39** dolol le O Simon mislisada i džuvli te dolda e Isuse, o Isus ka avol andral melalo. Golese mislisada da o Isus naj proroko.

Š **7,41** srebrenjakuri pare Jekh srebrno para počinola pe jekh dnevnicа. * **7,44** E čerutneso adeti sasa te anol paj thaj kotor kosimase paše pire gosturi te šaj thoven thaj te šučaren pire pingre palo phiripe pe melale droma. † **7,45** I džuvli čumidija e Isuseso pingre mesto lese čhama te bi sikavola piro čačukano pokajipe thaj po poniznost. ‡ **7,46** Kava sasa adeti kana adučarol pe e gosto. I džuvli but počastisada golesa so čerda e Isuseso. Voj sikada po baro poniznost gija so makhlja lese pingre mesto leso šoro. O Isus vadži sikavola i razlika maškare Simoneso adučaripe e gosto thaj goja džuvli so čerda.

⁴⁹ Thaj ane peste lije te vačaren kola so si lesa pašo astali: “Savo si kava so e grehura šaj opristol?”

⁵⁰ A e džuvljače vačarda: “Čo pačaipe ikalda tut. Dža ano mir.”

8

Džuvlja save sledina e Isuse

¹ O Isus pale gova đelo ane forura thaj ane gava. Sikada thaj vačarda taro Lačo lafi taro Carstvo e Devleso, thaj e dešuduj apostolura đele lesa ² thaj nesave džuvlja save sesa satarde tare benga thaj nasvalipe: i Marija (savi akhardola Magdalena, kastar iklile efta benga), ³ thaj i Jovana (romni e Huzosi savo sasa upravitelji ko Irod), thaj i Suzana, thaj avera but đeja save kandije pumare parencar e Isuse thaj lese sikade.

O Isus vačarol taro manuš savo čhudol o seme ki phuv

(Mt 13,1-23; Mk 4,1-20)

⁴ Thaj kana čidije pe but manuša tare sa e forura avile pašo Isus, thaj vov vačarda lenđe paramič: ⁵ “Iklilo o manuš savo čhudola o seme pi phuv. Thaj kana sijisada, nesavo seme pelo ko drom thaj uštade le e manuša thaj e čiriklja sa xalje le. ⁶ Nesavo seme pelo pe bara, barilo thaj šučilo, golese kaj naj sasa paj ani phuv. ⁷ A nesavo seme pelo ke kangre, thaj o seme barilo e kangrenar, thaj e kangre tasade le. ⁸ A nesavo seme pelo pi šukar phuv, thaj barilo thaj anda šel droma po but.” Kana vačarda kava dija vika: “Kas isi kana te šunol, nek šunol.”*

E manuša si sar lači thaj bilači phuv

(Mt 13,10-23; Mk 4,10-20)

⁹ A e sikade lese pučlje e Isuse: “Vačar amende savi si kaja paramič?”

¹⁰ A vov vačarda: “O Dol tumende dija te džanen o garajipe tare lesa Carstvo, a averende vačarav ane paramiča, te pherdol okova so ačhol ano Sveto lil:

‘Te dikhlje

ni ka shvatin,

Thaj te šunde

ni ka haljaren.’

¹¹ Kaja paramič phenol kava: O seme si sar o Lafi e Devleso. ¹² O seme savo pelo po drom si manuša save šunen o lafi e Devleso, thaj avol o beng, lol o lafi andaro lengo ilo, te ma pačan thaj te ni spasin pe. ¹³ A o seme savo pelo po bar gola si manuša save šunen radosno thaj len o lafi sar luluđa saven naj koreno. Zala vreme pačan, a kana avol o vreme tare iskušenjura, tegani prestanin te pačan. ¹⁴ A o seme savo si ane kangre golasi kola manuša save šunen o Lačo lafi, al o pharipe, o barvalipe thaj o guglipe kale svetoso tasavol len thaj ni den šukar bijandipe. ¹⁵ A o seme savo si ki šukar phuv gola si manuša save šunen o lafi, thaj gova lafi ičaren ano šukar thaj iskreno ilo, sa dži kaj ni anen šukar bijandipe.”

Savo šunol e Isuseso sikaibe ka barol lesa duxovno džanglipe

(Mk 4,21-25)

¹⁶ Khoni ni phabarol i svetiljka te bi učarola la e čaresa, thaj ni čuvola talo than e sojimaso. Čuvol la ke svetiljkako than te šaj okola save den

* 8,8 Ano original ačhol: “Kas isi kana, nek šunol.”

andre dičhen o svetlo savo phabol. ¹⁷ Sa so si garado ka avol pučardo, thaj so si čerdo garandoj ka ikljol ko dičhipe. ¹⁸ Golese pazin sar šunen, golese kas isi, ka dol pe lese,[†] a kas naj, ka lol pe lestar[‡] i kova zala so dol godi kaj isi le.

E Isusesi čačukani familija

(Mt 12,46–50; Mk 3,31–35)

¹⁹ Avile e Isusesi dej thaj lese phrala,[§] thaj naštine tare but manuša te vačaren lesa. ²⁰ Thaj khoni vačarda e Isusesi: “Či dej thaj će phrala ačhen avri, thaj manden te dičhen tut.”

²¹ A o vov vačarda lenđe: “Mi dej thaj me phrala si kola save šunen o lafi e Devleso thaj ičaren le.”

O Isus vačarol e balvaljaće te ačhol

(Mt 8,23–27; Mk 4,35–41)

²² Jekh đive o Isus phenda pe sikadenđe: “Te nakha ki aver rig e pajesi.” Dije ano čamco thaj dele. ²³ Thaj kana pojdisade o Isus zasuta. Thaj uštili bari balval, o čamco lija te pherdol paj thaj lije te tason, thaj but darajle so sesa ano baro bilačhipe.

²⁴ Thaj e sikade avile pašo Isus thaj lije te den vika: “Gospod! Gospod! Ka tasiva!”

Thaj o Isus uštilo, thaj vačarda e balvaljaće thaj e bare pajese te ačhen, thaj von ačhile thaj pale gova khanči ni šundilo. ²⁵ A o Isus vačarda lenđe: “Kaj tumaro pačaipe?”

A e sikade darajle thaj čudisajle thaj jekh averese vačarde: “Savo si kava so e barvaljenđe thaj e pajese vačarol te ačhen, thaj von šunen le?”

O Isus ikalol e melale duxura taro manuš

(Mt 8,28–34; Mk 5,1–20)

²⁶ Thaj resle paši Gerasinsko phuv savi si ki aver rig tari Galileja. ²⁷ Thaj kana ikילו o Isus taro čamco, avilo paše leste jekh manuš andaro foro ane kaste sesa benga. But berša sasa nango, thaj ni bešlo ano čher, nego bešlo ke limora. ²⁸ Thaj kana dikhlja e Isuse, dija vika thaj pelo angle leste thaj vačarda: “So mande mandar, Isuse Čhaveja embare Devleso? Moliv tut ma mučima.” ²⁹ Golese so o Isus več vačarda e bendese te ikljol andaro manuš, ane kaste sasa o beng but vreme. E manuša phandena le ane sindira thaj aračhena le, činola e sindira thaj o beng inđarola le ani pustinja.

³⁰ A o Isus pučlja le: “Sar si čo alav?” Vov phenda: “Legija* (but džene amen)”, golese kaj but benga sesa ane leste. ³¹ Thaj molisade e Isuse e benga te ma bičhalol len ano bezdan.[†]

[†] **8,18** kas isi, ka dol pe lese Taro kontekst dičhol pe kaj o Isus phenol taro razumipe thaj taro pačaipe. Kava značil: “Kas isi razumipe ka dol pe lese po but razumipe”, il: “O Dol ka čerol kolende save pačan o čačipe te razumin po but.” [‡] **8,18** kas naj, ka lol pe lestar Kava značil: “Al kas naj razumipe ka hasarol thaj i okova so dol godi kaj razumil” il: “Al o Dol ka čerol okolende save ni pačan ano čačipe te ni razumin ni kova zala so den godi kaj razumin”.

[§] **8,19** Kava sesa e Isusesi po terne phrala, avera čhave e Marijaće thaj e Josifese save sesa bijande palo Isus. Sar so si e Isuseso dad o Dol, a lengo dad o Josif, von sesa lese phrala tari dej. * **8,30** Legija si grupa vojnura tare 6 milje vojnura. [†] **8,31** bezdan si phanglipe paše benga (melale duxura).

³² Paše gothar sasa jekh brego kaj sesa pherdo bale save čarona, a e benga molisade e Isuse te mučhol te džan ane bale. Thaj o Isus mukhlja te džan. ³³ Tegani iklile e benga andaro manuš thaj đele ane bale, a e bale taro brego čhudije pe ano paj thaj tasile.

³⁴ Kana dikhlje so sasa e manuša save arakhlje e balen, našle thaj đele te vačaren ano foro thaj ane gava. ³⁵ Thaj iklile vadži manuša te dičhen so sasa. Kana avile pašo Isus, arakhlje e manuše kastar iklile e benga. A o manuš bešol urado thaj gođaver paše Isusesse pingre, thaj von darajle. ³⁶ A kola save gova dikhlje vačarde averenđe sar o Isus sastarda e manuše ane kaste sesa e benga. ³⁷ Thaj sa e manuša tari Gerasa thaj tare pašutne thana phende e Isusesse te džal lendar, golese kaj but darajle. A o Isus dija ano čamco thaj irisajlo palal ani Galileja.

³⁸ O manuš kastar o Isus ikalda e benđen molisada e Isuse te džal lesa, a o Isus mukhlja le vačarindoj: ³⁹ "Iri tut ane čo čher, thaj vačar sa so čerda tuče o Dol." O manuš đelo thaj vačarda maškaro sa o foro so čerda lese o Isus.

O Isus sastarol e džuvlja thaj vazdol tare mule e čhejora
(Mt 9,18-26; Mk 5,22-43)

⁴⁰ Thaj kana irisajlo o Isus tare aver rig e jezerosi, e manuša sesa bahtale kana dikhlje le, golese kaj savore ađučarde le. ⁴¹ Thaj dikh, avilo jekh manuš saveso alav sasa Jair, savo si angluno ani sinagoga, avilo thaj pelo ke koča anglo Isus. Thaj molisada le te avol ane lesa čer ⁴² Golese kaj sasa le jekhori čhej tare dešuduj berš, thaj voj sasa dži o meripe.

Thaj kana pojdisada o Isus e Jaireso ane lesa čher, čičidije le e manuša. ⁴³ Thaj maškare manuša sasa jekh navsali džuvli tare rateso thavdipe dešuduj berš. I džuvli sa po barvalipe so sasa la dija e sastarutnende thaj ni jekh naštine te sastarol la. ⁴⁴ Voj avili od palal e Isusesse thaj dolda pe tare lesa teluno kotor taro fostano, thaj sigate ačhada la o ratvalipe lako.

⁴⁵ Thaj vačarda o Isus: "Ko dolda pe gova pe mande?"

Dži jekh lendar phende da naj von, a o Petar vačarda: "Gospod! But manuša si paše tute čičidije tut, a tu puče: 'Ko dolda pe pe mande?' "

⁴⁶ A o Isus vačarda: "Neko dolda pe pe mande, golese kaj osetisadem zor kaj iklili mandar. ⁴⁷ Thaj kana dikhlja i džuvli kaj našti garadol, avili darandoj, peli angle leste, thaj vačarda angle sa e manuša sosa dolda pe pe leste thaj sar tare jekh drom sastili." ⁴⁸ Thaj o Isus vačarda lače: "Mi čhej! Čo pačaipe sastarda tut. Dža ano mir."

⁴⁹ Dok o Isus vačarda e džuvljače, avilo jekh andare Jaireso čher thaj vačarda lese: "Jaire, muli či čhej. Ma muči e učitelje."

⁵⁰ Kana šunda gova o Isus, vačarda lese: "Ma dara, samo pača. Voj ka uštol."

⁵¹ A kana o Isus avilo ano čher, ni dija khoni te džal andre sem o Petar, o Jovane thaj o Jakov, thaj e čhejorako dad em dej. ⁵² Thaj savore ruje andaro ođi pale late, a o Isus vačarda: "Ma roven. Ni muli. Sovol."‡

⁵³ Thaj asaje e Isusesse golese kaj džanglje so muli. ⁵⁴ Vov dolda e čhejora taro va, thaj dija vika vačarindoj: "Čhejorije, ušti!" ⁵⁵ Thaj irisajlo lako

‡ 8,52 O Isus džanglja kaj i čhej muli. Phenda kaj sovol golese so džanglja kaj ka vazdol la tare mule. O Isus koristisada lafi "sovol" sar te bi phenola tare Lazareso meripe (dikh Jov 11,11-14), avere osobače kas vazdija tare mule.

duxo, thaj uštili sigate, thaj o Isus vačarda lenđe te den la te xal. ⁵⁶ Thaj lako dad thaj lači dej sesa začudime. A vov vačarda lenđe khanikase te ma vačaren so sasa.

9

O Isus bičhalol e dešudujen apostoluren

(Mt 10,9–14; Mk 6,7–13)

¹ O Isus dija vika e apostoluren thaj dija len zor thaj vlast pe sa e benga, thaj te sastaren taro nasvalipe. ² Thaj bičhaldala len te vačaren taro carstvo e Devleso, thaj te sastaren e nasvalen. ³ Thaj vačarda lenđe: “Khanči ma len dromese, ni rovli, ni torba, ni so te xan, ni pare, thaj te ma avol tumen po duj fostanura. ⁴ Kana džan an nesavo than, bešen an jekh čher, dži kaj ni pojdin an aver than.* ⁵ Te ni manglje tumen ane gova than, ikljen gothar thaj tresin o praho tar tumare pingre,† sar svedočanstvo so ni lije o lafi e Devleso.”

⁶ Thaj e sikade đeje taro than ko than thaj vačarde o Lačo Lafi thaj sastarde e manušen ke sa e thana.

O Irod si bunimo okolestar so šunda taro Isus

(Mt 14,1–2; Mk 6,14–16)

⁷ Thaj kana šunda o Irod o vladari,‡ tar sa so o Isus čerda, sasa vadži ano čudo golese kaj nesave vačarde kaj o Jovane o Krstitelj uštilo tare mule.

⁸ Avera vačarde kaj sikadilo ki phuv o Ilija, a nesave vačarde kaj uštilo tare mule nesavo proroko taro purano vreme.

⁹ Thaj vačarda o Irod: “E Jovaneso šoro me čhindem, a savo si akana kava kastar gasave čudura šunav?” Thaj manglja te dičhol e Isuse.

O Isus parvarol pobut tare pandž milje manušen

(Mt 14,13–21; Mk 6,32–44; Jn 6,1–13)

¹⁰ Kana irisajle e apostolura, vačarde e Isusesa sa so čerde. O Isus thaj lese sikade đeje pašo foro savo akhardol Vitsaida te šaj aven zala korkore.

¹¹ Al but manuša šunde kaj đelo o Isus, thaj lije te džan pale leste. O Isus phenda lenđe kaj šukar avile. Thaj lija te vačarol lenđe taro Carstvo e Devleso thaj sastarda e nasvalen. ¹² Kana lija o đive te načhol, avile e dešuduj apostolura pašo Isus thaj vačarde: “Te mukha e manušen? Nek džan ane pašutne gava thaj ane thana kaj šaj te aračhen khanči xamase thaj kaj šaj te soven, golese kaj sam ko than kaj naj khanči.”

¹³ A o Isus vačarda lenđe: “Den len tumen te xan.”

Thaj von vačarde lese: “Amen isi samo pandž mangre thaj duj mače. Amen li te dža te čina sa kale manušenđe te xan?” ¹⁴ A gothe sesa paše pandž milje murša.§

A o Isus vačarda pe sikadenđe: “Čhuvan len te bešen po pinda džene.” ¹⁵ Thaj čerde gija, thaj bešljarde len savoren. ¹⁶ Thaj o Isus lija gola pandž mangre thaj gole dujen mačen, dikhlja ano nebo, blagoslovisada len thaj

* **9,4** Trubul te aven zadovoljna xamase so den len gothe e manuša; ni smin te roden khanči bolje sojimase. Al, šaj džan ke avera čhera kaj ka vačaren o Lačo lafi. † **9,5** Gova si ani tradicija e Jevrejende. Znako pašo baro odbipe, golesa sikade kaj ni manglje ni i prašina tar gova foro pe lende pingre ‡ **9,7** Irod o vladari “tetrah” kate vačarol pe taro Irod Antipa savo sasa vladari jekh tare štar kotora taro Izrael. § **9,14** Gothe sesa 5 milje murša, e džuvlja em e čhavore ni dinglje pe.

phaglja e mangre, thaj dija ke sikade te den e manušen. ¹⁷ Thaj xalje thaj čalile savore, thaj čidije dešuduj korpe okolestar so ačhilo so xalje e manuša.

*O Petar dikhlja thaj vačarda kaj si o Isus o Hrist
(Mt 16,13-16; Mk 8,27-29)*

¹⁸ Jekh dive, kana o Isus molisajlo korkoro, thaj lesa sesa lese dešuduj sikade. Vov pučlja len: "So vačaren e manuša, ko sem me?"

¹⁹ A e sikade vačarde lese: "Nesave manuša vačaren kaj san o Jovane o Krstitelj, a avera kaj san o Ilija o proroko, a nesave vačaren kaj san jekh tare purane prorokura savo uštulo tare mule."

²⁰ A o Isus pučlja len: "A tumen so phenen, ko sem me?"

A o Petar vačarda: "Tu san o Hristos bičhaldo taro Dol."

*O Isus vačarol tare piro meripe
(Mt 16,1-23; Mk 8,31-33)*

²¹ A o Isus vačarda e sikadende te ma vačaren khanikase kaj si vov o Hrist. ²² Thaj phenda: "Golese so me o Čhavo e Manušeso, trubul te avav but mučimo, thaj e phuredera, e šorutne sveštenikura thaj e učitelja tare Mojsijaso zakono,* ka čhuden ma thaj ka mudaren ma, thaj trito dive me ka uštav."

*So trubul manuš te ćerol te šaj avol e Isuseso sikado
(Mt 16,24-28; Mk 8,34-9,1)*

²³ A o Isus savorende vačarda: "Ko mandol te džal pale mande nek ačhavol korkoro pes thaj nek lol o krsto† piro svako dive thaj nek džal pale mande. ²⁴ Golese ko mandol po džuvdipe te aračhol, ka hasarol le, a ko hasarol po džuvdipe baše mande vov ka aračhol le. ²⁵ Thaj savo šukaripe ka avol e manuše ako sa o sveto dobil, a pes hasarol il pese bilače ćerol?‡ ²⁶ Golese ko ladžal mandar thaj tare me lafura lestar i me o Čhavo e Manušeso ka ladžav kana ka avav ani slava mingri savi si slava me Dadesi thaj e sveta melekurendi. ²⁷ Čače vačarav tumende, nesave tumendar save sen kate ni ka meren dok ni dičhen o carstvo e Devleso."

*O Mojsije thaj o Ilija sikadile e Isuseso
(Mt 17,1-13; Mk 9,2-13)*

²⁸ Thaj kana nakhle ohto dive pale gova, o Isus lija e Petre e Jovane thaj e Jakove thaj iklilo ko brego te molil pe e Devlese. ²⁹ Thaj kana molisajlo lesu muj ćerdilo averčhane, thaj lese šeja ćerdile parne thaj sjajna. ³⁰ Thaj dikh, tar jekh drom iklile duj manuša, thaj lije te vačaren e Isusesa. Gola

* **9,22** E starešine, e šorutne sveštenikura thaj e učitelja tare Mojsijaso zakono zajedno prestavisade sa e Jevrejende vođen. † **9,23** Manuš savo sasa već osudimo te merol raspimo, indarola bi o upruno kotor taro krsto dži ko than kaj ka mudaren le. Kale vačarimasa, o Isus manglja te phenol: 1. te mangljam te ava lese sikade, mora odrekni amen tare amare želje ke kaja phuv, thaj mora te ava spremna te šuna e Isuse; il 2. kaj trubul te ava spremna svako dive te trpi i te mera golese so sam lese sikade; il 3. solduj uprane opcije (rečenice). ‡ **9,25** Ano original ačhol: "So o manuš ka postignil ako prelol sa i phuv a hasarol thaj upropastil pes?"

sesa o Mojsije thaj o Ilija. ³¹ Sikadile ani slava,§ thaj vačarde tare lesa meripe* savo trubuja te avol ano Jerusalem.

³² A o Petar thaj kala so sesa lesa von zasute, čim džungadile dikhlje e Isuse ani slava thaj duje manušen sar lesa ačhen. ³³ Thaj kana lije te crden pe o Mojsije em o Ilija, o Petar phenda e Isuses: "Gospod! Šukar kaj sam kate, thaj te čera trin senice: Jekh tuće, jekh e Mojsijase thaj jekh e Ilijase." Ni džanglja so te vačarol ³⁴ A dok vov gova vačarda avilo o oblako, thaj von darajle kana učharda len o oblako.

³⁵ Thaj šunde glaso andare oblakura vačarindoj: "Kava si mingro čumidimo čhavo save me birisadem, le mangav te šunen." ³⁶ Thaj kana šundilo o glaso, e sikade dikhlje e Isuse korkore. Thaj von khanči ni vačarde khanikase, tar gova so dikhlje.

O Isus ikalol o melalo duxo taro čhavo

(Mt 17,14-19; Mk 9,14-29)

³⁷ A thearinto đive o Isus em lese sikade sar ulile taro brego, but manuša avile ko Isus. ³⁸ Thaj dikh, tare but manuša akharda le jekh: "Učitelju! Moliv tut dikh pe mo čhavo golese kaj si jekhoru." ³⁹ Thaj dikh, dolda le o melalo duxo, thaj tari jekh drom lija te dol vika, thaj te ikljol lestar i spuma taro muj, thaj o duxo ni ačhavol le thaj uništil le. ⁴⁰ "Molisadem čire sikaden te ikalen e melale duxo, von naštine."

⁴¹ Thaj o Isus vačarda lenđe: "O, bipačače thaj bilače manušalen†! Tumencar sem sa kava vreme, a tumen vadži ni pačan, pučav man vadži kozom trubul te trpiv tumen. An će čhave akari!" ⁴² A dok avola kare leste o beng perada e čhave ki phuv ane grčura, thaj lija te tresil le. A o Isus phenda e bendese te ikljol, thaj sastarda e čhave, thaj dija le lese dadese. ⁴³ Savore sesa divime e Devlese zuralimasa. Thaj savore divisajle sa okolese so o Isus čerola, o Isus vačarda pe sikadenđe:

⁴⁴ "Šukar šunen e lafura kala: Me o Čhavo e Manušeso trubul te avav dindo ane vasta e manušenđe." ⁴⁵ A e sikade ni haljarde kala lafura, golese kaj sasa lendar garado te našti haljaren, thaj darajle te pučen le kale lafese.

E ponizna si embare ane Devlese jakha

(Mt 18,1-5; Mk 9,33-37)

⁴⁶ Thaj e sikade lije te vačaren maškar pumende ko si lendar em baro. ⁴⁷ A o Isus džanglja so si ane lengo ilo, vov lija e čhavore čhuta le angle peste, ⁴⁸ thaj o Isus vačarda lenđe: "Savo primil kale čhavore ane mingro alav, man primil, thaj ko man primil, primil me Dade savo bičhaldala man, golese ko si maškare tumende em cikno, len o Dol dičhol embare."

Ko naj protiv tumende tumencar si

(Mk 9,38-40)

⁴⁹ A o Jovane vačarda e Isuses: "Gospod! Dikhljam jekhe sar će alavesa tradol e benden, thaj amen vačardam lese te na čerol gova, golese kaj ni džal amencar pale tute." ⁵⁰ Thaj o Isus vačarda lese: "Mučhen le, golese ko naj protiv tumende tumencar si."

§ 9,31 il sjaj * 9,31 Lafi savo si kate irime ki romani čhib si meripe, a ki grčko čhib si Izlazak (Iklipe). Ano Purano savez "Iklipe" odnosil pe po putaripe (oslobodipe) e Izraelsko narodo taro egipatsko phanglipe. E Hristoso meripe ko krsto si "Iklipe", a gova si, delo taro okupljenje, savesa o Dol ikalol e manušen taro phanglipe tare grehura. † 9,41 manušalen Ano original ačhol: "generacija" il "naraštaj".

E samarijancura ni manglje e Isuse

⁵¹ Thaj kana sesa paše e divesa te iril pe ko nebo, o Isus pojdisada ano Jerusolim. ⁵² Thaj bičhaldal glasnikuren angle peste, thaj von ěele thaj dije ano gav ani Samarija te lačharen lese kaj te sovol. ⁵³ Thaj ni manglje le gothe e manuša, golese kaj dikhlje kaj džal ano Jerusolim. ‡ ⁵⁴ Thaj kana dikhlje e sikade lese o Jakov thaj o Jovane pučlje e Isuse: "Gospod! Mandel li te phena te uljol i jag taro nebo thaj sa te phabarol len?" § ⁵⁵ A o Isus irisajlo thaj dija vika pe lende.* ⁵⁶ Thaj ěele ane aver gav.

O Isus mandol te mekha sa thaj te dža lese dromesa

(Mt 8,19-22)

⁵⁷ A sar ěele dromesa nesavo manuš vačarda e Isuse: "Me ka džav tusa kaj tu dža."

⁵⁸ Thaj o Isus vačarda: "E lisicen isi jazbina thaj e ěirikljen isi len gnezdura: Me o Ćhavo e Manušeso naj man kaj mo šoro te pašljarav." †

⁵⁹ A o Isus avere manušese vačarda: "Phir pale mande."

A o manuš vačarda: "Gospod! Muk ma angleder te džav te prahov medade." ‡

⁶⁰ A o Isus vačarda lese: "Ačhav e mule, nek prahon pe mulen, § a tu ajde vačar taro carstvo e Devleso."

⁶¹ A aver vačarda: "Gospod! Me ka džav pale tute, al muk ma te džav te oprostiv man mingre ěherutnencar."

⁶² A o Isus vačarda lese: "Ni jekh naj lačhardo pašo carstvo e Devleso savo ěhuvol po va ko plugo te oril a dičhol palal."*

10

O Isus bičhalol eftavardeš thaj dujen sikaden te navestin o Carstvo e Devleso

(Mt 11,21-27; 13,16-17)

¹ A pale gova odredisada o Gospod averen eftavardeše thaj dujen sikaden,* thaj bičhaldal len duj po duj te džan angle leste ane sa e forura thaj ane thana kaj manglja te džal. ² A o Isus vačarda lende: "O ěidipe †

‡ **9,53** E Samarijancura em e Jevreja ni manglje pe maškar peste. Golese e Samarijancuri ni manglje te pomognin e Isuse pe leso džajipe ano Jerusolim, glavno foro e Jevrejengo § **9,54** O Jakov em o Jovane phende za ke kaja metoda taro sudipe, golese so džanglje kaj e prorokura sar o Ilija sudisade e manušen save ěhudije e Devle peštar (2. Car 1,10-12). *

9,55 An nesave grčka rukopisura ačhol: Thaj vačarda: Ni džanen tar savo duho sen, me o Ćhavo e Manušeso ni aviljem te mudarav e manušengo džuvdipe nego te spasis (ikalav). † **9,58** O Isus iril e vačarimasa te sikavol e manuše sar si gova kana si leso sikado. O Isus phenol lese golesa te gova manuš džala pale leste, šaj gova manuš ni ka avol le ěher. ‡ **9,59** Naj jasno dal o dad gole manušeso mulo thaj vov sigate ka prahol le il mandol o manuš nesavo pobaro vreme te ačhol dži kaj leso dad ni merol pa tegani te prahol le. Poenta si ane gova kaj o manuš mandol khañči te ěerol angleder so džal palo Isus. § **9,60** O Isus baš gija ni dol godi kaj e mule ka prahon averen mulen. O znaćenje paše "mule" šaj avol: 1. Gova si metafora paše kola save sigate ka meren; il 2. Gola si kola save ni džanen pašo Isus thaj duxovno si mule. Akate si poenta kaj o sikado nisose ni smil te ačhavol le golear te džal palo Isus.

* **9,62** Khoni ni dičhol palal kana oril i phuv našti vodil o plugo kaj trubul te džal. Gova manuš trubul leso dičhipe te avol anglal te bi lače orila i phuv so bi vačarasa manuš savo džal e Devlesa našti iril pe palal an po džuvdipe savo sasa le ano sveto. * **10,1** Ane nesave grčka rukopisura ačhol: "eftavardešen" (thaj ano stih 10:17)

† **10,2** gađikane "žetva"

si baro a e bučarne si zala, golese tumen molin e gospodare taro čidipe te bičhalol e bučarnen ki po čidipe.† 3 Džan, ak bičhalav tumen sar terne bakren maškare ruva. 4 Ma inđaren šljanpiko ni torba ni sandale, thaj dok phiren ma ačhen te vačaren ko drom khanikasa te ma hasaren tumaro vreme.

5 Kana den an nesavo čher angleder vačaren: 'Mir ane kava čher.' 6 Ako gola so bešen ano čher manden o mir, o mir ka avol pe lende, ako ni manden ka iril pe tumende tumaro mir. 7 Kana džan an nesavo čher, ma tar gova čher džan ke aver. Ačhen ke gova čher, thaj xan thaj pijen so isi len,§ golese kaj o bučarno dostojno si pe plataće. 8 Kana den ane nesavo foro thaj gothe manden tumen, xan so anen angle tumende. 9 Sastaren e nasvalen save si ane gova foro, thaj vačaren lende: 'Kava sikavol tumende kaj si o carstvo e Devleso paše.' 10 A kana džan an nesavo foro thaj ni manden tumen gothe, ikljen ko drom lengo thaj vačaren: 11 'Thaj o praho taro tumaro foro savo si pe amende kosa amendar sar znako da o Dol ka sudil tumende.* Al te džanen paše avilo tumende o Carstvo e Devleso.' 12 Vačarav tumende kaj e Sodomaće† ka avol po lokho ko đive e Sudoso nego gole manušenje tar gova foro!"

Kazne e bipokajime forurende

(Mt 11,20-24)

13 "Pharo tumende, manušalen taro Horazin! Pharo tumende, manušalen tari Vitsaida! Golese te bi čerdona e čudura ano foro Tir thaj ano foro Sidon‡ sar tumende so čerdile, dumutane bi pokajina pe thaj bi bešena urade ano dorikalo čaršafi thaj ano praho.§ 14 A e manušenje taro Tir thaj e manušenje taro Sidon ka avol poloche ko sudo nego tumende. 15 A tumen manušalen taro Kafarnaum! Dži o nebo li ka ušten? Ka peren dži ko than kaj si e mule, Had."

16 Thaj vačarda pe sikadende: "Ko tumen šunol, man šunol, thaj ko tumen čudol, man čudol. Ko čudol man, čudol e Devle savo bičhalda man."

O Isus sikavol e sikaden so si em važno

17 Kana irisajle kola eftavardeš thaj duj sikade radosno vačarde e Isusese: "Gospod, e benga pokorisajle amende ke čiro alav."*

‡ 10,2 O Isus podrazumil kaj isi but manuša save si spremna te den ane Devleso Carstvo, al naj but sikade te pomožin em te sikaven e manušen. § 10,7 O Isus ni vačarda da von trubul te ačhen an gova čher sa e đivesa dok bešen ano foro, nego kaj trubul te soven an gova čher sa e raća dži kaj si odori; avere lafurenar; "Ma soven ane avera čera sa e raća". * 10,11 Gova si simbolično bući savasa sikadol pe kaj čuden e manušen tare gova foro; il: "Gija, sar tumen so čhudijen amen, thaj o Dol gija čhudol tumen." † 10,12 O Dol uništisada e sumporne jagasa e manušen ano foro Sodoma golese so sesa bilače (dikh 1. Mojs 19,24-28). ‡ 10,13 Horazin! Pharo tumende, manušalen tari Vitsaida! Golese te bi čerdona e čudura ano foro Tir thaj ano foro Sidon Manuša save beše ano Horazin thaj ani Vitsaida si Jevreja pa trubuje te adučaren e Mesija. Manuša save beše ano Tir thaj ano Sidon naj Jevreja gija da von ne bi adučarena kaj ka avol o Mesija. Okova so o Isus kate vačarol kaj čak i okola so naj Jevreja trubul te pindžaren kaj si vov o Mesija golese so čerda sa gola čudura. § 10,13 An goja kultura, e manuša bi phiravena šeja čerde taro dorikalo čaršafi, savo našti phiravol pe thaj naj udobno, thaj bi bešena ano praho, te bi sikavena da lende žal so grešisade anglo Dol. * 10,17 Kate o "alav" odnosil pe ke Isusese moć em autoritet.

18 A o Isus vačarda lende: “Me dikhljem e Sotona sar pelo taro nebo sar munja.† 19 Ak dijem tumen zor te ačhen pe sapa thaj pe škorpije‡ thaj pe sa o vlast e dušmaneso,§ thaj khanči ni ka avol tumende. 20 A golese tumen ma aven radosna so e duxura pokorin pe tumende, nego aven radosna so tumare alava pisime ko lil e Devleso ano nebo.” *

Blagoslovime si sa okola save prihvatin e Isuseso lafi
(Mt 11,25-27; 13,16-17)

21 Ane gova sato o Isus pherdilo radost ano Sveto duxo thaj phenda: “Hvaliv tut, Dade, Gospod e phuvako thaj e neboso, so garadan čo čačipe tare but džangle thaj tare razumna a vačardan e ciknende.† Va, Dade, golese kaj si gova čiri volja.”

22 Thaj irisajlo o Isus ke pe sikade thaj vačarda: “Sa mande dija o Dad mingro, thaj khoni ni džanol ko si o Čhavo sem o Dad, ni ko si o Dad sem o Čhavo, thaj okola kase o Čhavo mandol te vačarol.‡”

23 Thaj irisajlo e sikadende korkore kana sesa thaj vačarda lende: “Blagoslovime si e jakha so dičhen so tumen dičhen. 24 Golese vačarav tumende kaj but prorokura thaj carura manglje te dičhen man thaj ni dikhlje, thaj manglje te šunen man thaj ni šunde.”

O Isus sikavol taro džuvdipe bizo meripe
(Mt 22,34-40; Mk 12,28-31)

25 Thaj uštilo jekh tare učitelja taro Mojsijaso zakono te iskušil e Isuse thaj pučlja le: “Učitelju! So trubul te čerav te avol ma džuvdipe bizo meripe?”

26 A o Isus vačarda lese: “So si pisimo ane Mojsijaso zakono? Sar tu gova haljare?”

27 A vov phenda e Isuseso: “Čumide e Gospod e Devle čire sa e ilesa čiresa, sa dušasa čirasa, thaj sa e zorasa čirasa, thaj sa e gođasa čirasa, thaj mangš će pašutne kozom mande korkore tut.”

28 A o Isus vačarda lese: “Šukar vačardan. Čer gova thaj ka avol tut džuvdipe bizo meripe.”

29 A o učitelji taro zakono manglja te opravdil pe, pa pučlja e Isuse: “Ko si mo pašutno?”*

30 A o Isus vačarda lese: “Jekh manuš ulilo taro Jerusalem ano foro savo akhardol Jerihon, thaj dolde le e čora, save uljarde lese šeja thaj marde le. Ďele pese thaj ačhade le opaš mule pašo drom.

31 Thaj slučajno gole dromesa nakhlo nesavo jevrejsko svešteniko, thaj dikhlja le em crdijape lestar ki aver rig thaj nakhlo. 32 Gija thaj o levito e sveštenikoso sluga kana avilo ke gova than avilo paše, dikhlja le thaj

† 10,18 O Isus koristil kaja paramič te bi uporedila sar o Dol pobedisada e Sotona, dži kaj lese 72 sikade propovedisade ane forura, odnosno Sotona pelo taro nebo sar i munja savi čalavol premali phuv. ‡ 10,19 Verovatno si e sapa thaj e škorpionura metafora za ke bilače duxura. § 10,19 O Dušmano si o Sotona. *

10,20 O Dol pisisada lende alava, sar gradanuri ano nebo, thaj gova značil kaj isi len džuvdipe bizo meripe. † 10,21 Kava odnosil pe pe kola save naj len but sikajipe, al si spremna te prihvatin e Isuseso sikajipe sar so e cikne čhavore save si spremna te šunen kolon ane kaste pačan. ‡ 10,22 Vlast, autoritet, zor, čačipe, thaj aver. § 10,27 voli, čumide * 10,29 Kava manuš manglja te džanol kas trubul te mandol, avere lafurencar: “Kas trubul te dikhav pašutne thaj te mangav sar korkore man?”

nakhlo. ³³ A nesavo Samarijanco† avilo paše leste, dikhlja le pa pelo lese žal. ³⁴ Thaj avilo koslja e manušese rane‡ uljesa thaj moljasa, thaj pačarda len, čhuta le ke po her thaj inčarda le ani mehana, thaj dikhlja pe leste. ³⁵ Thaj theara đive kana lija te džal ikalda duj srebrenjakuri pare§ dija ko manuš kasi sasa i mehana, thaj phenda lese: ‘Dikh pe leste, thaj te trošisadan po but me ka počinav kana ka irima.’ ”

³⁶ “So den gođi akana?” Pučlja o Isus. “Tare kala trin džene ko sikadilo lese thaj sasa pašutno kolese so dolde le e čora?”

³⁷ A učitelji e zakoneso phenda lese: “Okova savo čerda milosrđe.”

A o Isus vačarda lese: “Dža, thaj tu čher gija.”

E Isuseso lafi trubul te avol amende ko angluno than

³⁸ A kana đeje premalo Jerusalem, o Isus thaj lese sikade avile ane jekh gav, a jekh džuvli, akhardola Marta, dija len vika ane po čher. ³⁹ Thaj la sasa phen, akhardola Marija, savi bešli paše pingre e Isuses thaj šunda leso vačaripe. ⁴⁰ A i Marta dikhlja po but ani bući em sar emlače te kandol le, thaj avili pašo Isus thaj vačarda lese: “Gospod! Šukar li si kava so mi phen ačhada ma korkora te kandav tut? Vačar laće te pomožil ma.”

⁴¹ A o Isus vačarda laće: “Marto! Marto! Sikiri tut thaj trudi tut butese.

⁴² A samo jekh trubul. I Marija či phen birisada khanči šukar, te šunol mo lafi savo ni ka lol pe latar.”

11

O Isus sikavol pe sikaden sar te molin pe (Mt 6,9–13; 7,7–11)

¹ Kana o Isus molisajlo thaj kana ačhilo e molitvasa, jekh tar lese sikade vačarda lese: “Gospod, sikav amen te moli amen, sar o Jovane o Krstitelj so sikada pire sikaden.”

² O Isus vačarda lenđe: “Kana molin tumen, vačaren: ‘Dade amareja ko nebo,

te svetil pe čo alav,*

te avol čo carstvo,†

te avol čiro mandipe ki phuv sar ko nebo,

³ Xamase so trubul amen de amen svako đive,

⁴ thaj oprosti amare grehura,

sar amen so oprosti okolende so čeren grehura premal amende!‡

Thaj crde amen taro iskušenje.’ ”

† **10,33** Samarijanco E Samarijancura sesa e jevrejende potomkura save lije pe avere narodosa. Von ni slavisade e Devle ko Jerusalem sar e Jevreja so čerde. E Jevreja sesa holjame pe Samarijancura thaj ni pačaje kaj e Samarijancura sesa e Devleso narodo. ‡ **10,34** i mol koristisade te čistin e rane, a o ulje verovatno koristisade te sprečil pe infekcija. § **10,35** Ko original ačhol:

duj denara save si duj dnevnicе. * **11,2** Savore nek den će alavese čast tuće Devlese. † **11,2** Kava značil te širil pe te bi barola e Devlesi vladavina ki phuv. ‡ **11,4** Gova si poniznost, a ponizno manuš uvek oprostil averende so čerde lese bilačipe. Golese amen o Isus sikavol te phena, “Thaj oprosti amare grehura, sar amen so oprosti okolende so čeren grehura premal amende.” Da sar i amende so si dindo. Oprosti isto gija sar so i oprostimo si amende.

⁵ Thaj o Isus vačarda:Š “Den gođi sar bi avola kana bi khoni tumendar džala ke po amal ki opaš rat, thaj te roden mangro lestar, thaj te vačaren lese: ‘Amala, dema trin mangre, pa ka iriv tuće.’ ⁶ Golese kaj avilo taro drom mo amal ke mande, thaj naj so te čhuvav angle leste.’ ⁷ A vov andral te phenol: ‘Ačhav ma ko miro! Mo vudar si phanglo thaj me čhave si manca ano than e pašljimaso, thaj našti uštav te dav tut!’ ⁸ Vačarav tumenđe: Ako ni uštulo golese kaj si leso amal, ka uštolo te dol le golese so si bilađutno thaj uporno.”*

⁹ Vačarav tumenđe: “Mandžen thaj ka dol pe tumenđe! Roden thaj ka aračhen! Maren thaj ka putavol tumenđe! ¹⁰ Golese kaj savore save manden, dol pe lende, save roden aračhen, save maren, putardol lende.

¹¹ Savo dad tumendar: kana bi o čhavo rodola mače, o dad dol le ke gova than sape? ¹² Il te manglja angro te dol le škorpija? ¹³ Kana tumen, bi šukar manuša, džanen šukar buća te den tumare čhaven, kobor pobut tumaro Dad taro nebo ka dol tumen Duxo Sveto kolende save molin le?”

E Isuseso zuralipe avol taro Dol (Mt 12,22–30; Mk 3,22–27)

¹⁴ Jekh drom o Isus tradija e benđe taro manuš savo naštine te vačarol. Kana iknilo o beng lestar vov lija te vačarol, thaj zadivime e manuša sesa. ¹⁵ A nesave lendar vačarde: “E Veelzevulese† zorasa savo si šorutno e bendengo, tradol e benden.” ¹⁶ A avera iskušisade e Isuse gija so rodije znako te dičhen dal si bičhaldol taro Dol.

¹⁷ Thaj o Isus džanglja so den gođi thaj phenda lende: “Dži jekh carstvo‡ savo si ulado ka properol. ČerŠ an savo naj sloga ka properol. ¹⁸ Gija i o beng* te ulada pe korkoro pestar, sar ka ačhol leso carstvo? Vačaren kaj e Veelzevulesa tradav e benden. ¹⁹ Ako me e Veelzevulese zorasa tradav e benden, save zorasa traden len tumare sikade?† Thaj von korkore ka osudin tumen. ²⁰ Thaj ako me e Devlese zorasa‡ tradav e benden, onda avilo tumende o carstvo e Devleso.”

O Isus si po zuralo taro Beng

²¹ Thaj o Isus vačarda: “Kana okova savo si zuralo manušŠ naoružil pe, thaj aračhol po čher, leso barvalipe si šukar arakhado. ²² Al kana avol po

§ **11,5** O Isus vačarol kaja paramič sar te bi ilustririla kaj tumaro amal ne bi odbila te pomožil ako isi tumen bari potreba thaj roden lestar gova po but droma. Ko isto način o Dol ni ka odbil te dol tumen okova so trubul tumenđe ako uporno roden lestar. * **11,8** O Isus vačarol kaja paramič sar te sikavol kroz i usporedba kaj tumaro amal ka pomožil tumenđe ako isi tumen bari potreba thaj molin le više droma za ko pomoč. Ko gasavo način o Dol ka dol tumen okova so tumenđe trubul te mangljen lestar uporno. Ako čak i o komšija, savo ni mandol tut, ka dol tut okova so trubul će kana bizi lađ rode, kobor više o Dol, savo si šukar dad thaj kova savo mandol tut, ka dol tut okova so trubul će kana bizi lađ moli tut lese. † **11,15** Veelzevul si dujto alav e Sotonaso, vladari e bendengo. ‡ **11,17** Akate o “carstvo” vačarol tare manuša an leste: “Kana e manuša tare nesavo carstvo maren pe maškar peste, von ka uništin pumaro carstvo.” § **11,17** Akate o “čher” vačarol tari porodica: “Kana e čerutne maškar peste maren pe, ka uništin pumari porodica.” * **11,18** o beng Ano original ačhol “Sotona”. Kate “Sotona” vačarol tare demonura save služin e Sotona thaj e Sotonesa: “Kana o Sotona thaj e manuša tar leso carstvo maren pe maškar peste.” † **11,19** Kate vačarol pe tare farisejska sikade save traden e demonuren ‡ **11,20** Ano original ačhol: “e Devlese najesa” (dikh 2. Mojs 8,19) § **11,21** Sotona

zuralo lestar, pobedil le thaj lol sa lesu oružije ane savo pačaja, thaj ulavol pirencar so lija taro slabo manuš.*

²³ Savo naj manca, protiv mande si, thaj ko manca ni čidol, vov onda čhorol.”†

Aračhen tumen te ma iril pe o bilačo duho

(Mt 12,42–45)

²⁴ “Kana o beng ikljol andaro manuš, džal ke thana kaj naj khačhi‡ te rodol than kaj šaj odmoril pe, thaj kana ni aračhol than vačarol: ‘Te irima ano mo manuš kotar ikliljem.’Š ²⁵ Thaj kana iril pe o melalo duxo aračhol kaj si gova manuš sar čučo čher savo si šulado thaj namestimo andral. ²⁶ Tegani džal thaj aračhol eфта averen duxuren pobilače pestar, thaj aven andre te bešen, thaj avol e manušese po bi lače nego angleder.”

Čačukano blagoslov

²⁷ A kana gova vačarda o Isus, jekh džuvli savi šunda le dija vika zurale: “Blagoslovimi i dej savi inčarda tut an po vođi, thaj dija tut čuči!”

²⁸ A o Isus vačarda: “Vadži po blagoslovime si kola save šunen o Lafi e Devleso thaj čeren le.”

E Jonaso znako

(Mt 12,38–42; Mk 8,12)

²⁹ Po but manuša lije te čiden pe, a o Isus lija te vačarol lenđe: “Tumen e manuša so živin ke kava vreme sen bi lače manuša. Tumen roden o znako,* thaj ni ka dol pe tumenđe znako sem e čudura so čerde pe e Jonase e prorokose.† ³⁰ Gova so sasa e Jonase, sasa znako kaj o Dol bičhaldal le e manušenđe save živisade ani Niniva.‡ Gija mancar so ka avol, ka avol znako kaj me o Čhavo e Manušeso, o Dol bičhaldal man kale manušenđe.

³¹ Ko đive kana ka avol e Devleso sudo, i carica so angleder vladisada e južnoneŠ phuvasa ka uštol thaj ka osudil manušen tar kava bijandipe, golese kaj odural avili tare em palune phuva te šunol e caro e Solomone savo sasa but mudro, a ake, kate si khoni po baro taro Solomon, a tumen ni manden te šunen le. ³² Ko đive kana ka avol e Devleso sudo, e manuša so bešle ano purano foro Niniva ka ušten i ka osudin kale manušen tar kava bijandipe, golese kaj kajisajle kana o Jona sikada len, a ake kate si khoni po baro taro Jona, a tumen ni pokajisajlen!”

O svetlo em i tama ano telo

* **11,22** Kava vačarol taro Isus savo pobedil e Sotone thaj lese demonen sar te phene o Isus po zuralo manuš savo lol so pripadil e zurale manušese † **11,23** ko manca ni čidol, vov onda čhorol O Isus vačarol taro čidipe e sikadengo save džana pale leste: “Ko ni teril e manušen te aven thaj te phiren pale mande, vov teril len te džan dur mandar.” ‡ **11,24** thana kaj naj khačhi” kaj e melale duxuri phiren. § **11,24** Ano original ačhol: “ano čher tar savo ikliljem” * **11,29** znako Avere lafurencar: “Mandol mandar te čerav čudo sar znako kaj aviljem taro Dol.” † **11,29** čudura so čerde pe e Jonase e prorokose O Jona sasa proroko ano Stari zavet (dikh Jona 1,7; 2,10; Mt 12,40). Pale trin dive džuvdo iklilo tare bare mačheso vođi, sar o Isus so ka ikljol tar o trito đive taro grobo. ‡ **11,30** Manuš a kase o Jona vačarda taro Dol sesa but bilače manuša. Živisade ani Niniva, glavno foro e Asirijako, thaj sesa dušmaja e Izraelese (dikh Jona 3). § **11,31** I Carica tari Saba (ko današnje Jemen) putujisada prekale 1500 kilometra te šunol e Solomoneso mudrost. Živisada 1.000 berš angleder o Hrist (dikh 1. Car 10,1–13; 2. Dnev 9,1–12).

33 "Khoni ni phabarol i svetiljka pa te čuvol la talo garado than, ni talo čaro, nego čuvol la ko than e svetiljkako te šaj dičhen o svetlost okola so den ano čher.* 34 Čiri jakh si sar svetiljka e telose. Ako gija čiri jakh si sasti, sa čo telo ka avol osvetlimo. Ako si čiri jakh bi lači, čo telo ka avol ani tama. 35 Golese vodi redo ma gova svetlost sosi ane tute te avol tama. 36 Golese ako si sa čo telo osvetlimo thaj naj nisavo deo ani tama, ka avol sa osvetlimo sar kana i svetiljka osvetlil tut."

O Isus ukoril e jevrejskone šorutnen
(Mt 23,1-36)

37 Thaj kana o Isus vačarola, jekh tare fariseja akharda le te xal mangro ke leste. Thaj o Isus đelo ke leste thaj bešlo ki sinija. 38 A o farisej čudisajlo kana dikhlja so o Isus bešlo a angleder golestar ni thoda pe vasta† anglo xape. 39 A o Gospod o Isus vačarda lese: "Akana tumen e fariseja thoven od avral o tahtaj thaj o čaro, a andral si pherde pohlepa thaj bilačhipe. 40 Bigodače! Naj li o Dol kova savo čerda e manuše od andral thaj od avral? ‡ 41 A kava si po šukar: den e čororende okova so isi tumen andre, so halaneste garaven ane tahtaja em ane čare, thaj ka aven thode od andral em od avral.

42 Pharo tumende e farisejende so den dešto kotor tare začinura§ thaj taro sa o povrće, a ni marin te čeren averende okova so si šukar thaj te manden e Devle. Trubul te den dešto kotor e Devlese, al ma te bistren te čeren okova so pobut trubul.

43 Pharo tumende e farisejende! So volin te bešen ke anglune thana ane sinagoge thaj kana dičhen tumen e manuša, pherde poštujipe premal tumende, te pozdravin tumen ke trgura. 44 Pharo tumende! Tumen sen opasnost sar e neprimetna limora pe save e manuša uštaven a ni džanen kaj uštaven len."*

45 Phenda e Isusese nesavo učitelji tare Mojsijaso zakono: "Učitelju, kava so phene i amen ladžare!"

46 A o Isus vačarda lende: "Pharo i tumende e učitelja tare Mojsijaso zakono! So čhunen pharipe but phare inđarimase, a tumen tumaro naj ni manden te crden te pomožin nekase. 47 Pharo tumende! So čeren limora e prorokurende, saven tumare kuštika mudarde. 48 Goleša sikaven kaj odobrin gova so čerde tumare kuštika: von mudarde len, a tumen vazden lende limora.† 49 Golese so o Dol an po mudrost vačarol tumendar: 'Ka

* **11,33** Stihura 33-36 si metafora savasa o Isus vačarol tar po sikajipe kaj o "svetlo" za savo mandol lese sikade te aven poslušna thaj te delin le averencar. Vov vačarol tare manuša save ni džanen li ni prihvatini leso sikaipе kaj si gola manuša ani "tama". † **11,38** Pale jevrejengo adeti trubuja te čerol obredno thojipe pe vasta te bi avena čista anglo Dol. ‡ **11,40** O Isus pučol kava te ukoril e farisejen so ni haljaren kaj gova so isi len ane ile si važno e Devlese. § **11,42** začinura ano original ačhol: "nana thaj ruta". * **11,44** Kala limora sesa hunde rupe ko than kaj e muleso telo sasa prahome. Ni sasa len parne bara save e manuša čhuvana pe limora te šaj dičhen pe. Kana e Jevreja phirena precale limora, tegani avena melale palo adeti. Kala neprimetna limora čeren len ne namerno te aven duxovno melale. † **11,48** O Isus ukoril e farisejen thaj e učiteljuren tare Mojsijaso zakono. Von džanen za ko mudaripe e prorokunengo, al ni osudin pe kuštika golese so von mudarde e prorokuren. Avere lafurencar: "Umesto te osudin len, tumen potvrđin thaj složin tumen lenčar. Thaj naj sen poslušna baše proroštvara sar von so ni sesa poslušna e prorokurende."

bičhalav lende prorokuren thaj apostoluren, a khonik lendar ka mudarol len, a e dujtonen ka progonin.’

⁵⁰ Tumari generacija ka avol bandi za ko rat e prorokurengo savo thavdiya taro čeripe o sveto, ⁵¹ taro Aveljeso rat dži e Zaharijaso rat,‡ savo mudardo maškaro žrtveniko thaj o sveto than e Hrameso. Va, phenav tumende, ka rodol pe tari tumari generacija.Š

⁵² Pharo tumende učiteljuralen tare Mojsijaso zakono! Golese so garaden i klidi taro džanglipe e Devlese carstvose.* Korkore ni den andre ano carstvo, a save manglje te den andre, tumen ni dijen len.”

⁵³ A kana o Isus iklilo gothar, lije e učitelja tare Mojsijaso zakono thaj e fariseja te holjavon thaj te pučen le but khanči, ⁵⁴ thaj rodiye so te phenol sosa bi bandarena le posle.

12

O Isus sikavol te na ava dujemujende (Mt 10,26-27)

¹ Kana čidije pe but milja manuša, gači kaj lije te uštaven jekh avere, o Isus angleder golestar lija te vačarol pe sikadende: “Aračhen tumen taro kvasaco o farisejsko, so si dujemujengo.* ² Golese kaj naj khanči garado so ni ka pučardol, thaj sa so si garado ka šundol angle savorende. ³ Golese so si vačardo ki tomina ka šundol ko svetlo, thaj sa so vačarden čorale ane phangle sobe, ke krovura ka šundol!”

Ma daran, tumen sen dragocena e Devlese (Mt 10,28-33; 12,31-32; Mk 3,28-29)

⁴ “Al vačarav tumende amalalen, ma daran tare kola so šaj mudaren samo o telo, golestar aver khanči našti čeren tumende! ⁵ Ka vačarav tumende kastar te daran. Daran taro Dol savo šaj mudarol thaj čhudol ani jag savi ni ačhol. Va, phenav tumende, Lestar daran!

⁶ Ni li bičindon pandž čiriklja baše duj pare? Thaj ni jekha ni zabistrol o Dol. ⁷ A tumende i tumare bala ko šoro si đinde.† Golese ma daran. Tumen sen po vredna tare pherdo čiriklja.”

Trubul te priznaji e Isuse angle manuša (Mt 10,32-33; 12,32; 10,19-20)

⁸ “Gija vačarav tumende: Savo kate ki phuv priznajil kaj pripadil mande, le me, o Čhavo e Manušeso angle melekura ka priznajiv. ⁹ A savo

‡ **11,51** O Avelj sasa prvo manuš mudardo ano Stari zavet (1. Mojs 4,1-16) thaj o Zaharija emposlednjo manuš mudardo ano Stari zavet (2. Dnev 24,20-22). Š **11,51** Jekhore prorokura saven poštujin si e mule prorokura! Baš sar lende kuštika so ni šunde e prorokuren ano Stari zavet, gija kala fariseja thaj e učitelja tare Mojsijaso zakono ni šunen e Isuse thaj ni ka šunen e apostoluren saven o Isus ka bičhalol. Ka avol krajo za ko strpljenje e Devleso thaj vov ka sudil e Izraelce paše sa e berša so čhudije leso lafi. * **11,52** O Isus vačarol tare Devleso čačipe sar te phene kaj si ano čher ke savo e učitelja ni manden te den, al ni mučen ni averen te avol len klidi (kjučo) te šaj den. Akava značil kaj e učitelja ni džanen e Devlese, al ni mučen ni averen te upoznajin e Isuse. * **12,1** Sar so o kvasaco so širil pe maškara sa o humer, gija lengo licemerje širisajlo maškara sa i zajednica. “Aračhen tumen taro licemerje e farisejengo, savo si sar kvasaco” il “Pazinj te na aven licemerna sar o fariseja.” Lengo bi šukar ponašanje utičil pe savorende isto gija sar so o kvasaco utičil po humer. † **12,7** Šaj pouzdaji amen ano Dol. Vov džanol po but nego amen so džana. Ni džana ni kobor bala isi amen ko šoro, al o Dol gova džanol thaj vadži po but amendar.

man čhudol ke kaja phuv me lestar ka odreknima angle Devlese melekura. ¹⁰ Thaj savo vačarol protiv mande, protiv o Čhavo e Manušeso ka oprostil pe lese, a savo vačarol bilače taro Sveto Duxo ni ka oprostil pe lese.

¹¹ Thaj kana ka anen tumen anglo sudo ke sinagoge thaj angle šorutne, thaj anglo vlast ma daran sar thaj so ka vačaren il so ka phenen. ¹² Golese kaj ka sikavol tumen o Duxo Sveto ane gova sato so trubul te vačaren.”

Paramič taro barvalo bigođako manuš

¹³ Thaj vačarda khoni tare manuša e Isusese: “Učitelju, vačar me phralese te ulavol mancar okova so ačhada amende amaro dad.”

¹⁴ Thaj o Isus vačarda lese: “Manuša, ko man čhuta sudija il delioc pe tumende?” ¹⁵ Thaj vačarda savorende o Isus: “Dičhen thaj aračhen tumen tari pohlepa. I sa gači barvalipe te avol manuše, leso džuvdipe ni avol golestar so isi le.”

¹⁶ Thaj o Isus vačarda lenđe jekh paramič: “Nesave barvale manušepi phuv bijanda but bijandipe. ¹⁷ Thaj dija gođi ane peste vačarindoj: ‘So ka čerav? Naj ane soste te čidav e milajeso čidipe.’ ¹⁸ Thaj vačarda: ‘Džanav! Ak kava ka čerav! Ka rumiv me thana taro điv thaj ka čerav po bare, thaj gothe ka čidav mo điv thaj sa mo šukaripe. ¹⁹ Thaj ka vačarav korkoro mande kaj isi man baro barvalipe bute beršende. Ka šaj odmoriv, ka xav, ka pijav, ka veseli man!’

²⁰ A o Dol lese vačarda: ‘Bigođaleja! Kaja rat ka lav čo ođi[‡] tutar. Thaj kase ka ačhol sa gova so čerdan buči?’

²¹ Gija si kolesa savo čidol pese barvalipe ki phuv, a ni čidol barvalipe savo si šukar e Devlese ane jakha.”

Ma daran nisose (Mt 6,25-34)

²² A o Isus pe sikadende phenda: “Golese vačarav tumende: Ma daran za sa e divesa tumare dal ka avol tumen so te xan, ni tumare telose so ka uraven![§] ²³ Golese kaj si o džuvdipe po but taro xape thaj tumaro telo po but taro urajipe. ²⁴ Dičhen e gavranen!^{*} Sar ni sejn, ni ti čiden, save naj len niti podrumo ni kaj čhuven o điv, thaj o Dol parvarol len, a kozom sen tumen po vredna lendar? ²⁵ A šaj li neko tumendar golesa so brinil pe barol leso džuvdipe za jekh đive? ²⁶ Kana našti ni gova zala te čeren, sose brinin tumen za ko sa aver?

²⁷ Dičhen e luluda ki livada sar baron! Ni čeren buči, niti suven pese šeja, a me phenav tumende kaj ni o caro o Solomon ane pire barvale šeja naj sasa urado sar jekh lendar. ²⁸ A ako o Dol dol e čarače gija lače šeja ko polje, savi si ađive, a theara čhudol pe ani jag, dal ni ka brinil pe tumende vadži pobut? Sose gači zala pačan? ²⁹ A tumen ma brinin tumen isi tumen li so te xan il so te pijen. Ma daran golese! ³⁰ Gija čeren e manuša save ni džanen e Devlese ke kava sveto. Tumaro Dad ano nebo džanol kaj sa gova

[‡] **12,20** “Ođi” (duša) odnosil pe ko džuvdipe e manušeso. Avere lafurencar: “Ka mere erat!”

[§] **12,22** O Dol dija tumen i tumaro džuvdipe thaj tumaro telo, sigurno šaj pačan lese kaj ka dol tumen i okova so trubul tumende za ko džuvdipe. ^{*} **12,24** E manuša so šunena e Isuse, smatrina sar so e gavranura naj korisna golese so e Jevreja naštine te xan goja vrsta tare čiriklja.

trubul tumenđe. ³¹ Nego roden o carstvo e Devleso,† thaj aver ka dodol pe tumende.

³² Ma daran, me cikne bakre! ‡ Tumaro Dad gova manglja te dol tumen te aven ano carstvo.

³³ Bičinen so isi tumen thaj den e čororende! Čeren tumenđe traste za ke pare save ni phuravon thaj barvalipe ko nebo savo ni ka ciknjol. Khoni nakašti avol odori te čorol tumaro barvalipe thaj ni jekh moljco ni ka xal len. ³⁴ Golese kaj si tumaro barvalipe, gothe ka avol i tumaro ilo.”

*Aven džungade pašo dujto avipe e Gospodeso
(Mt 24,45-51)*

³⁵ Thaj o Isus vačarda lende: “Aven spremna thaj urade za ki bući,§ thaj tumare svetiljke te aven phabarde, ³⁶ sar manuša save ađučaren pe gospodare savo iril pe taro abav, te aven spremna te putren lese kana resol thaj marol ko udar. ³⁷ E sluge save si spremna thaj ađučaren pe gospodare te iril pe, ka aven blagoslovime. Čače vačarav tumenđe o gospodari korkoro ka uravol pe sar sluga, thaj ka phenol lende te bešen thaj ka avol te kandol len thaj ka dol len te xan. ³⁸ O gospodari šaj ka avol ki opaš rat il anglo uštipe taro sojipe.* Blagoslovime si e sluge save ađučaren.

³⁹ A kava džanen: kana bi džanola o čerutno ke savo sato ka avol o čor, ne bi dola te avol leso čher phago. ⁴⁰ Thaj tumen aven spremna, golese so me o Čhavo e Manušeso ka avav kana ni ka den gođi an savo sato.”

⁴¹ A o Petar pučlja e Isuse: “Gospod! Vačare li amende e sikadende kaja paramič il savorende?”

⁴² A o Isus vačarda lese: “Savo si pobožno thaj džanglo sluga kas leso gospodari ka čhuvol upreder pe čherese sluge te dol len te xan ko vreme? ⁴³ Blagoslovimo si gova sluga kas o gospodari kana avol aračhol le sar čerol gijate! ⁴⁴ Čače vačarav tumenđe, o gospodari pe po sa o barvalipe ka čhuvol e sluga. ⁴⁵ Ako vačarol o sluga ane po ilo: ‘O gospodari ni ka avol sigate’, thaj lol te marol avere slugen thaj e sluškinjen, thaj xal em pijol, thaj matol. ⁴⁶ O gospodari ka avol ano đive kana vov ni ađučarol, thaj ano sato kana ni dol gođi, ka činol e sluga ke kotora, thaj ka čhuvol le maškar okola save ni pačan ano Dol.

⁴⁷ A kova sluga savo džanglja so leso gospodari mandol, thaj naj spremno, thaj ni čerda pale leso manglipe ka avol but mardo. ⁴⁸ A okova sluga savo ni džanglja e gospodaresi volja, a čerda khanči sose ka avol mardo, ka marol pe le zala. Kase dija pe but, but ka rodol pe lestar. Kase poverimo but, po but ka rodol pe lestar.”

† **12,31** roden o Carstvo e Devleso Kava značil “dičhen šukar an leso carstvo” il “but roden e Devleso carstvo”. ‡ **12,32** me cikne bakre Ano original ačhol: Mo cikno stado. O Isus dol vika pe sikaden sar bakren. Sar o čobano so brinil pe pe bakrende, o Dol brinil pe e Isusesse sikadende. Avere lafurenar, “Ma brinin tumen. Iako sen zala thaj slaba, sar cikne bakre, tumaro Dad ano nebo mandol te dol tumen te živin ano leso carstvo.” § **12,35** Ano original ačhol: “Tumare glega šeja nek aven phangle ke tumaro kaiši”. E manuša indarde glega fostanura thaj phandena len ko kaiši te ma bi smetina len dok čerena bući. Avere lafurenar: “Čhuvan tumare šeja ke tumaro kaiši te šaj te aven spremna te kanden”. Il “Aven urade thaj spremna te kanden.” * **12,38** Ano original ačhol: “dujto aračipe (straža), thaj ko trito aračipe.”

*E Isuseso vačaripe ka anol maškare manuša ulaipe
(Mt 10,34–36)*

⁴⁹ Thaj o Isus vačarda: “Me aviljem te čhudav i jag[†] e sudosi ki phuv. So bi mangava te avol več phabardi! ⁵⁰ Al me trubul te krstima[‡] mučimasa, thaj but mande pharo sa dok ni čerdol gova! ⁵¹ Dal den gođi kaj me aviljem te anav mir ki phuv? Na, me aviljem te anav ulaipe maškare manuša. ⁵² Golese od akana ka aven ulade e čerutne: trin manuša ka aven ke mingri rig, a protiv avera duj gola avera trin. ⁵³ Ka uštol o dad protiv o čhavo, thaj o čhavo protiv o dad, i dej protiv i čhej thaj i čhej protiv i dej, i sasuj protiv i bori thaj i bori protiv piri sasuj.”

*O Isus vačarol e manušenđe te spremin pe baše okova so ka avol
(Mt 16,2–3; 5,25–26)*

⁵⁴ Thaj o Isus vačarda e manušenđe: “Kana dičhen kaj e kale oblakura čiden pe nakaro zapad tumen phenen: ‘Ka dolpese bršind’, i gija avol. ⁵⁵ Kana dičhen taro jug phurdol vačaren: ‘Ka avol tatipe’, thaj gija avol. ⁵⁶ Dujemujenđe!§ O muj e phuvako thaj neboso pindžaren, a sar ni pindžaren akala znakura so čerdon akana?* ⁵⁷ Tumen korkore trubul te džanen so si šukar! ⁵⁸ Te khoni tužil tumen zbog o dugo savo ni irisaden thaj inđarol tumen ko sudo, odrumal miri tut lesa, te na vucil tut ko sudo, golese so o sudija šaj osudil tut thaj te dol tut ke piro manuš te phandol tut ano phanglipe. ⁵⁹ A ako phandol tut vačarav tuće: Ni ka iklje gothar dok ni počine dži i paluni para.†”

13

Savore mora te iri amen e Devlese

¹ Ane gova vreme avile nesave manuša thaj vačarde e Isuseso kaj o Pilat o rimsko upravniko bičhaldal te mudaren nesave Galilejcuren. Thaj mudarde len dok prinosisade kurbanen ano jerusalemsko Hram.* ² Thaj o Isus vačarda lenđe: “Tumen li den gođi kaj gola Galilejcura so sesa mudarde si po grešna tare avera Galilejcura? ³ Na! Phenav tumenđe, i tumen gija ka mudardon ako ni irin tumen e Devlese. ⁴ Il, so si kole dešohronecar pe kaste pelo o toranj o Siloamsko thaj mudarda len? Tumen li den gođi kaj von sesa po grešna tare avera Jerusalemcura? ⁵ Na! Phenav tumenđe, i tumen gija ka mudardon[†] ako ni irin tumen e Devlese.”

O kaš savo ni anol bijandipe: ni ačhilo but vreme pašo pokajipe

⁶ O Isus vačarda lenđe kaja paramič: “Jekhe manuše sasa smokva sadime an po vinograd. Thaj avilo te dičhol dal anda bijandipe, al ni arakhlja pe late khañči. ⁷ Tegani vačarda e manušese savo čerda bući

† **12,49** Me aviljem te čhudav i jag Šaj te značil: 1. O Isus avilo te sudil e manušen, il 2. O Isus avilo te pročistil e vernikuren, il 3. O Isus avilo te čerol podela maškar e manuša. ‡ **12,50** krstima Kate o “krstipe” odnosil pe okova so o Isus trubul te trpil. Sar o paj so učarol manuše kana krstil pe, gija e Isuse ka učaren e muke. § **12,56** Dujemujenđe Gola manuša sesa džangle te pindžaren e znakura kaj avol o bršind il o tato vreme. Al odbisade te priznajin kaj e Isuseso čudura sesa znakura save sikaven kaj si vov kova save o Dol bičhaldal te spasil o sveto. * **12,56** Avere lafurenar: “Trubul te džanen o značenje so o Dol čerda kroz mande kala đivesa!” † **12,59** O Isus vačarda e manušenđe kaja paramič te upozoril len kaj trubul te mirin pe e Devlesa angleder nego so avol o vreme te osudil len. * **13,1** Ano original ačhol: “o Pilat mešisada e Galilejcurengo rat thaj e kurbanengo”. † **13,5** mudardon Kate vačarol pe taro duxovno meripe.

ko vinograd: 'Ak trito berš sar avav thaj rodav bijandipe pi kaja smokva, thaj ni arakhav. Čhin la! Sose te šučarol i phuv?'

⁸ A o manuš so ćerol bući ko vinograd vaćarda lese: 'Barutneja! Ačhav la vadži kava berš te hunav paše late thaj te čhudav gunoj paše late. ⁹ Šaj ka bijanol aver berš. Ako na, ka čhine la.' "

O Isus sastarol ko savato

¹⁰ Thaj kana o Isus sikavola ani jekh sinagoga ko savato, ¹¹ thaj dikh, sasa gothe jekh džuvli savi sasa bandarde dumesa thaj sasa nasvali taro bilačo duxo dešohto berš, thaj naštine te ačhol šukar. ¹² Thaj kana dikhlja la, dija la vika o Isus thaj phenda laće: "Džuvlije! Oslobodimi san tar čo nasvalipe!" ¹³ Thaj čhuta pe late pe vasta. Thaj i džuvli sigate ispravisajli thaj hvalisada e Devle.

¹⁴ A o vođa tari sinagoga holajlo but sose o Isus sastarda ko savato, thaj vaćarda e narodose: "Isi šov đive ano kurko ke save šaj ćerol pe bući! Aven ke gola đive te sastardon, a na ko savato!"

¹⁵ A o Gospod o Isus tegani vaćarda lenđe: "Dujemujenđe! I tumen ćeren bući ko savato. Tumen li ni putren tumare guruve il e here tari balija, thaj ni inđaren le te pijol paj? ¹⁶ A kala čheja tare Avraamesi kuštik sava o Sotona phanglja ak dešohto berš, sose te na putrol pe ko savato?" ¹⁷ A kana kava šunde ladžajle savore save sesa protiv leste, a sa aver narodo sesa bahtale baše sa e šukar buća o Isus so ćerda.

E Devleso carstvo si sar cikno seme savo barol

(Mt 13,31-32; Mk 4,30-32)

¹⁸ A o Isus vaćarda lenđe: "Savo si o carstvo e Devleso? Thaj sosa te uporediv le? ¹⁹ Vov si sar seme e gorušicako, savo lol o manuš thaj čhudol le ano po vrt. Thaj barol thaj ćerdol baro kaš, thaj e čiriklja avena te ćeren pese thana kaj ka bešen pe leste."

E Devleso carstvo si sar humer savo uštol

(Mt 13,33)

²⁰ Thaj pale vaćarda: "Savo si o carstvo e Devleso? Thaj sosa te uporediv le? ²¹ Vov si sar kvasaco savo i džuvli dospil ani bari vangla aresa,‡ sa dži kaj ni šukljol."

Okola save si palal ka aven anglal

²² Thaj o Isus, dok phirda pe dromesa ano Jerusalem, nakhlo maškare forura thaj e gava thaj sikavola e manušen. ²³ Thaj khoni pučlja le: "Gospod, dal samo zala ka aven spasime?"

Thaj o Isus vaćarda lenđe: ²⁴ "Trudin tumen te den ko tesno vudar e nebeskoneso, golese kaj but džene ka manden te den, al nakašti. ²⁵ Kana o čherutno phandol e vudara tar po čher, ka avol tumenđe but kasno. Ka ačhen avral, ka čalaven ko vudar thaj ka phenen: 'Gospod! Putar amende e vudara!' Thaj vov ka vaćarol tumenđe: 'Ni pindžarav tumen katar sen.'

²⁶ Tegani ka vaćaren: 'Amen xaljam thaj piljam tusa, thaj pe amare droma sikadan!'

²⁷ A vov ka vaćarol lenđe: 'Vaćarav tumenđe: Ni pindžarav tumen katar sen. § Crden tumen mandar save bilačhipe ćeren!'

‡ **13,21** Ano original ačhol: "trin mere" (otprilike 40 kile aro). § **13,27** Ni pindžarav tumen katar sen Avere lafurencar: "Naj sen me amala niti me pašutne thaj naj sen akharde ko xape thaj ko pijipe mande."

²⁸ Gothe ka roven thaj ka aven but holjame,* kana ka dičhen e Avraame e Isako thaj e Jakove thaj sa e prorokuren ano carstvo e Devleso, a tumen ka aven ikalde avral. ²⁹ Thaj but džene ka aven taro istok, thaj taro zapad thaj taro sever thaj taro jug thaj ka bešen ko astali ano carstvo e Devleso.† ³⁰ Thaj dikh, kola sosi akana anglal odori ka aven empalal, a okola save si empalal odori ka aven embare.”‡

O Isus rovol e Jerusalimese (Mt 23,37-39)

³¹ Ane gova đive avile nesave fariseja te phenen e Isusese: “Iklji thaj dža akatar, golese so o caro o Irod mandol te mudarol tut!”

³² Thaj o Isus vačarda lenđe: “Džan thaj vačaren gole lisicaće:§ ‘Ak ikalav e benđen thaj sastarav ađive thaj theara, a trito đive ka završiv.’ ³³ Ađive thaj theara thaj prektheara trublen te džav, golese kaj o proroko našti mudardol avral taro Jerusalim.*

³⁴ Jerusalime, Jerusalime, tu savo mudare e prorokuren thaj gađi barencar okolen manušen saven o Dol bičhaldal! Kozom droma mangljem te garavav e čhavoren ćiren sar i khanji pe pujoren tari pi phak, thaj ni mangljen! ³⁵ Ak, ka avol tumaro čher pusto,† a me vačarav tumende: Ni ka dičhen ma sa dok ni vačaren: ‘Blagoslovimo si kova savo avol ano alav e Gospodeso.’”‡

14

O Isus palem sastarol ko savato

¹ Thaj ke jekh savato o Isus đelo ko jekh šorutno e farisejengo te xal mangro ke leste, thaj savore so sesa gothe dikhlje an leste so ka ćerol. ² Thaj dikh, avilo nesavo manuš anglo Isus kase vasta em pingre šuvlile taro paj.* ³ Thaj o Isus pučlja e učiteljuren taro Mojsijaso zakono thaj e farisejen: “Premale Mojsijaso zakono šaj li te sastara ko savato il našti?” ⁴ Von khanči ni vačarde. Thaj o Isus dolda e nasvale manuše, sastarda le thaj phenda lese kaj šaj džal. ⁵ Thaj vačarda lenđe: “Savo tumendar ni ćerol bući ko savatno đive? Te perol ćo čhavo il ćo guruv ano bunari ni li ka ikale le sigate ano savatno đive?” ⁶ Thaj ni sasa len so te phenen ke lese lafura.

O Isus sikavol taro poniznost

⁷ Kana o Isus dikhlja sa e manušen save avile te xan, sar roden pese šukar thana kaj te bešen anglal, vov vačarda lenđe kaja paramič: ⁸ “Kana akharen tumen ko abav, ma bešen ke lače anglune thana. So ako si

* **13,28** but holjame ko original ačhol: “ka tresin dandencar” † **13,29** But Jevreja save pretpostavisade kaj si kotor tare Devleso carstvo ni ka aven an leste. Al but save naj Jevreja tar e sa e krajura tar o sveto ka aven ano carstvo e Devleso. ‡ **13,30** Ko original ačhol: “But anglune ka aven poslednja, a e poslednja ka aven anglune.” Te ave “angluno” sasa but važno. Avere lafurencar: “ka aven em važna ... ka aven em zala važna,” il: “O Dol ka vazdol ... O Dol ka ladžarol.” § **13,32** lisicaće Sar lisica, o Irod sasa lukavo thaj šetno, al kukavica thaj beznačajno. * **13,33** E jevrejska šorutne mudarena e manušen save vačarena tar o Dol ano Jerusalim. † **13,35** E jevrejska manuša odbacisade e Isuse sar Mesija. O Dol akana odbacil len i ni ka štital len više. Pale gova i rimsko vojska uništisada o Jerusalim (70 berš palo Hrist). ‡ **13,35** O Isus palem ka avol ki phuv. Tegani e manuša taro Jerusalim ka pindžaren le kaj si vov Mesija. * **14,2** kase vasta em pingre šuvlile taro paj Il: “kas sasa pajalo nasvalipe”

akhardo po baro manuš tutar? ⁹ Te okova manuš so akharda tut te avol thaj te vačarol: 'De gova than kalese.' Thaj ka ladžare tut i ka crde tut ko bilo savo than savo ačhilo savo si em palal.

¹⁰ Gija kana khoni akharol tut ko abav, kana ave beš ko poslednjo than, te vačarol tuče kova so akharda tut: 'Amala! Arakhljam tuče po šukar than.' Tegani ka aven tusa ko baripe kola save bešen tusa ko astali. ¹¹ Golese savo pes vazdol, ka peravol pe, a e perade ka aven vazdime."

¹² Thaj o Isus vačarda okolese so akharda le: "Kana de xamase il račako xape, ma akhar će amalen niti čire phralen, ni će familija, ni će barvalen pašečerutnen, golese so i von tut ka den vika ko xape. ¹³ Gija kana cere abav,† akhar e čororen, e banden, e langalen, e koren. ¹⁴ Len najlen sar te irin tuče. Gija ka ave blagoslovimo, golese so o Dol ka nagradil tut kana ka vazdol e pravednikuren taro meripe."

Savore si akharde ke Devleso xape thaj pijipe, al zala lendar prihvatisade (Mt 22,1-14)

¹⁵ A kana kava šunda jekh tare manuša savo bešlo pašo astali vačarda e Isuseso: "Blagoslovimo si kova savo ka xal mangro ano carstvo e Devleso!"

¹⁶ A o Isus vačarda lese: "Jekh manuš čerda baro abav,‡ thaj akharda pherdone. ¹⁷ Thaj kana sasa o vreme e xamaso, bičhalda pe sluga te vačarol pe akhardende: 'Sa si postavimo ko astali. Aven!' ¹⁸ Thaj savore lije te vačaren kaj našti te aven, thaj jekh vačarda lese: 'Čindem njiva, thaj džav te dikhav savi si. Moliv tut vačar odori e manušese kaj golese našti te avav.' ¹⁹ Thaj aver phenda: 'Čindem pandž jarmura guruven§ thaj džav te probiv len sar orin. Moliv tut vačar odori e manušese kaj golese našti avav.' ²⁰ Trito vačarda: 'Andem mande romnja. Golese našti avav.*"

²¹ Thaj avilo o sluga thaj phenda pe gospodese so phende lese. O Gospod holajlo thaj vačarda pe slugase: 'Dža sigate ke droma e forose, thaj an akari e čororen, e banden, e sakaten, thaj e koren.' ²² Kana gova čerda vačarda o sluga pe gospodese: 'Čerdem sar so vačardan, thaj isi vadži thana.' ²³ A o Gospod vačarda e slugase: 'Iklji ke droma thaj pale ograde thaj čhuv len te aven te pherdol o čher. ²⁴ Golese vačarav tumende kaj ni jekh okolendar anglunendar kas akhardem ni ka xal tare abaveso xape.' "†

So trubul te cere te ave e Isuseso sikado

(Mt 10,37-38; 5,13; Mk 9,50)

²⁵ Ďele e Isusesa but manuša. Vov irisajlo dikhlja len thaj vačarda lenđe: ²⁶ "Ako neko mandol te avol mo sikado, trubul te mandol po but man nego‡ pe da em pe dade, pe romnja thaj pe čhaven, pe phralen, pe phejen, po but

† **14,13** abav Ano original ačhol: "gozba" (kaj xal pe thaj pijol pe). ‡ **14,16** abav Ano original

ačhol: "gozba" (kaj xal pe thaj pijol pe). § **14,19** pandž jarmura guruven "10 guruva" * **14,20** Gola manuša save sesa akharde ko hajipe uvredisade e caro. Taro xape thaj pijipe džanglje vadži angleder, a akana, kana trubuje te džan, von xoxaven thaj ikalen pese lafura. Sose bi neko činola polje savo nikad ni dikhlja il te činol guruven saven ni dikhlja, il te ačhol čhere te bi avola stalno pe romnjasa? Dičhen piro barvalipe thaj pe familija sar po važno nego e gospodare. O Isus upozorisada ke pare, barvalipe thaj ki familija nikad ne bi trubula te avol amende po važno taro Dol (dikh: 25-33 po tele). † **14,24** Nesave grčka rukopisura dodajin: "Golese but si akharde, a zala odabirime" (dikh Mt 22,14). ‡ **14,26** Ano original ačhol: "mora mrzin pe" Kana o Isus phenol kaj mora "mrzi", vov koristil hiperbola. Vov phenol kaj Le mora više te manga, nego korkoren amen thaj amare čerutnen.

nego čak i po džuvdipe. Savo ni ćerol gija našti avol mo sikado. ²⁷ Thaj ako khoni mandol te avol mo sikado, mora phiravol po krsto thaj te džal pale mande. §

²⁸ Thaj ko mandol te ćerol kula na li angleder ka đinol kozom ka trubul lese, thaj ka dičhol šaj li te završil la? * ²⁹ Te ćerda samo o temelji, thaj te ni ačhilo le pare te završil la, savore save ka dičhen gova ka maren muj lesa ³⁰ thaj ka vačaren: 'Kava manuš lija te vazdol i kula, thaj naštime sa ćerol la.'

³¹ Il savo caro kana džal te marol pe avere carosa, a angleder golestar ni bešol i ni dičhol dal ka šaj pe deše miljenar te marol pe okolesa so inđarol pesa biš milje? ³² Thaj te našti, vov bičhalol manušen ko aver caro, dok si kava dur thaj molil le te mirin pe. ³³ Gija akana khoni tumendar savo ni mučhol sa so isi le našti avol mo sikado." †

E Isusese sikade si sar lon

(Mt 5,13; Mk 9,50)

³⁴ Thaj o Isus vačarda: "O lon si šukar, a kana hasarol po londipe, sosa ka londarol pe? ³⁵ Naj lačno e phuvaće niti gunojese, gijate čhudol pe avral. Kas isi kana te šunol, nek šunol!"

15

Paramič tari hasardi bakri

(Mt 18,12-14)

¹ Thaj pašo Isus ćidije pe pherdo carincura thaj but grešnikura te šunen le so sikavol. ² A e fariseja thaj e učitelja tare Mojsijaso zakono vačarena maškar peste: "Kava džal e grešnikurencar thaj xal lenkar." *

³ A o Isus vačarda lenđe kaja paramič: ⁴ "Ako e manuše isi šel bakre thaj jekh lendar hasardol, so vov ka ćerol? Ni li ka ačhavol e enjavardeš thaj enja ki pustinja † thaj te džal te rodol gola jekha so hasajli sa dok ni aračhol la? ⁵ Thaj kana aračhol la, čhuvol la radosno ke po piko thaj inđarol la čhere. ⁶ Thaj kana avol čhere dol vika pe amalén thaj e pašutnen vačarindoj: 'Aven radosna mancar! Arakhljem me hasarde bakra!' ⁷ Vačarav tumende kaj savore ano nebo ka radujin pe po but pašo jekh grešniko savo iril pe e Devlese nego baše enjavardeš thaj enja čačutne savende ni trubul pokajipe." ‡

§ **14,27** Kaja metafora značil da trubul te pokorin pe e Devlese thaj te aven spremna te patin ko bilo savo način sar te šaj aven e Isusese sikade. O Isus ni mislil kaj dži jekh hrišćanino bi trubula te avol kovimo ko krsto. E Rimljanura često terisade e manušen te indaren pe krstura angleder nego so kovisade len pe lende sar znako da pokorin pe za ko Rim. * **14,28** Averčhände: Dok ni džanen kobar gova ka koštil tumen thaj dok naj sen spremna, ma aven pale mande. † **14,33** Šukar si te mandol pe te avol pe e Isuseso sikado, al ako khoni mandol te džal palo Isus a te na inđarol po krsto i odrenkil pe tar sa so isi le, vov si beskorisno sar graditelji savo naštime te završil i kula il o caro savo delo ko maripe ke savo naštime te pobedil. * **15,2** xal lenkar E fariseja ni xalje ane čhera e manušende save ni poštujisade lende stroga zakonura pašo thojipe, thaj dešto kotor thaj xape tari nesavi hrana, gošese so darajle kaj ka čerdon e fariseja duxovno melate thaj toro Dol ni ka aven prihvatime. † **15,4** ka ačhavol e enjavardeš thaj enja ki pustinja Gova verovatno sasa pašnjako ke savo xalje čar. A paše sesa verovatno i avera čobanura save dikhle pe gola bakre. ‡ **15,7** enjavardeš thaj enja čačutne savende ni trubul pokajipe O Isus vačarol kaj e fariseja xoxadon kaj den godi kaj lende ni trubul pokajipe. Avere lafurenar: "Enjavardeš thaj enja manuša sar e fariseja save den godi kaj si pravedna thaj ni trubun len pokajipe."

Paramič tari srebrno parava

⁸ O Isus vačarda thaj kava: "Savi goja džuvli sava isi la deš srebrenjakuri pareš, i kana hasarol jekh srebrno parava, ni phabarol i svetiljka, thaj ni šulavol o čher, thaj ni rodol šukar sa dok ni aračhol la? ⁹ Thaj kana aračhol la, akharol pe amalinjen thaj e pašečerutnjen: I phenol lenđe 'Radujin tumen mancar! Me arakhljem i srebrno parava so hasardem!' ¹⁰ Gija, vačarav tumende kaj i e melekura e Devlese ano nebo ka radujin pe jekhe grešnikose savo iril pe ko Dol."

Paramič taro hasardo čhavo

¹¹ Thaj o Isus vačarol: "Jekhe manuše sesa duj čhave. ¹² Thaj o cikneder vačarda e dadese: 'Dade! Dema so preperol taro amaro barvalipe mande.' Thaj o dad ulada lenđe o barvalipe.

¹³ Thaj pale nesavo đive, čidija o cikneder čhavo sa piro, đelo ani durutni phuv, odori xalja sa o barvalipe thaj živisada dilikane. ¹⁴ Thaj kana xalja sa e pare, sasa but baro bokhalipe ane goja phuv, thaj ni sasa le so te xal. ¹⁵ Thaj đelo ke jekh manuš thaj rodija bući, thaj gova manuš bičhaldala le ane piro polje te aračhol e balen.* ¹⁶ Thaj o čhavo sasa gija bokhalo kaj bi xalja i gova so† xan e bale, al khoni ni dija le ni gova.

¹⁷ Thaj kana avilo ane peste, vačarda: Kobor e bučarne ke mo dad isi len so te xan, a me kate merav bokhalo! ¹⁸ Ka džav mande čhere, ke mo dad, pa ka vačarav lese: 'Dade, grešisadem angle tute thaj anglo Dol. ¹⁹ Našti te akhardivav čiro čhavo. Le man sar jekhe tar čire bučarne.'

²⁰ Tegani uštulo em đelo ke po dad. A kana sasa po dur tar po čher, dikhlja le leso dad, thaj pelo lese žal, thaj prastija lija le ani angali thaj čumidija le. ²¹ A o čhavo vačarda lese: 'Dade, grešisadem angle tute thaj anglo Dol! Našti te akhardivav čiro čhavo.'

²² A o dad phenda e slugunde pirenđe: 'Ikalen emšukar fostano thaj uraven le, thaj den le angrustik ko va‡ thaj pođipe ke pingre!§ ²³ Thaj anen okole terne thule guruve čhinen le, te xa thaj te raduji amen. ²⁴ Golese kaj mingro čhavo sasa mulo thaj irisajlo ko džuvdipe, sasa hasardo thaj akana arakhadilo!' Thaj lije te radujin pe.

²⁵ A leso čhavo o phureder sasa ano polje, thaj kana avilo pašo čher šunda čhelipe thaj bašalipe. ²⁶ Thaj dija vika jekhe sluga thaj pučlja le: 'Sosi gova?' ²⁷ A vov vačarda lese: 'Čiro phral avilo, thaj čo dad čhinda terne thule guruve, so dikhlja le džuvde thaj saste.'

²⁸ Thaj o phureder phral holajlo thaj ni manglja te avol andre. Tegani iklilo leso dad thaj molisada le te dol ano čher. ²⁹ A vov vačarda pe dadese: 'Ak kandav tut sar robo gaći berša, thaj nikad ni phagljem čo lafi, thaj mande ni jekh drom ni dijan ni buzore te radujima me amalencar. ³⁰ A kana avilo čo čhavo savo čo barvalipe čhorda e kurvencar, čhingan lese terne thule guruve.'

§ 15,8 deš srebrenjakuri pare Ano original ačhol: "deš drahme." Tegani jekh drahma sasa jekhe đivesesi dnevnica. * 15,15 O Jevrejsko zakono vačarda kaj si e bale melale životinje. Premal kava zakono, e Jevreja ni smisade te xan balano (dikh 2. Mojs 11,7). Golese so o jevrejsko narodo mrzisada e balen em e manušen save arakhlje e balen. † 15,16 gova so Ano original vačarol: "Ijuske tare mahune", gova sesa Ijuske tare mahune save baron ko kaš tari rogača. ‡ 15,22 angrustik Angrustik sasa znako taro čast thaj autoritet. § 15,22 pođipe ke pingre Okova savo phiravola sandale sikadola kaj sasa slobodno manuš a na robo.

³¹ A o dad vačarda lese: 'Mo čhavo! Kaj džav manca san, thaj sa mingro čiro si. ³² Trubul te ave radosno thaj bahtalo, golese kaj čo phral sasa mulo thaj irisajlo ko džuvdipe, sasa hasardo thaj arakhadilo.'

16

Okola save si verna ane cikne buća ka aven nagradime

¹ O Isus vačarda kaja paramič pe sikadenđe: "Jekhe barvale manuše sasa jekh upravitelji savó vodila leso barvalipe, savese phende kaj xalja leso barvalipe. ² Thaj akharda le o barvalo thaj vačarda e upraviteljese: 'So šunav kava tutar? Sikav mande o đinipe tar čí bući pe mo barvalipe, golese kaj našti pe mo barvalipe te ave upravitelji.'

³ A o upravitelji vačarda ane peste: 'So ka ćerav? O barvalo barutno mingro ka lol mandar i bući. Te hunav našti. Te mangav ladž mande. ⁴ Džanav so ka ćerav! Kana ka ćerav sa gova ka manden ma savore ane pire čhera* kana ka ačhav bizi bući.'

⁵ Thaj dija vika sa kolen save sesa lese barutnese borči thaj pučlja e prvone: 'Kobor san borči me barutnese e barvalse?' ⁶ A vov phenda: 'Šel bačve† taro maslinsko ulje.' Thaj vačarda lese o upravitelji: 'An o lil čiro thaj sigate le thaj pisi pinda.'

⁷ A pale gova e dujtone pučlja: 'Kobor san borči?' A vov vačarda: 'Šel mere điv.‡ Thaj vačarda lese: 'Le čiro lil thaj pisi ohtovardeš.'

⁸ Thaj o barvalo hvalisada pe bičačutne upravitelje, kobor si džanglo so gija ćerda. Golese kaj e čhave tar kava sveto§ si po snalažljiva ane buća slična e manušencar save si sar von, nego e čhave e svetlose.* ⁹ Thaj me vačarav tumenđe: so isi tumen barvalipe kale svetoso den averenđe te ćeren tumenđe amalen. Kana ni ka avol tumenđe više korisno o barvalipe kale svetoso, ka aven primime ane čhera sa e đivesenđe ano nebo.†

¹⁰ Savo si verno ane cikne buća vov ka avol ke po bare buća verno, thaj ko naj verno ano cikne buća, ane po bare buća ni ka avol verno. ¹¹ Gijate te naj sen verna ane kale svetoso barvalipe, ko ka dol tumen nebesko barvalipe?‡ ¹² Thaj ako ane avereso barvalipe naj san verno, ko ka dol tumen tumaro?

¹³ Ni jekh sluga našti kandol tar jekh drom dujen barutnen. Il jekhe ni ka mande, a dujtone ka mande, il jekhe ka šune, a e dujtone ni ka šune. Našti kanden e Devle thaj o barvalipe."

¹⁴ A kava so šunde e fariseja, save sesa pohlepna parenđe, marde muj e Isusesa. ¹⁵ Thaj o Isus phenda lenđe: "Tumen ćeren tumen pravredna

* **16,4** ka manden ma savore ane pire čhera Vov nadil pe kaj gola manuša ka den le bući il aver khañči so lese trubul pašo džuvdipe. † **16,6** Šel bačve Ano original ačhol: "Šel bate". Kava sasa sar 3.000 litre. ‡ **16,7** Šel mere Ano original ačhol: "Šel korova". Kava sasa sar 20.000 kila. § **16,8** e čhave tar kava sveto Kate vačarol pe paše nepravedna upravitelja save ni pindžaren il ni daran taro Dol. Avere lafurencar: "manuša tar kava sveto". * **16,8** čhave e svetlose "Svetlo" kate mandol te vačarol kana sen šukar premale ćorore em pomožin lende, von (il o Dol thaj lese anđelura) ka primin tumen an po čher ko nebo. † **16,9** ka aven primime ane čhera sa e đivesenđe ano nebo. Kava značil kaj: 1. o Dol, savo si zadovoljno so e parenkar pomognin e manušen, il 2. e amalen, kas pomognisaden tumare parenkar, ka adučaren tumen ano nebo. ‡ **16,11** nebesko barvalipe Ano original ačhol: "čačukano barvalipe".

angle manuša, al o Dol džanol tumare ile. So si baro ane manušeđe jakha, ane Devlese jakha si gadno.”

E Devleso zakono vadži važil

(Mt 11,12–13; 5,18, 31–32)

¹⁶ O Isus vačarda: “Sikljona sa e Mojsijaso zakono thaj e lila save pisade e prorokura, sa dži kaj o Jovane o Krstitelj ni avilo. Od tegani vačara o Lačo lafi taro carstvo e Devleso, thaj phena savorende te den ane leste.

¹⁷ Al gova ni značil kaj o Zakono više ni vredil, golese so po loče si te načhen o nebo thaj i phuv nego nesavo slovo andar o zakono te perol.

¹⁸ Sar savo mučhol pe romnja thaj lol avera, preljuba čerol, savo lol ačhade džuvlja, preljuba čerol.”[§]

O barvalo thaj o Lazar

¹⁹ O Isus vačarda vadži jekh paramič: “Nesavo manuš sasa barvalo, savo urado sasa ane barvale šėja, thaj živisada ano barvalipe xalja thaj pilja sa e đivesa. ²⁰ A sasa jekh čororo, leso alav sasa Lazar, savo pašljola angle leso vudar phumbalo. ²¹ Thaj čeznila te čaljol e troškendar so perena tare barvaleso astali, thaj e džukle avena thaj čarena e phumba lese. ²² A kana mulo o čoro, e melekura inčarde le ani angali e Avraamese.* Thaj posle i o barvalo mulo, thaj prahosade le. ²³ Thaj o barvalo sasa ano than kaj sesa e mule† ane muke thaj vazdija pe jakha thaj odural dikhlja e Lazare ani angali e Avraamese.

²⁴ Thaj dija vika: ‘Dade Avraame!‡ Dikh pe mande thaj bičhal e Lazare te čhuvol po naj ano paj, te šudarol mi čhib, golese kaj mučima ane kaja jag.’

²⁵ O Avraam vačarda lese: ‘Čhaveja! Detu gođi kaj ane čo džuvdipe sa sasa tut šukar, a e Lazare sa bilačhipe, thaj akana lese kate šukar, a tu muči tut. ²⁶ Thaj prekale sa gova maškare amende si bari provalija. Kola save manden te načhen katar odori tumende, našti, ni gothar amende te načhen.’

²⁷ Tegani vačarda: ‘Moliv tut, dade Avraame, te bičhale e Lazare ano čher me dadeso. ²⁸ Golese kaj isi mañ pandž phrala. Nek vačarol lenđe te ne bi i von avena ke kava than e mučimaso.’

²⁹ Thaj vačarda lese o Avraam: ‘Len isi okova so pisada o Mojsija thaj e prorokura. Len nek šunen.’

³⁰ A vov vačarda lese: ‘Na, dade Avraame! Te avilo lenđe neko tare mule ka pokajin pe.’

³¹ A o Avraam vačarda lese: ‘Te ni šunde e Mojsija thaj e prorokuren, ni ka šunen ni te uštilo neko tare mule.’”

17

O Isus vačarol taro oprostipe thaj taro kandipe

(Mt 18,6–7; 15; 21–22; Mk 9,42)

[§] **16,18** I dži kaj phena e manušeđe taro carstvo e Devleso, o stiho si primer kaj o Zakono e Mojsijaso vadži vredil. * **16,22** ani angali e Avraamese Kava phenol kaj o Avraam thaj o Lazar pašlile jekh paš avereste ki gozba, o pašljipe si grčko način sar xan mangro ki svečano gozba. Ano lafi e Devleso o radost ko nebo but droma sikavol pe kala slikasa. † **16,23** Ano original ačhol “Had”. Nazivura “Had” i “Šeol” koristin pe ani Biblija za ko than kaj e mule manušeđe duše džan kana meren. ‡ **16,24** Akharda le “dade” golese so o Avraam sasa osnivači Jevrejskone nacijako.

¹ A o Isus e sikadenđe vačarda: “O iskušenje mora te avol, al pharo okole manušese prekal kaste avol o iskušenje. ² Pošukar ka avol lese te umlavol pe e baresa tari vodenica, thaj te čudol pe ano more, nego te navodil ko greh jekhe tare kala cikne.* ³ Aračhen tumen!” Te čerda bilačhipe čo phral o pobožno, vačar lese kaj gova naj šukar, pa ako pokajil pe, oprosti lese. ⁴ Thaj ako eŧta droma ko đive grešil premal tute, thaj eŧta droma avol tute thaj vačarol: “Kajima”, oprosti lese.

⁵ Thaj vačarde e apostolura e Gospodese: “Pher amen pačajmasa.”

⁶ A o Gospod vačarda: “Kana bi avola tumen pačajpe gaći cikno sar e gorušicako seme, bi vačarena kale dudinkače: ‘Ikal tut taro koreno thaj sadi tut ano more!’ Ka šunola tumen.

⁷ Savo tumendar ka phenol pe slugase, savo hunol i phuv il aračhol e bakren, kana iril pe andaro polje: ‘Av akari, beš te xa mangro?’ Na, nijekh tumendar. ⁸ Mesto gova ka vačaren: ‘Čer mande te xav! Čuv tuče i kecelja thaj kande ma dok xav thaj pijav! A pale gova šaj i tu te xa thaj te pije.’ ⁹ E slugase ni zahvalil pe o barutno, golese so si gova lesi bući. ¹⁰ Gija i tumen kana šunen e Devle vačaren: ‘Naj sam vredna hvalače. Samo sam sluga save čera amari bući.’ ”

O Isus sastarol dešen gubavcuren

¹¹ Thaj kana đele ano Jerusolim, o Isus nakhlo maškari granica ki phuv Samarija thaj i phuv Galileja. ¹² Thaj kana dija ane jekh foro, arakhlje le deš phumbale (gubavci), save ačhena dur. ¹³ Thaj vazdije po glaso vačarindoj: “Isuse, Gospod! Smiluji tut pe amende!”

¹⁴ Kana o Isus dikhlja len vačarda: “Džan thaj sikaven tumen e sveštenikurende.”† I gija phirindoj sastile.

¹⁵ A jekh lendar dikhlja kaj sastilo, irisajlo thaj hvalisada e Devle andaro sa o glaso. ¹⁶ Thaj pelo angle Isusese pingre, thaj zahvalisajlo. Thaj gova sasa Samarijanco.

¹⁷ A o Isus pučlja le: “Na li sastiljen deš džene? Kaj si kola enja? ¹⁸ Sar maškar lende ni arakhlja pe nijekh te iril pe te zahvalil e Devlese, nego samo kava manuš andari aver phuv?” ¹⁹ Thaj vačarda lese: “Ušti thaj dža! Sastarda tut čo pačajpe ane mande.”

O Isus upozoril pe sikaden te aven spremna baše lesu dujto avipe (Mt 24,23–28, 37–41)

²⁰ Pučlje e Isuse e fariseja: “Kana ka avol o carstvo e Devleso?”

A o Isus vačarda lenđe: “O carstvo e Devleso ni ka avol te dičhol pe jakhencar. ²¹ Ni ka vačarol pe: ‘Aktalo kate si’, il: ‘Odori si’ O carstvo e Devleso si maškar tumende.”

²² A e sikadenđe phenda: “Ka avol o vreme kana ka manden te dičhen ma barem jekh đive kana me, o Čhavo e Manušeso, ka vladiv sar caro, al nakašti. ²³ E manuša ka vačaren tumende: ‘Ak kate si’, il: ‘Ek odoring!’ Al ma ikljen, thaj ma prasten te roden ma. ²⁴ Golese so me o Čhavo e Manušeso kana ka avav sar i munja so strefil andaro nebo, thaj ka svetliv sa so si talo nebo. ²⁵ Al angleder trubul but te avav mučimo, thaj kala kuštika mora čhuden ma pestar.

* **17,2** Kava odnosil pe pe manuša save si vadži cikne ane po pačajpe. † **17,14** sikaven tumen e sveštenikurende E gubavcura trubuje te roden potvrda taro svešteniko kaj sastile tari guba.

²⁶ Thaj sar sasa ano vreme e Nojasa gija i ka avol ane ðivesa kana me o Čhavo e Manušeso ka avav. ²⁷ Xalje, pilje, lije pe, dije pe dži kova ðive dži kana o Noj dija ani barka, thaj avilo o baro paj thaj tasile sa okola save ni sesa ani barka.

²⁸ Gija sasa i ane Loteso vreme kana sasa vov džuvdo. E manuša ano foro i Sodoma xalje pilje, činde, bičinde, sadisade, vazdije čhera. ²⁹ A o ðive kana iklilo o Lot andari Sodoma, čalada i jag thaj pele žuta bara save phabon[‡] taro nebo thaj mudarda sa okolen so ačhile ano foro. ³⁰ Gija tar jekh drom kana ka avav me o Čhavo e Manušeso. ³¹ Ane gova ðive savo ka avol ko krovu, § a lese šeja ano čher andre, ma te uljol te lol len! Savo si ano polje, ma te iril pe ano foro pale pe šeja. ³² Den tumen goði sar muli e Lotesi romni!* ³³ Golese savo dičhol te aračhol po džuvdipe, ka hasarol le, a ko hasarol po džuvdipe, ka aračhol le. ³⁴ Vačarav tumenđe, ane goja rat kana ka avav, tare duj manuša save pašljon ko than e pašljimaso, jekh ka lol pe, a dujto ka ačhol ko than e pašljimaso. ³⁵ Tare duj džuvlja save meljin ano mlin, jekha ka lol pe, a i dujto ka ačhol. ³⁶ Duj ka aven ki njiva, jekh ka lol pe, dujto ka ačhol.”†

³⁷ Thaj e sikade pučlje e Isuse: “A kaj gova, Gospod?”

A vov vačarda lenđe kaja paramič: “Kaj si mulikano, odori čiden pe e čiriklja save xan mulikano mas.”‡

18

O Isus sikavol te ava ustrajna ani molitva

¹ O Isus vačarda pe sikadenđe paramič te sikavol len sar trubul te molin pe thaj te ačhen ane gova. ² Vačarda: “Ane jekh foro sasa jekh sudija savo ni darajlo e Devlestar thaj ni marisada e manušenđe. ³ Ane gova foro sasa jekh romni savako rom mulo thaj avola stalno leste thaj vačarola: ‘Dema pravda angle kova savo tužil man!’ ⁴ Vov jekh vreme ni manglja te pomožil lače, al kana nakhlo nesavo vreme vačarda korkoro pese: ‘I ako ni darav taro Dol, thaj ni mariv e manušenđe, ka pomoživ lače. ⁵ Ka braniv kala udovica golese so avol but droma ke mande, te ma avol te dosadil man!’ ”

⁶ Tegani vačarda o Gospod o Isus: “Šunen so vačarda o bičačutno sudija!* ⁷ A so ka čerol o Dol? Ni li ka branil okolen kas vov birisada save vapiñ lese rat em ðive? Vov li ka ačhavol len te ađučaren? ⁸ Vačarav tumenđe, kaj ka aračhol len. Al me o Čhavo e Manušeso kana ka avav ki phuv ka arakhav li gasavo pačaipe?”

O Isus sikavol te moli ano poniznost

⁹ Tegani o Isus vačarda jekh paramič okolende save dije goði pese kaj si čačutne, thaj korkore pes dikhlje po baren averendar: ¹⁰ “Duj manuša ðele ano Hram te molin pe e Devlese: Jekh fariseji, a dujto carinco. ¹¹ O farisejo ačhilo thaj molisada pestar: ‘Devla! Hvaliv tut kaj najsem sar

‡ **17,29** žuta bara save phabon sumpor § **17,31** Lende krovura sesa ravna thaj e manuša šajine te phiren pe lende il te bešen. * **17,32** Voj okrenisajli thaj dikhlja premali Sodoma thaj o Dol kaznisada la thaj e manušen tari Sodoma. † **17,36** Ane pferdo rukopisura naj kava stih. ‡ **17,37** Kana e manuša dičhen kaj e lešinara čiden pe ko jekh than, džanan kaj odori isi khanči mulo. Ko isto naćin, savorende ka avol oćito kana e Devleso sudo avol. * **18,6** Avere lafurencar: “Kava sudija sasa nepravedano, al obratin pažnja ke okova so vov odlućisada te čerol!”

kala avera manuša: čora, bičačutne, preljubnikura il sar kava o carinco. ¹² Postiv duj droma ko kurko, dav tu dešto kotor tare sa so isi man.'

¹³ A o carinco odural ačhilo, ni manglja ni pe jakha te vazdol ano nebo, thaj čalada pe ano kolin te sikavol kobor lese pharo thaj vačarda: 'Devla, av milostivno pe mande grešnikose!' ¹⁴ Vačarav tumende: o carinco delo čhere opravdimo anglo Dol, a na kava o farisejo. Golese savo pes vazdol, ka peravol pe, a e perade ka aven vazdime."

*O Isus blagoslovil e čhavoren
(Mt 19,13-15; Mk 10,13-16)*

¹⁵ Ande anglo Isus thaj e cikne čhavoren te čhuvol pe vasta pe lende thaj te blagoslovil len. A kana dikhlje gova e sikade vačarde lende te ni čeren gova. ¹⁶ A o Isus vačarda pe sikadende: "Mučhen e čhavoren ke mande thaj ma ačhaven len, golese so gasavende preperol o carstvo e Devleso! ¹⁷ Čače vačarav tumende, savo ni primil o carstvo e Devleso sar čhavoro, ni ka dol ane leste!"†

*Pharo e barvalende te den ano Carstvo e Devleso
(Mt 19,1-30; Mk 10,17-31)*

¹⁸ Thaj pučlja e Isuse jekh šorutno: "Učitelju šukareja, so te čerav te avol ma džuvdipe bizo meripe?"

¹⁹ A o Isus phenda lese: "Sose akhare man šukareja?‡ Khoni naj šukar samo o Dol. ²⁰ E Devlese zapovestura džane: 'Ma čher preljuba', 'Ma mudar', 'Ma čor', 'Ma svedoči xoxavne', 'Poštujti će dade thaj će da!' "

²¹ A o šerutno vačarda: "Sa kava čerdem taro mo ternipe."

²² A kana šunda kava o Isus vačarda lese: "Vadži jekh trubul tut: bićin sa so isi tut thaj de e čororende, thaj ka avol tu barvalipe ko nebo. Thaj posle ava pale mande!" ²³ A kana gova šunda sasa bibahtalo, golese kaj sasa but barvalo i ni manglja te bićinol sa.

²⁴ A kana dikhlja le o Isus kaj sasa bibahtalo, vačarda: "Kobor si pharo te džal pe ano carstvo e Devleso kolende so si barvale! ²⁵ Poločhe e kamilaće te načhol maškare kana e suvaće nego o barvalo te dol ano carstvo e Devleso!"

²⁶ A kola save šunde le, pučlje le: "A ko šaj te spasil pe?"§

²⁷ A o Isus vačarda: "So o manuš dol gođi kaj našti čerol, o Dol šaj čerol."**

²⁸ Thaj o Petar phenda: "Ak, amen sa ačhadam amaro thaj pale tute džā."

²⁹ A o Isus vačarda lende: "Čače vačarav tumende: Sa jekh savo ačhada po čher, il e romnja, il e phralen, il e dade thaj pe deja, il e čhaven pašo

† **18,17** O Dol zahteval tare manuša te prihvatin leso vlast pe lende sa pouzdanje i poniznost. Avere lafurenar: "ko mandol te dol ano e Devleso carstvo mora te prihvatil le sa pouzdanje i poniznost sar cikno čhavoro." ‡ **18,19** šukareja O Isus pučlja e manuše te dičhol da li šukar haljarol e Isuseso identitet, odnosno kaj si o Isus Dol. Ako o manuš prihvatil le sar Devle, vov onda ka prihvatil e Isuseso poziv te biknol sa so isi le i te džal pale leste. § **18,26** E Jevreja mislisade kaj o manuš čerdilo barvalo golese so o Dol blagoslovisada le golese sosa gova manuš pravredno. Mislisade kaj e čorore manuša verovatno ni sesa pravredna. I kana e manuša, save šunde e Isuse, šunde kaj naj moguće e barvale manušese te dol ano carstvo e Devleso, predpostavivade kaj e čorore manuša našti te nadin pe kaj o Dol ka spasil len taro sudo. * **18,27** So o manuš dol gođi kaj našti čerol, o Dol šaj čerol. Ano original ačhol: "So si nemoguće e manušende, e Devlese si moguće."

carstvo e Devleso ³⁰ ka primil akana po but ke akava sveto okolestar so ačhada thaj ka primil džuvdipe bizo meripe ko sveto savo avol."

*O Isus vačarol vadži jekh drom tar po meripe
(Mt 20,17-19; Mk 10,32-34)*

³¹ Čidija o Isus e dešudujen apostoluren thaj vačarda lenđe: "Ake dža upre ano Jerusolim. Odori ka čerdol sa okova so e prorokura pisisade ano Sveto lil mandar taro Čhavo e Manušeso. ³² Kaj ka den ma ke manuša save ni džanen e Devlese,† thaj ka maren muj mancar, ka ladžaren ma thaj ka čhungaren ma. ³³ Thaj ka šibin ma thaj ka mudaren ma a o trito dīve ka uštav tare mule."

³⁴ Thaj e sikade khanči ni haljarde tar gova so vačarda o Isus. O značenje tar kala lafura sasa lendar garado thaj ni džanglje so sasa lenđe vačardo.

*O Isus sastarol e kore manuše
(Mt 20,29-34; Mk 10,46-52)*

³⁵ A kana o Isus reslo pašo foro Jerihon, jekh koro manuš savo bešindo mangljaro ko drom. ³⁶ Thaj kana o koro šunda kaj pherdo manuša načen, pučlja: "So si gova?" ³⁷ Thaj vačarde lese kaj načol o Isus taro foro Nazaret. ³⁸ Thaj o koro dija vika: "Isuse, Čhaveja e Davideso,‡ smiluji tut pe mande." ³⁹ Thaj nesave manuša save đele anglo Isus phende lese te na dol vika gači, thaj vov pozurale dija vika: "Čhaveja e Davideso, smiluji tut pe mande!"

⁴⁰ O Isus šunda le thaj ačhilo thaj vačarda te anen e kore manuše paše leste. Kana ande le pučlja le o Isus: ⁴¹ "So mande te čerav tuće?"

A vov vačarda: "Gospod! Mangav te dikhav!"

⁴² A o Isus phenda lese: "Čo pačaipe sastarda tut. Ake, dikh!" ⁴³ Thaj sigate dikhlja, đelo palo Isus thaj hvalisada e Devle. Thaj savore save dikhlje kava hvalisade e Devle.

19

O Zakej o carinco prihvatisada e Isuse

¹ Thaj kana dija o Isus ano foro Jerihon, dok nakhlo gothar, ² avilo nesavo manuš so akhardola Zakej, savo sasa šerutno e carincurengo, thaj sasa barvalo. ³ Thaj manglja te dičhol e Isuse, te dičhol ko si vov, thaj naštine tare but manuša, golese kaj o Zakej sasa cikno. ⁴ Thaj prastaja po anglal, uštilo pi divljo smokva te dičhol le, golese kaj džanglja kaj o Isus ka načol gothar.

⁵ Thaj kana avilo o Isus ke gova than, dikhlja le upre, thaj vačarda lese: "Zakej! Ulji sigate! Ađive trubul te avav gosto ane čo čher."

⁶ Thaj o Zakej sigate ulilo taro kaš, thaj anda le an po čher radosno. ⁷ Thaj savore, kana dikhlje kava, vačarde maškar peste kaj ne bi trubula te avol ano čher e grešnikose.*

⁸ A o Zakej ačhilo thaj vačarda e Gospodese: "Gospod! Ak opaš mo barvalipe ka đav e čororende, thaj ako nekas phabardem ka iriv lese štar drama po but."

† 18,32 Ke Rimljanura ‡ 18,38 O Isus sasa potomko e Davideso, o izraelsko emvažno caro. "Čhavo e Davideso" sasa titula/naziv za ko Mesija. * 19,7 E Jevreja mrzisade e carinikuren thaj dije gođi kaj nijekh manuš ne bi trubula te družil pe lencar.

⁹ A o Isus vačarda lese: “Avilo ađive spasenje kale čherese, † golese kaj si i kava čhavo e Avraameso! ‡ ¹⁰ Golese kaj me o Čhavo e Manušeso aviljem te rodav thaj te spasiv so si hasardo.” §

Kas isi ka dol pe lese, kas naj ka lol pe lestar
(Mt 25,14–30)

¹¹ But manuša gova šunde thaj o Isus vačarda lenđe jekh paramič, golese kaj sesa pašo Jerusalem, thaj dije gođi kaj akana ka avol o carstvo e Devleso. * ¹² Thaj o Isus vačarda gijate: “Jekh manuš tari prešundi familija đelo ani durutni phuv te postavin le za ko caro, † thaj te iril pe. ¹³ Angleder so đelo akharda dešen piren slugen thaj dija len po opaš kila srebro, ‡ thaj vačarda lenđe: ‘Trgujan sa dži kaj ni avav.’ ¹⁴ A e manuša tar lesi phuv mrzísade le thaj bičhalde pe manušen te vačaren e po bare carose: ‘Ni mangan vov te caruil pe amende.’

¹⁵ Thaj kana irisajlo sar caro, vačarda te akharen okolen slugen kase dija e srebrenjakuri, te dičhol so čerde. ¹⁶ Tegani avilo o angluno thaj vačarda: ‘Barutneja! Čerdem deš droma po but nego so dijan ma.’ ¹⁷ Thaj vačarda lese o caro: ‘But šukar. Tu san šukar sluga! Kana sana mande šukar ko cikno ak dav tut te ave pe deš forura embaro.’

¹⁸ Thaj avilo o dujto thaj vačarda: ‘Barutneja! Čerdem pandž droma po but nego so dijan ma.’ ¹⁹ O caro vačarda: ‘Šukar! Tu av embaro pe pandž forura.’

²⁰ O trito avilo thaj vačarda: ‘Barutneja! Ake čo rupunipe. Garadem le ano kotor e šejengo ²¹ golese kaj daraljem tutar. Golese kaj san zuralo manuš. Le so naj čiro, thaj čide so ni sejisadan.’ §

²² A o caro vačarda lese: ‘Pale će lafura ka sudiv tut, bi lačheja slugo! Džangljan kaj sem zuralo manuš, kaj lav okova so naj mingro, thaj čidav so ni sijisadem? ²³ Pa sose ni dijan mo srebro e trgovcurenđe, thaj me kana ka avav ka čidav gova kamatencar?’ ²⁴ Thaj vačarda averenđe so ačhile angle leste: ‘Len gova rupunipe lestar thaj den le okolese so isi le pandž kile srebrenjakuri.’

²⁵ Thaj vačarde lese: ‘Barutneja! Le isi le pandž kile srebro.’ *

²⁶ A o caro vačarda lenđe: ‘Golese kaj vačarav tumenđe kole so isi ka dol pe lese, a kole so naj ka lol pe lestar i okova zala so isi le. † ²⁷ A kolen me dušmajen, save ni manglje te avav lengo caro pe lende, anen len akari, thaj čhinen len angle mande.’ ”

† **19,9** Avilo ađive spasenje kale čherese Avere lafurencar: “O Dol spasisada e manušen save živin an kava čher.” ‡ **19,9** kava čhavo e Avraameso Avere lafurencar: “manuš savo isi le pačaipe savo sasa e Avraame.” § **19,10** so si hasardo Kava značil: “golese so grešísade e manuša crdije pe taro Dol”.

* **19,11** akana ka avol o carstvo e Devleso E Jevreji pačaje kaj o Mesija ka uspostavil o carstvo čim resol ano Jerusalem. Avere lafurencar: “kaj o Isus ka počnil te vladil pe Devleso carstvo”. † **19,12** Kava si slika taro po cikno caro savo džal ko po baro caro. O po baro caro ka dol e po cikne carose autoritet te vladil pe lesi phuv. ‡ **19,13** Ano original ačhol: 10 mine (svakonese jekh mina, so ke goja doba sasa otrpilike trine čhonendi plata). § **19,21** le so naj čiro, thaj čide so ni sejisadan Kava sasa verovatno izreka. Manuš savo lol taro than kaj garavol il tari banka okova so garada, il savo lol okova savo khoni aver sadísada si metafora nekase ko koristil e manušen save čeren phare buća.

* **19,25** Ano original ačhol: deš mine. † **19,26** Avere lafurencar: “Sa okola save koristin ko šukar okova so dol pe lende, ka dol pe lende po but ... taro manuš savo ni koristil šukar okova so dol pe lese, ka lol pe lestar...”

*O Isus avol ano Jerusalem sar Mesija
(Mt 21,1-11; Mk 11,1-11; Jn 12,12-19)*

²⁸ Taj kana vačarda lende gova o Isus delo anglal, taj delo upre ano foro Jerusalem. ²⁹ Kana avile pašo gav Vitfaga taj o gav Vitanija pašo brego savo akhardalo Maslinsko, bičalda pe dujen sikaden. ³⁰ Taj vačarda lende: "Džan ane gova gav angle tumende, taj ka aračhen cikne here phanglo pe savo nijekh manuš ni uklilo.† Putren le taj anen le. ³¹ Taj ako khoni pučol tumen: 'Sose putren le?', gija vačaren lese: 'E Gospodese trubul.'"

³² Kana dele, arakhlje sar so vačarda lende o Isus. ³³ A kana putarde e cikne here pučlje len e manuša kaso sasa o cikno her: "Sose putren e cikne here?"

³⁴ A von vačarde: "E Gospodese trubul." ³⁵ Taj ande le ko Isus, taj čhute pe fistanura po cikno her, taj bešjarde e Isuse pe leste.

³⁶ Taj kana delo o Isus nakaro Jerusalem, e manuša čhute pe fistanura ko drom te den čast e Isuses. ³⁷ Kana avilo pašo than kaj počnil o brego o Maslinsko, lije but sikade te radujin pe taj te hvalin e Devle tare sa o glaso baše čudesura so dikhlje. ³⁸ Vačarde:

"Blagoslovimo o caro
savo avol ano alav e Gospodeso!

Mir ko nebo
taj slava e Devlese ko učipe!"

³⁹ Taj nesave fariseja save sesa maškare manuša vačarde lese: "Učitelju! Vačar će sikadende te na phenen goval!"

⁴⁰ Taj o Isus vačarda lende: "Phenav tumende, ako von ni vačaren, e bara ka vačaren!"

O Isus rovol e Jerusalemese kaj ni pindžarda le

⁴¹ Taj kana avilo o Isus pašo Jerusalem dikhlja o foro taj ruja lese.

⁴² Vačarda: "O, so bi mangava i tu ađive te džane so ka anol će mir!Š Aka si kasno i o mir garado tutar. ⁴³ Golese kaj ka aven e đivesa kana e dušmanura ka vazden tuče bare duvara, ka opkolin tut taj ka čičiden tut tare sa e riga. ⁴⁴ Ka peraven tut taj ka mudaren kolen save bešen ane tute. Taj ni ka ačhaven nijekh bar ko lesa than, golese kaj ni džangljan o vreme kana avilo tute o Dol."*

*O Isus ni dol te bičinen ano Hram
(Mt 21,12-17; Mk 11,15-19; Jn 2,13-22)*

⁴⁵ Taj kana dija ano Hramo o Isus lija te tradol okolen save bičinenana ane leste. ⁴⁶ Vačarda: "Ano Sveto Lil ačhol: 'Mo čher ka avol čher e molitvako', a tumen čerden le 'čher kaj garaven pe e čora.' "†

† **19,30** savo nijekh manuš ni uklilo Ponekad rodije pe životinje pe savende khoni ni uklilo golese kaj von si prikladna e Devlese il e carose (dikh 4. Mojs 19,2; 5. Mojs 21,3; 1. Sam 6,7). § **19,42** O Isus sikavol pi žal kaj e manuša taro Jerusalem propustisade i prilika te aven mirime e Devlesa.

* **19,44** Kala stihura opisin i opsada, kaj i vojska opkolil o foro savo isi le duvara. Kana i vojska opkolil o foro, e manuša našti ikljen lestar i khoni našti pomozil lende. O Isus predvidisada kaj gova ka avol ano Jerusalem ano budučnost, taj gija i sasa. Ke 70. berš palo Hrist, i rimsko vojska opkolisada o Jerusalem taj mudarda buten manušen. † **19,46** O Isus ukorisada e manušen save bičinenana golese so uniština i svrha tar e Devleso hram. O Dol manglja e manuša te molin pe ane lesa Hram, al e manuša so bičinenana korisisade le sar pijaco. Von xovavena sa e manušen gija so rodena lendar više pare e stvarurende so trubula lende paši kurbano.

⁴⁷ Taj o Isus sikada ano Hram sa jekh ðive. Taj e šorutne e sveštenikurende, e učitelja tare Mojsijaso zakono katane e manuše ðe šerutnencar dikhlje sar te mudaren e Isuse. ⁴⁸ Al ni arakhlje so te čeren lese, golese kaj sa e manuša džana pale leste, taj šunde sa lese lafura.

20

E Isuseso vlast

(Mt 21,23-27; Mk 11,27-33)

¹ Jekh ðive kana o Isus ano Hramo sikada e manušen taj vačarda o Lačo Lafi, avile e šorutne sveštenikura, e učitelja tare Mojsijaso zakono, taj e phuredera. ² Taj pučlje le: "Vačar amende kotar tuče pravo kava te čere? Ko dija tut kava pravo?"

³ A o Isus vačarda lende: "I me tumen ka pučav. Vačaren mande: ⁴ O Dol li vačarda e Jovanese te krstil e manušen, il e manuša vačarde lese gova te čerol?"

⁵ Taj von vačarde maškar peste: "Te vačardam kaj si taro Dol, ka vačarol sose ni pačajam e Jovane. ⁶ A te vačardam kaj si tare manuša, savore ka čhuden bara pe amende, golese kaj savore pačaje kaj o Jovane o Krstitelj sasa proroko." ⁷ Taj von vačarde e Isuseso: "Ni džana ko dija pravo e Jovane te krstil."

⁸ A o Isus vačarda lende: "Ni me ni ka vačarav tumende kotar mande kava pravo."

O Isus barabil e jevrejskone vođen e bilače manušencar saven isi vinograd

(Mt 21,33-46; Mk 12,1-12)

⁹ Taj o Isus lija te vačarol kaja paramič: "Jekh manuš sadisada drakha ane vinograd, taj iznajmisada e manuše ðe i phuv te čeren bući gothe, a vov ðelo ko foro te bešol pherdo berša. ¹⁰ Taj kana barili i drakh, bičhalda pe sluga ke gola manuša te čiden o kotor taro bijandipe e drakhako so lese preperol. A e manuša save čerde bući ki drakh marde le, taj bičhalde le čuče vastencar. ¹¹ Taj bičhalda avere sluga, a i gole marde taj ladžarde taj bičhalde le čuče vastencar. ¹² Taj bičhalda tritone; a le ratvarde le, taj tradije le.

¹³ Tegani o manuš kasi sasa i drakh vačarda: 'So te čerav? Te bičhalav me mangle čhave, šaj le ka poštujin.'

¹⁴ A e manuša save čerde bući ki drakh kana dikhlje lese čhave, vačarde jekh avere: 'Kava si leso čhavo. Aven te mudara le te ačhol gova amende so si leso!' ¹⁵ Taj ikalde le avral tare drakha taj mudarde le.

So den goði so ka čerol o manuš so si lesi drakh kale manuše ðe kana ka šunol so čerde? ¹⁶ Ka avol taj sa ka mudarol e bučarnen, taj i drakh ka iznajmil averende."

A kala save šunde vačarde e Isuse: "Ma te dol o Dol gova te avol!"

¹⁷ A o Isus dikhlja ane lende taj vačarda: "A so ačhol ano Sveto Lil: 'O bar so čhudije e manuša save vazden e duvara čerdilo em glavno bar taro ugao?'"

¹⁸ Savo perol pe gova bar, o bar ka phaðol le ke kotora, a ako perol gova bar pe nekaste ka mudarol le."

19 Taj dikhlje e šorutne e sveštenikurende thaj e učitelja tare Mojsijaso zakono ane gova sato te vazden po va pe leste, al darajle tare but manuša, golese kaj haljarde kaj o Isus kaja paramič vačarol lendar.

E sveštenikura manglje te bunin e Isuse gija so pučlje le taro porez
(Mt 22,15-22; Mk 12,13-17)

20 E učitelja tare Mojsijaso zakono thaj e šorutne sveštenikura dikhlje po Isus thaj bičhalde ke leste špijunuren, save čerde pe čačutne, te bi dolen e Isuse kaj vačarol khanči bilače te bi dena le ko rimsko upravitelji. 21 Taj pučlje e Isuse: "Učitelju! Džana kaj šukar vačare thaj sikave, thaj ni diče ko si ko, nego čače sikave o drom e Devleso. 22 Vačar amende trubul li te da o porezi e carose il na?"*

23 A o Isus dikhlja lengo lukavstvo thaj vačarda lenđe: 24 "Sikaven mande jekh srebrno para† savesa počinen o porezi. Kaso muj si kate ke pare thaj kaso alav?"

A von savore vačarde: "E caroso."

25 A vov vačarda lenđe: "Den so si e caroso e carose, a so si e Devleso den e Devlese." 26 Taj naštine te aračhen khanči bilače ane lese lafura angle manuša, thaj divisajle pašo lesa vačaripe, thaj khanči ni vačarde.

E manuša saven o Dol dičhol sar dostojna, ka ušten tare mule
(Mt 22,23-33; Mk 12,18-27)

27 Gija avile nesave sadukejura‡ save vačarena kaj khoni ni ka uštol tare mule, thaj pučlje e Isuse: 28 "Učitelju! O Mojsije amende dija zakono kana merol nekaso phral, thaj ačhavol romnja a ni sasa len čhave. Gova manuš trubul te lol pe phralese romnja te šaj bijanol čhave savese ka preperol sa o barvalipe e muleso thaj te phiravol lesa alav.§ 29 Sesa efa phrala, a angluno lija romnja thaj mulo bize čhave, 30 thaj o dujto lija la, thaj vov mulo, 31 thaj o trito lija la, i gija so efa. Thaj ni ačhade čhaven pale peste, thaj savore mule. 32 Taj empalal muli i romni. 33 Kana ka ušten e mule, kasi romni ka avol golese kaj sasa so eftenendi romni?"

34 Taj o Isus vačarda lenđe: "Manuša kale svetose len pe thaj den pe. 35 A okolen saven o Dol dičhol sar dostojna te ušten tare mule, thaj ka aven džuvde an kova sveto savo avol, ni ka len pe thaj ni ka den pe. 36 Golese kaj nakašti ni meren, golese kaj ka aven sar melekura. Von si e Devlese čhave, golese so o Dol ka vazdol len tare mule. 37 A kaj e mule ka ušten, thaj i o Mojsije vačarda ando Sveto Lil so pisil taro grmo savo phabol. Gothe vov e Gospod dol vika sar Devle e Avraameso thaj Devle e Isakoso thaj Devle e Jakoveso. 38 A o Dol naj Dol e mulengo nego e đuvdengo, golese so si lese savore džuvde."*

* 20,22 Nadisajle kaj o Isus ka vačarol il "va" il "na." Te vačarda "va," onda e Jevreja ka aven holjame pe leste so vačarol lenđe te počinen o porezi za ko strano vlast. A te vačarda "na," onda e verska anglune šajine vačaren e Rimljanurende kaj o Isus sikavol e manušen te phađen e rimska zakonura. † 20,24 Ano original ačhol "denar", rimska srebrenjakuri pare. ‡ 20,27 sadukejura Glavno jevrejsko versko thaj političko grupa. Prihvatisade samo anglune pandž knjige tari Purani Sovli (Stari Zavet) i ni verusade ano džuvdipe palo meripe. § 20,28 te šaj bijanol čhave savese ka preperol sa o barvalipe e muleso thaj te phiravol lesa alav Ano original ačhol: "vadžija porod pe phralese." * 20,38 Sar kala manuša fizički mule, von mora te aven vadži uvek duhovno džuvde. Avere lafurenar: "nego o Dol okolende kaso duho si vadži džuvdo, iako šaj lengo telo si mulo golese so lengo duxo vadži živil ane Devleso prisutnost."

³⁹ A nesave učitelja tare Mojsijaso zakono vačarde e Isusese: “Učitelju! Šukar vačardan.” ⁴⁰ Darajle thaj khoni ni tromaja te pučol le khanči.

*O Hristo si po baro taro caro o David
(Mt 22,41-46; Mk 12,35-37)*

⁴¹ Thaj o Isus pučlja len: “Sar gova šaj vačaren kaj si o Hristos čhavo e caroso e Davideso? ⁴² Kana korkoro o David vačarol ane po psalm savo ačhol ano Sveto Lil:

‘Vačarda o Gospod e Gospodese mingrese:

Beš ko počasno than paše mande†

⁴³ dži kaj ni pašjarav e dušmanen tale pingre čire.’

⁴⁴ O David akharda e Hriste Gospod, pa sar šajine te avol lesa čhavo?” ‡

O Isus upozoril pe sikaden te aračhen pe tare učitelja tare Mojsijaso zakono

(Mt 23,1-36; Mk 12,38-40; Lk 11,37-54)

⁴⁵ Thaj angle sa e manuša, o Isus vačarda pe sikadenđe: ⁴⁶ “Aračhen tumen tare učitelja tare Mojsijaso zakono save manden te džan ane bare fostanura, thaj roden e manuša te pozdravin len thaj te den len poštujipe ke trgura thaj te ačhaven lenđe anglune thana te bešen ke sinagoge thaj ke abava, ⁴⁷ save ko xoxaipe len o imanje e udovicengo, xoxavne thaj dugačko molin pe e Devlese. Von ka aven but osudime.”

21

*I udovica dija sa so isi la e Devlese
(Mk 12,41-44)*

¹ Thaj ano Hramo o Isus dičhola sa e barvalen sar čhuvan daro e Devlese ani hramsko riznica. ² Thaj dikhlja jekha čora udovica sar čhuta duj em cikne pare.* ³ Thaj vačarda: “Čače, vačarav tumenđe, kaja čorori udovica čhuta po but e Devlese savorendar! ⁴ Golese kaj savore lendar čhute so sasa len pobut, a voj gija čorori, sa dija so sasa la.”

*O Isus vačarol tar okova so ka avol e Hramesa
(Mt 24,1-22; Mk 13,1-20)*

⁵ Thaj kana nesave sikade lije te vačaren taro Hramo kaj si lačhardo lače barencar thaj ukrasurencar save e manuša dije e Devlese, a o Isus vačarda: ⁶ “Ka avol o đive tare sa kava so dičhen ni ka ačhol ni bar po bar. Sa ka avol crdim.”

⁷ A e sikade pučlje le: “Učitelju, kana ka avol gova? Save znakosa ka sikadol gova so ka avol?”

⁸ A o Isus vačarda lenđe: “Aračhen tumen ma te xoxaven tumen! Golese kaj but ka aven ane mingro alav i ka phenen pese da si Mesija† vačarindoj: ‘Avilo o vreme!’ Ma pačan an lende.

⁹ A kana šunen za ko maripe thaj pobune, ma daran. Golese so sa gova trubul te avol, al o krajo ni ka avol sigate.”

Znakura thaj progonstvo save ka aven

† 20,42 Beš ko počasno than paše mande Ano original ačhol: “ki desno strana mandar”. ‡ 20,44 Sar o David akharda e Mesija “Gospod”, gova značil kaj o Hrist si po baro taro David i naj samo e Davideso potomko. * 21,2 Ano original ačhol “lepton”. Lepton sesa pare tare em cikno vrednost.

† 21,8 Ano original ačhol: “ke mo alav i ka phenen ‘Me sem’ ”

¹⁰ Tegani o Isus vačarda lenđe: “Ka maren pe e manuša e manušenar thaj o carstvo po carstvo ka uštol. ¹¹ Thaj i phuv ka tresil pe, thaj ka avol bokhalipe thaj nasvalipe ke but thana ki phuv. Ka aven bare znakura ko nebo savendar e manuša ka pherdon dar.

¹² A angleder sa golestar ka dolen tumen, thaj ka traden tumen, thaj ka den tumen ke sudije e sinagogende thaj ka phanden tumen ano phanglipe. Ka indaren tumen angle carura thaj angle vladara golese so sen me sikade.

¹³ A gova ka avol tumende te bi vačarena lenđe mandar. ¹⁴ Ma daran so ka phenen kana ka trubul te branin tumen. ¹⁵ Golese so ka dav tumen lafura thaj mudrost savače nakašti te protivil pe nijekh manuš. ¹⁶ A ka izden tumen i tumare dada, tumare deja thaj phrala thaj tumare pašutne thaj amala. Nesave tumendar ka mudaren. ¹⁷ Thaj savore ni ka manden tumen golese so sen me sikade. ¹⁸ Al o bal tumare šorestar ni ka perol.[‡] ¹⁹ Ako ni ačhon te pačan an mande, ka avol tumen džuvdipe bizo meripe.”

O uništipe e Jerusalemeso

(Mt 24,15-21; Mk 13,14-19)

²⁰ O Isus vadži vačarda: “A kana dičhen kaj o Jerusalem opkolimo e vojskasa te džanen kaj avilo o vreme te avol pusto. ²¹ Tegani e manuša save si tari Judeja nek našen ke bregura. Thaj e manuša save si taro Jerusalem nek ikljen avral, thaj save si avral ma te irin pe an leste. ²² Golese kaj gola đivesa ka avol e Devlesi kazna, savasa ka pherdol sa okova so si pisimo ano Sveto Lil. ²³ Al pharo e khamnjende thaj kolende save den čuč i ane gola đivesa! Golese kaj ka avol baro bilačhipe ki phuv, thaj bari holi pe kala manuša. ²⁴ Von ka mudarden kalen manušen e oštrone mačosa, thaj ka indaren len ano phanglipe maškare sa e manuša ki phuv. Thaj o Jerusalem ka uštaven e manuša save ni džanen e Devlese sa dok ni načhol o vreme lengo.”

O Isus vačarol kaj ka iril pe ki phuv

(Mt 24,23-35; Mk 13,21-31)

²⁵ Vadži o Isus vačarda: “Thaj ka aven e znakura ano kham thaj ano čhon thaj ane čerenja, a ki phuv e manuša ni ka džanen so te čeren tari dar golese so o more ka šundol but thaj e talasura. ²⁶ E manuša ka meren tari dar thaj taro ađučaripe so ka avol e svetosa, golese kaj e nebosozuralipe ka tresil pe. ²⁷ Tegani me, o Čhavo e Manušeso, von ka dičhen man sar avav pe oblakura e zuralimasa thaj ani bari slava. ²⁸ A kana ka lol te avol gova, ušten thaj vazden tumare šore, golese kaj tumaro Osloboditelj i avol tumende.”

Paramič tari smokva

(Mt 24,32; Mk 13,28)

²⁹ Thaj o Isus vačarda lenđe i paramič: “Dičhen pi smokva thaj sa e kašta. ³⁰ Kana dičhen kaj ikljen e luluda lenđe džanen kaj paše si o milaj. ³¹ Gijate tumen kana dičhen kaj sa avol gija sar so phendem, džanen kaj si paše o carstvo e Devleso. ³² Čače vačarav tumende, kaj kaja generacija

[‡] **21,18** Al o bal tumare šorestar ni ka perol O Isus vačarol taro emcikno kotor ko telo e manušeso. Ke gova način naglasil pe kaj ni trubul te brinin pe pašo lengo sigurnost. I te nesave lendar ka meren, golese kaj si lese sledbenukura, lenđe telura palem sigurno ka ušten tare mule ko đive bizo meripe ko buduće sveto. Golese paše lese sledbenukura o meripe nak khanči sostar te daran.

ni ka načhol dok sa kava ni avol. § 33 O nebo thaj i phuv ka načhen, a mo lafi ni ka načhol.”

Aven džungade

(Mt 24,36–51; Mk 13,32–37)

³⁴ Pale gova o Isus vačarda: “Al aračhen tumen ma tumare ile te aven opteretime ano halanipe thaj matipe thaj e brigencar kale svetose, thaj ma gova đive te resol tumen tari jekh drom. ³⁵ Golese so ka avol sar zamka pe sa e manuša so živin pi kaja phuv. ³⁶ Golese aven džungade sa o vreme thaj molin tumen te bi šaj crdena tumen taro sa o bilačhipe so akana avol, thaj te ačhen bizi lađ ano radujipe angle mande, anglo Čhavo e Manušeso.”

³⁷ O Isus svako đive sikada ano Hram a i rat suta ko brego e Maslinako.

³⁸ Thaj sa e manuša avena sabalin ke leste te šunen le ano Hram.

22

O Juda mandol te izdol e Isuse

(Mt 26,1–5, 14–16; Mk 14,1–2, 10–11; Jn 11,45–53)

¹ Paše sasa e bare đivesa tare bikvasacoso mangro savo akhardol Pasha.

² Thaj e šorutne e sveštenikurende thaj e učitelja tare Mojsijaso zakono vačarde maškar peste sar te mudaren e Isuse, al darajle e manuša te na bunin pe.

³ Tegani o Sotona dija ano Juda Iskariotsko, savo sasa jekh tare dešuduj apostolura. ⁴ Đelo thaj vačarda e šorutnencar e sveštenikurencar thaj e hramese zapovednikurencar sar ka izdajil e Isuse. ⁵ Thaj von radujisajle, thaj vačarde e Judase kaj ka počinen lese gova. ⁶ Thaj o Juda dija po lafi. Thaj vov rodija šukar vreme te predol e Isuse dok ni sesa gothe but manuša.

Angluno đive tare bikvasacose mangre

(Mt 26,17–19; Mk 14,12–16)

⁷ Thaj avilo o angluno đive e bikvasacose mangrengo, ke savo trubuja te činol pe o pshalno bakroro, ⁸ o Isus vačarda e Petrese thaj e Jovanese: “Džan thaj čeren amende Pasha te šaj te xa.”

⁹ A von pučlje le: “Kaj mande te čera la?”

¹⁰ A o Isus vačarda: “Kana ka den ano foro, ka aračhen manuše savo inđarol ano khoru paj. Džan pale leste ane savo čer vov džal, ¹¹ thaj pučen gole čerutne: ‘O učitelji pučol an savi soba šaj xal i Pasha pe sikadencar?’ ¹² Thaj vov ka sikavol tumende bari uprni soba savi si postavimi. Gothe čeren i Pasha.” ¹³ Thaj o Jovane thaj o Petar đeje ano foro i arakhlje sar so vačarda lenđe o Isus, thaj gothe čerde i Pasha.

§ 21,32 kaja generacija Isi različita načinura te razumin kava: 1. kaja generacija značil okola save sesa ano vreme dok o Isus vačarda, a gova značil kaj o uništepe o Jerusalem thaj avera znakura save ka anen ova generacija znači one koji su bili živi u vrijeme dok je Isus govorio, a to znači da će se uništenje Jerusalem thaj avera znakura save ka anen dži e Hristeso iripe ka počnin te avol dži kaj si džuvde. 2. kaja generacija značil manuša save si bi šukar thaj suprostavin pe e Isusese, a gova značil kaj uvek isi manuša save ni pačan ano Dol save ka suprostavin pe e Isusese sa dži kaj vov iril pe ki phuv; 3. kaja generacija značil “kaja rasa” thaj odnosil pe pe Jevreja, so značil kaj i jevrejsko rasa ni ka načhol angleder so o Isus iril pe, il 4. kaja generacija značil manuša save ka živin ano vreme taro krajura, i gova značil kaj, kana ka aven kala dogadžajura save si spomenuťime ane stihura 25-26, o Isus ka iril pe pi phuv pašo džuvdipe kale generacijako.

*Poslednjo večera kaj o Isus čerol Nevo Savezo
(Mt 26,20-30; Mk 14,17-26; Jn 13,21-30; 1. Kor 11,23-25)*

¹⁴ Taj kana avilo o sato, o Isus bešlo ki sinija, pe dešudujen apostolurenar. ¹⁵ Taj vačarda lende: "But mangljem te xav kaja Pasha tumencar angleder so ka avav mudardo. ¹⁶ Golese vačarav tumende kaj od akana ni ka xav i Pasha dok ni pherdol ano carstvo e Devleso."^{*}

¹⁷ Taj lija o tahtaj e moljasa thaj dija hvala e Devlese, thaj vačarda: "Len thaj ulaven la maškare tumende. ¹⁸ Vačarav tumende, od akana ni ka pijav i mol sa dok ni avol o carstvo e Devleso."

¹⁹ Taj lija o mangro, dija hvala, thaj phaglja le thaj ulada e sikadende vačarindoj: "Kava si o telo mingro savo dol pe tumende. Kava čeren te den tumen gođi mandar." ²⁰ A palo hajipe lija o tahtaj e moljasa thaj vačarda: "Kava tahtaj si mo rat, rat taro nevo savez savo čordol tumende."

²¹ A ak mo izdajniko bešol mancar kate ki sinija. ²² Taj me o Čavo e Manušeso mora te merav sar so si phendo, al pharo e manušese savo ka izdol man!" ²³ Taj e sikade lije maškar peste te pučen pe ko bi čerola gova lendar.

*Savo si em baro ano carstvo e Devleso trubul te kandol
(Mt 20,25-28; 19,28; Mk 10,42-45)*

²⁴ Taj lije te čeren čingara maškare peste ko lendar bi avola em baro. ²⁵ A o Isus vačarda lende: "E carura tar kaja phuv gospodarin pe pire manuša thaj isi len vlast pe lende. Von korkore pese vačaren kaj si 'manuša save but den šukaripe'. ²⁶ A tumen ma čeren gjate! Nego ko si tumendar em baro te avol em cikno, thaj savo si vođa nek avol kova savo kandol. ²⁷ Golese ko si embaro? Kova savo bešol ko astali il savo kandol? Naj li kova savo bešol ko astali? A me sem maškar tumende okova so kandol. ²⁸ A tumen sen gola save ačhile mancar ane mo bilačhipe. ²⁹ Taj ačhavav tumende o carstvo sar mo Dad so ačhada mande ³⁰ te xan thaj te pijen ko astali mingro ane mingro carstvo, thaj te bešen ko tron thaj te sudin pe dešuduj plemenura e Izraelese."

*Ispunil pe ano Sveto Lil so si pisimo taro Isus
(Mt 26,31-35; Mk 14,27-31; Jn 13,36-38)*

³¹ Taj vačarda o Isus: "Simone! Simone! Ak o Sotona mandol te sejil tumen sar so sejil pe o div.† ³² A me molisaljem tuće čo pačaipe ma te ačhol. A tu kana ka iri tut ke mande, te zurave će phralen!"

³³ A o Petar vačarda lese: "Gospod! Spremnno sem ano phanglipe thaj ano meripe tusa ka džav!"

³⁴ A o Isus vačarda lese: "Vačarav tuće, Petre! Ađive ni ka đilabol o bašno dok tu trin droma ni vačare kaj ni pindžare man."

³⁵ Taj vačarda lende: "Kana bičaldem tumen bize kese parenar, thaj bize traste thaj bizo pođipe, so naj sasa tumen?"

A von vačarde lese: "Khanči."

* **22,16** I Pasha dola gođi e izraelskone narodo pe gova sar o Dol ikalda len andaro ropstvo andaro Egipto kana dije kurbano cikne bakrore thaj čhute lesa rat ke vudara pire čerende. Ko slično način, o Isus si e Devleso cikno bakrore thaj e Isusese ratesa oslobodil pire narodo taro ropstvo e grehoso. O Isus palem ka avol thaj ka vladil sar caro, a pale gova e vernikura ka čeren baro xape thaj ka slavin e Devle savo ikalda len. † **22,31** O beng manglja te crdol len taro Isus, sar o gavutno manuš so crdol o div tari ljuska.

³⁶ A o Isus vačarda lende: "A akana kas isi kesa te lol la! Gijate i pi torba! A kas naj mačo nek biknol po fostano thaj nek činol pese. † ³⁷ Golese vačarav tumende kaj trubul te pherdol okova so ačhol ano Sveto Lil mandar: 'Thaj e manuša dikhlje le sar jekhe manuše lendar save phađen o zakono.' Golese sa so pisisade e prorokura mandar ka avol sa čače."

³⁸ A von vačarde lese: "Gospod! Ak isi amen duj mačura."

A vov vačarda lende: "Šukar si!"[§]

O Isus molil pe ki Maslinsko gora

(Mt 26,36-46; Mk 14,32-42)

³⁹ Thaj iklindoj gothar, pale po adeti, đelo ko Maslinsko brego. A pale leste đele e sikade lese. ⁴⁰ Thaj kana resle o Isus vačarda lende: "Molin tumen te ma peren ano iskušenje!"

⁴¹ Thaj crdijape lendar gači kobor šaj te čhudol pe bar, thaj pelo ke pe koča em molisajlo e Devlese: ⁴² "Dade! Te mangljan le mandar te ma pijav tar kava tahtaj e bilačhimaso. Al nek avol sar tu so mande, a na sar so me mangav." ⁴³ Tegani sikadilo lese o meleko taro nebo thaj zurada le. ⁴⁴ A kana dolda le bari muka, but pozurale molisajlo, a znoj lesa sasa sar kaplje taro rat save perena ki phuv.* ⁴⁵ Pali molitva uštulo thaj avilo ke pe sikade, thaj arakhlja len sar soven taro pharipe kobor sasa lende. ⁴⁶ Thaj o Isus vačarda lende: "Sose soven? Ušten, molin tumen e Devlese te ma peren ano iskušenje!"

O Juda izdol e Isuse

(Mt 26,47-56; Mk 14,43-50; Jn 18,3-11)

⁴⁷ Thaj dok o Isus vačarda, e manuša, thaj o Juda, jekh tare dešuduj sikade, avena kare leste. Avilo o Juda pašo Isus thaj čumidija le. † ⁴⁸ A o Isus vačarda lese: "Judo! Čumidimasa li izdaji man, e Čhave e Manušese?"

⁴⁹ A kana e sikade dikhlje so čerdol, vačarde "Gospod! Te maramen li? Isi amen mačura." ⁵⁰ Thaj čalada jekh tare sikade e sluga e šorutnese e sveštenikurende, thaj činda lesa desno kan.

⁵¹ A o Isus vačarda: "Mučen len! Nek čeren gova!" Thaj dolda lesa kan thaj sastarda le. ⁵² A o Isus vačarda e manušenje so avile pale leste, e šorutne sveštenikurende, e zapovednikurende e hramese thaj e phurederende: "Aviljen pale mande sar po čor čhurenkar thaj kaštencar te dolen ma! ⁵³ Sose ni dolden ma dok sema ano Hram? Svako đive sema tumencar odori. Al akana si tumaro sato, kana i sila e kalimasi vladil. †

O Petar odreknil pe taro Isus

(Mt 26,67-75; Mk 14,66-72; Jn 18,15-18, 25-27)

‡ **22,36** Kana e sikade lije te vačaren o Lafi e Devleso, o Isus sasa popularno, thaj e manuša pherde ilesa čerena gostoprinstvo kolende save vačarena e Isuseso haberi. E buča akana promenisajle akana but manuša suprostavin pe e Isusesa thaj lese haberese, pa e sikade mora te aračhen pe thaj te aven spremna paše pire potrebe thaj i zaštita. § **22,38** Šukar si Značenjura save šaj te aven si: 1. von isi len dovoljno mačura, avere lafurenkar: "Akana isi amen dovoljno mačura", il 2. O Isus mandol te prestanin te vačaren golestar kaj isi len mačura: "Dosta vačarden tare mačura." Kana o Isus vačarda lende kaj trubul te činen pese mačura, vov vačarda lende tare opasnostura savencar ka aračhen pe. Vov ni manglja čače von te činen mačura em te maren pe. * **22,44** An nesave purane grčka rukopisura naj 43. i 44. retka. † **22,47** Nekobor purane rukopisura dodajin: "Golese kaj gija dija znako: 'Kas čumidav gova si.'" ‡ **22,53** sila e kalimasi vladil značil "vreme kaj o Sotona delujil".

⁵⁴ Kana dolde e Isuse, inđarde le ke šorutne sveštenikoso čher. A o Petar odural đelo pale lende. ⁵⁵ A e stražara phabarde jag ani avlin, bešle savore katane, thaj o Petar bešlo lencar. ⁵⁶ Dikhlja le jekh sluškinja sar bešol paši jag, thaj dikhlja nakar leste thaj vačarda: "Kava sasa lesa!"

⁵⁷ A vov xoxada vačarindoj: "Džuvlije! Me ni pindžarav le!"

⁵⁸ Nekobor pale gova pindžarda le aver thaj vačarda: "Tu san jekh lendar!"

A o Petar vačarda: "Manušeja, naj sem."

⁵⁹ Thaj kana nakhlo paše jekh sato nesavo manuš uporno vačarda taro Petar: "Čače thaj kava manuš sasa lesa. Galilejco si!"

⁶⁰ A o Petar vačarda: "Manušeja! Ni džanav so tu phene!" Thaj sigate dok vov vačarda o bašno đilabija. ⁶¹ Thaj irisajlo o Gospod thaj dikhlja e Petre, thaj o Petar dija pe gođi so vačarda lese: "Ađive ni ka đilabol o bašno dok tu trin droma ni vačare kaj ni pindžare man." ⁶² Thaj o Petar iklilo avral thaj zurale ruja.

⁶³ A e čuvara lije te maren e Isuse thaj te maren lesa muj. ⁶⁴ Thaj učarde lese jakha thaj marde le thaj pučlje le: "Prorokuji ko čalada tut?" ⁶⁵ Thaj but avera bilače buća vačarde pe leste.

O Isus angle jevrejska vođe

(Mt 26,59-66; Mk 14,55-64; Jn 18,19-24)

⁶⁶ Thaj kana sasa sabalin, čidije pe e narodna phuredera, thaj e šorutne e sveštenikurende thaj e učitelja tare Mojsijaso zakono. Ande e Isuse angle bare manuša ⁶⁷ vačarindoj: "Tu li san o Hristo? Vačar amende."

A o Isus vačarda lenđe: "Ako i vačarav tumende, ni ka pačan ma. ⁶⁸ Te pučljem tumen khanči, ni ka vačaren mande. ⁶⁹ Al od akana me, o Čhavo e Manušeso, ka bešav ko časno than pašo Zuralo Dol."

⁷⁰ Savore vačarde: "Tu li san o Čhavo e Devleso?"

A o Isus vačarda lenđe: "Korkore vačarden kaj sem me."

⁷¹ A von vačarde: "So trubul amen po but dokazura? Golese kaj korkore amen šundam tare leso muj."

23

Inđarde e Isuse ko Pilat thaj ko Irod

(Mt 27,11-14; Mk 15,1-5; Jn 18,28-37)

¹ Tegani sa e bare manuša e jevrejska uštile thaj inđarde e Isuse ko Pilat, o rimsko upravniko. ² Thaj lije te vačaren bilače e Isusestar: "Arakhljam le sar xoxavol amare manušen, thaj ni dol te počinen o porezi e carose, a pese vačarol kaj si o Hristo, caro."

³ A o Pilat pučlja le: "Tu li san o caro e Jevrejengo?"

A o Isus irindoj vačarda lese: "Gija si sar so tu vačare."

⁴ A o Pilat vačarda e šorutne sveštenikurende thaj e manušende: "Me ni arakhav nisavo bandipe ane kava manuš."

⁵ A von dije zori vačarindoj: "Vov pire sikaimasa e manušen bunil ki sa i phuv e jevrejendi. Počnisada ki Galileja thaj avilo sa dži kate ano Jerusalim!"

⁶ Thaj kana šunda o Pilat, pučlja: "Vov li si tari Galileja?" ⁷ Thaj kana šunda o Pilat kaj si o Isus tari Galileja bičhalda le ko Irod, golese so o Irod vladisada ani Galileja. A vov sasa an gola đivesa ano Jerusalim.

⁸ Kana dikhlja o Irod e Isuse sasa but radujimo, golese kaj odavno manglja te dičhol le, golese kaj but šunda lestar, thaj dija gođi kaj o Isus ka čerol nesavo čudo angle leste. ⁹ Thaj o Irod pučlja baše but buća, a o Isus khanči ni vačarda lese. ¹⁰ A e šorutne e sveštenikurende thaj e učitelja tare Mojsijaso zakono ačhile, thaj baro bilačhipe vačarde lestar. ¹¹ A o Irod thaj lese vojnatura ladžarde le thaj asaje e Isuse, urade le ano carsko fostano, thaj bičhaldale palal ko Pilat. ¹² Thaj ane gova dive mirisajle o Pilat thaj o Irodo maškare peste, a angleder golestar sesa ane čingara.

E Isuse osudin ko meripe

(Mt 27,15–26; Mk 15,6–15; Jn 18,39–19,16)

¹³ A o Pilat čidija e šorutne e sveštenikurende thaj e barutnen thaj e manušen thaj ¹⁴ vačarda: “Anden mande kale manuše thaj phenen kaj e manušen bunil. Ake me angle tumende pučljem le, thaj ni arakhav ni jekh bandipe so tumen čhuvjen pe leste. ¹⁵ A i o Irod ni arakhlja bandipe pe leste, golese bičhaldale palal amende, thaj ak khanči ni čerda te mudardol. ¹⁶ Golese ka šibi le thaj ka mukha le.” ¹⁷*

¹⁸ A e manuša sa dije vika vačarindoj: “Le kale a muk amende e Varava!” ¹⁹ (O Varnava sasa čhudimo ano phanglipe golese so čerda pobuna ano Jerusalem thaj mudarda nekas.) ²⁰ A o Pilat vadži jekh drom vačarda kaj bi vov mučhola e Isuse. ²¹ A von dije vika: “Čhu le ko krsto, čhu le ko krsto!”

²² Thaj o Pilat trito drom vačarda: “Savo bilačhipe vov čerda? Me khanči ni dikhav sose bi mudardol, gija ka šibiv le thaj ka mukhav le.”

²³ A e manuša ni ačhile te vazden po glaso thaj manglje te čhuvjen e Isuse ko krsto. I lendi vika sasa po zurali thaj po zurali. ²⁴ Thaj golese o Pilat vačarda te avol sar so e manuša manden. ²⁵ Thaj mukhlja e Varnava, savo sasa ano phanglipe paši pobuna thaj pašo mudaripe, a e Isuse dija lende sar so manglje.

E Isuse čhuvjen ko krsto

(Mt 27,32–44; Mk 15,21–32; Jn 19,17–27)

²⁶ Thaj kana inčarde e vojnatura e Isuse, dolde nesave Simone tari Kirina† savo avola taro polje, thaj čhute pe leste o krsto te phiravol le palo Isus. ²⁷ A palo Isus đele pferdo manuša, thaj džuvlja save ruje thaj žalisade le. ²⁸ A o Isus okrenisajlo premal lende thaj vačarda: “Čhejalen taro Jerusalem! Ma roven pale mande. Roven pale tumende thaj pale tumare čhave. ²⁹ Golese dikh, aven e đivesa‡ ane save ka vačaren: ‘Blagoslovime kola džuvlja save našti bijanen, thaj e vođa save ni bijande, thaj e čučende save ni dije čuči!’” ³⁰ Tegani ka vačaren e planinende:

* **23,17** An nesave purane grčka rukopisura ačhol: “A trubuja ko prazniko te mečen jekhe phangle manuše” (dikh Mt 27,15; Mk 15,6). † **23,26** Foro ani severno Afrika ‡ **23,29** Gasavo vreme avilo 70 berš palo Hrist. I Rimsko vojska opkolisada thaj uništisada o Jerusalem thaj mudarda buten. § **23,29** An gova buduće vreme čhavore ano Jerusalem ka trpin ke strašna načinura. Tegani o narodo ka mislin kaj si bolje e manušende save najlen čhave. Naj len tuga kana dičhen sar lende čhave patin il meren.

‘Peren pe amende!’, thaj e bregurende: ‘Učharen amen!’ ³¹ Golese kaj ako akana ćerol pe kava e zelenone kaštesa, so ka avol e šuće kaštesa?”*

³² Inđarde duje bilačhe manušen katane e Isusesa te aven mudare. ³³ Thaj kana avile ke kova than savo akhardola kokalo e šoreso,† gothe čhute ko krsto e Isuse thaj e duje bilačhe manušen, jekhe tari desno rig e Isusesi a avere ki levo rig.

³⁴ A o Isus vaćarda: “Dade! Oprosti lende, golese kaj ni džanen so ćeren.”‡ Thaj e vojnatura čhudije o kocka thaj ulade maškar peste leso fostano.

³⁵ But manuša aćhile thaj dikhlje sa gova, a e barutne marde muj thaj vaćarde: “Averen spasiasada, so ni spasil korkoro pes akana, te si vov o Hristo, birimo e Devleso.” ³⁶ A e vojnatura marde muj lesa, thaj avile paše leste thaj dije le šut. § ³⁷ Thaj vaćarde e Isusesa: “Te san tu caro e Judejako, spasi korkoro tut.” ³⁸ A sasa pe leste upre pisimo* kala lafura: “Kava si caro e Jevrejengo.”

³⁹ A jekh tare bilačhe manuša so sesa ko krsto e Isusesa marda muj thaj vaćarda lese: “Te san tu o Hristo spasi tut thaj amen!”

⁴⁰ A o dujto ko krsto so sasa dija vika pe leste thaj vaćarda: “Tu li ni dara taro Dol? Kana san i tu korkoro gija osudimo? ⁴¹ Amen sam čaće osudime, golese sam kate amare bućende, a vov nisavo greh ni ćerda.” ⁴² Thaj vaćarda e Isusesa: “Isuse, detu gođi pe mande thaj av mande milostivno kana ka vladi sar caro.”†

⁴³ Thaj vaćarda lese o Isus: “Čaće vaćarav tuće: ađive ka ave mancar ano raj.”

E Isuseso meripe

(Mt 27,45–56; Mk 15,33–41; Jn 19,28–30)

⁴⁴ A sasa popodne kana peli i rat ki sa i phuv dži ke trin popodne, ⁴⁵ golese so kalilo o kham. A i hramsko fironga‡ pharadili ke opaš. ⁴⁶ Thaj o Isus dija vika ande sa o glaso: “Dade! Ane ćire vasta mukhav mo duxo.” Thaj gole lafurencar mulo.

⁴⁷ A kana dikhlja o kapetano so sasa, lija te hvalil e Devle thaj vaćarda: “Čaće kava manuš sasa čačukano pobožno manuš!” ⁴⁸ Thaj sa e manuša save ćidije pe te dičhen kava, kana dikhlje so sasa, irisajle thaj mardepe ane pire kolina tari žal. ⁴⁹ A kola so džanglje e Isuse thaj e džuvlja so avile lesa tari Galileja aćhile po dur thaj dikhlje kava.

E Isuse čhuvan ani limori

(Mt 27,57–61; Mk 15,42–47; Jn 19,38–42)

* **23,31** Šuko kaš phabol po sigate taro zeleno kaš. Phabaripe si metafora za ki patnja il i kazna. O Isus sasa sar zeleno kaš golese so ni zaslužisada te phabol (trpil). Manuša save odbacisade e Isuse sesa sar šuće kašta. Zaslužisade te phabaren pe (patin) zbog pe grehura. † **23,33** Golgota ‡ **23,34** A o Isus vaćarda: “Dade! Oprosti lende, golese kaj ni džanen so ćeren.” Ane nesave purane grčka rukopisura ni aćhol kaja rećenica. § **23,36** dije le šut O šut sasa jeftino pijipe savo e obična manuša pilje. E vojnatura asaje e Isusesa gija so dije le jeftino pijipe nekase ko vaćarol pese kaj si caro. * **23,38** Ane nesave rukopisura aćhol: kaj si pisimo ko grčki, latinski thaj jevrejski † **23,42** Ano original aćhol: “Detu gođi mande, Isuse, kana ka ave ane ćo carstvo” ‡ **23,45** firongaKaja fironga sasa bari prekale 25 metra visoko thaj odbisada o sveto than taro avera thana ano hram.

⁵⁰ Sasa jekh manuš palo alav Josif, savo sasa jekh tare bare manuša e jevrejende. Sasa šukar manuš thaj čače pobožno ⁵¹ tari Arimateja, foro e Judejako. Vov ni složisajlo golesa so čerde e Isuseso, thaj adučarda o carstvo e Devleso. ⁵² Đelo ko Pilat thaj rodije o telo e Isuseso. ⁵³ Thaj o Josif uljarda e Isuseso telo taro krsto thaj pačarda le čaršafesa, thaj čhuta le ano limori savo sasa hundo ano bar,[§] ane savo khoni naj sasa čuto. ⁵⁴ Čerda gova jekh đive anglo savato,* a o savato lija te ikljol.

⁵⁵ A e džuvlja save avile e Isusesa andari Galileja, đele palo Josif i dikhlje o limori i sar čhute e Isuseso telo. ⁵⁶ Irisajle čhere te čeren o miris thaj so te mačhen e Isuseso telo. Kana sa čerde, već avilo o savato i naštine čeren khanči gova đive pale Mojsijaso zakono.

24

E Isuseso uštipe tare mule

(Mt 28,1-10; Mk 16,1-8; Jn 20,1-9)

¹ Ko angluno đive palo savato, rano sabalin avile e džuvlja ko limori, thaj ande mirisura save čerde ² thaj arakhlje o bar* crdimo taro limori. ³ Dije andre thaj ni arakhlje o telo e Gospodeso e Isuseso. ⁴ Thaj dok pučlje pe so sasa gova, dikh, duj manuša ačhile angle lende ane sjajna fostanura. ⁵ E džuvlja but darajle thaj perade pe šore tele nakari phuv. Thaj e duj manuša pučlje e džuvljen: “Sose roden e džuvde maškar e mule? ⁶ Naj kate. Uštilo tare mule! Den tumen gođi so vačarda tumende dok vadži sasa ani Galileja: ⁷ ‘Me o Čhavo e Manušeso trubul te avav dindo ane vasta e manušende e grešnonende thaj ka čhuvan ma ko krsto thaj trito đive ka uštav.’ ”

⁸ Thaj dije pe gođi so vačarda lende o Isus. ⁹ Thaj irisajle taro limori thaj vačarde sa e dešujekhe apostolurende thaj savorende averende. ¹⁰ A gola džuvlja sesa i Marija taro foro Magdala, i Jovana, i Marija e Jakovesi dej thaj avera save vačarde kava e apostolurende. ¹¹ Thaj e apostolurende kala lafura sesa sar xoxaipe thaj ni pačaje e džuvljende. ¹² Al o Petar uštilo thaj prastaja ko limori. Kana telilo, dikhlja samo o čaršafi savo ačhilo, thaj đelo thaj čudisajlo ane peste so sasa gova.

O Isus sikadilo e sikadende ko drom ano Emaus

¹³ Ane gova đive duj e Isuseso sikade đele ano gav savo akhardola Emaus thaj vov sasa dur taro Jerusolim dešujekh kilometra.† ¹⁴ Thaj phirindoj vačarde maškar peste sa okova so sasa. ¹⁵ Thaj dok vačarde maškar peste thaj pučlje khanči jekh avere, korkoro o Isus avilo paše lende, thaj đelo lenar. ¹⁶ Al lende jakhende ni sasa mukhlo te pindžaren le.

¹⁷ A o Isus pučlja len: “Sostar gova vačaren maškar tumende phirindoj?” Ačhile i tužnisajle.

¹⁸ A jekh ko alav o Kleopa, vačarda e Isuseso: “Tu li san jedino abandžija ano Jerusolim savo ni šunda so sasa kala đivesa odori?”

§ **23,53** E jevreja ponekad koristisade e stene sar limora, čerena sa rupe andral i phandena o limori bare baresa. * **23,54** đive kana e manuša spremina pe za ko jevrejsko đive te odmorin pe, đive e savatoso. * **24,2** o bar Kava sasa baro, isklesimo, okruglo bar gači baro kaj šajine te phandol o limori. Kana bi crdena le, but murša bi trubuna te bi crden le taro than. † **24,13** Ano original ačhol: “šovardeš stadijumura”

¹⁹ Taj o Isus pučlja len: "So sasa gova?"

Taj von phende lese: "Gova so čerdilo e Isusesa taro Nazaret. Vov sasa zuralo proroko ano vačaripe taj ano čeripe anglo Dol taj angle manuša. ²⁰ Amare šorutne sveštenikura taj amare avera vladara dije le te avol osudimo ko meripe taj čhute le ko krsto. ²¹ Amen nadisajljam kaj vov ka ikalol[‡] o Izrael. Ake trito dive sar sasa sa gova. ²² Taj bunisade amen nesave džuvlja maškar amende. Save sesa sabalje ko limori, ²³ al ni arakhlje e Isuseso telo odori. Avile taj phende amende kaj dikhlje e melekuren save phende lende kaj si o Isus džuvdo. ²⁴ Tegani nesave amendar đele ko limori taj dikhlje kaj si o limori čučo, sar so vačarde e džuvlja, al ni dikhlje e Isuse."

²⁵ A o Isus vačarda lende: "O bigodače manušalen! Pharo tumende te pačan so vačarde e prorokura ano Sveto Lil! ²⁶ Ni li von vačarde kaj o Hristos ka načol sa gova bilačhipe angleder so o Dol ka proslavil le?"[§] ²⁷ Taj lija te objasnil lende o Isus sosi pisimo taro Hrist, so pisada o Mojsije taj sa e prorokura ano Sveto Lil.

²⁸ Taj kana avile pašo gav ane savo đele, o Isus čerda pe kaj mandol te džal po dur lendar. ²⁹ Taj von ačhade le vačarindoj: "Ačh amencar! Nakhlo o dive, taj i rat lija te perol!" Ačhilo taj dija lencar ano čer. ³⁰ Taj kana sasa lencar ko astali, o Isus lija o mangro, blagoslovisada le taj phaglja le taj dija len. ³¹ Tegani lende jakha putajle, taj pindžarde le. Taj sigate hasajlo.

³² Taj von vačarde jekh averese: "Ni li phabile amare ile kana o Isus phirindoj vačarda amende ko drom taj kana objasnisada amende o Sveto Lil?" ³³ Taj uštile ane gova sato taj irisajle ano Jerusalem. Arakhlje e dešujekhen apostoluren sar bešen savore taj save sesa lencar. ³⁴ Taj e dešujekh sikade vačarde lende: "Čače uštilo o Gospod, taj sikada pe e Simonese!" ³⁵ Taj kala duj sikade so sesa ko drom pašo Emaus vačarde so sasa, taj sar pindžarde e Isuse kana phaglja o mangro.

O Isus sikadol pe sikadenđe (Jn 20,19–23)

³⁶ A kana von gova vačarde, o Isus tar jekh drom ačhilo maškare lende taj vačarda lende: "Mir tumende." ³⁷ A von darajle taj sesa bunime golese kaj dije godi kaj dičhen duxo. ³⁸ Taj vačarda lende: "Sose daran? Taj sose ni pačan? ³⁹ Dičhen me vasta taj me pingre! Me sem gova! Dolen man taj ka dičhen! Golese kaj e duxo naj telo taj kokala sar so dičhen man isi!" ⁴⁰ Taj dok vačarola sa gova sikada pe vasta taj pe pingre save sesa kovime ko krsto.*

⁴¹ Sesa gija začudime em radosna kaj naštine pačan taj pučlja len: "Isi li tumen khanči xamase?" ⁴² A von dije le kotor peče mače. ⁴³ Taj lija o Isus em xalja angle lende.†

⁴⁴ Taj vačarda lende: "Kava si okova sostar vačardem tumende kana sema tumencar, kaj trubul te avol sa so pisime mandar ano zakono

‡ **24,21** ikalol oslobodil il otkupil il izbavil il spasil. (Dikh "otkupipe, te otkupil pe" ano rečnik.)

§ **24,26** Kava odnosil pe ke Isuseso početak te vladil i te primil o čast taj i slava. * **24,40** sikada pe vasta taj pe pingre save sesa kovime ko krsto ano original ačhol: "sikada pe vasta taj pe pingre". Ke vasta taj ke pingre vadži ačhile lese ožiljkura tare eksera save čhute le ko krsto.

† **24,43** Gova čerda te sikavol lende kaj naj duxo, golese kaj e duxura ni xan.

e Mojsijaso thaj ane Lila save pisade e prorokura thaj ane psalmura.”
⁴⁵ Tegani putarda lende jakha te haljaren o Sveto Lil. ⁴⁶ Thaj vačarda lende: “Gija si pisimo ano Sveto Lil, kaj trubul o Hristos te mudardol thaj te uštol tare mule ko trito dive. ⁴⁷ Thaj an leso alav ka vačarol pe sa e manuše, počnindo taro Jerusalem, kaj trubul te pokajin pe te bi o Dol oprostila lende grehura. ⁴⁸ A tumen sen kola save dikhlje sa kava so sasa. ⁴⁹ Thaj dikh, me ka bičhalav o Sveto Duxo pe tumende sar mo Dad so obečisada. A tumen ačhen ano foro ko Jerusalem sa dok o Dol ni bičhalol pe tumende pi zor!”[‡]

O Isus iril pe ano nebo

(Mk 16,19–20; Buča 1,9–11)

⁵⁰ Thaj o Isus inčarda len dži ko gav i Vitanija. Gothe vazdija pe vasta thaj blagoslovisada len. ⁵¹ Thaj sar blagoslovisada len lija te crdol pe lendar, thaj lija te uštol ko nebo. ⁵² Thaj von pele ke pire koča anglo Isus, tegani irisajle ano Jerusalem radosna. ⁵³ Thaj sesa stalno ano Hram thaj slavisade e Devle. Amin.

[‡] **24,49** Ano original ačhol: “dok naj sen urade e silasa”. Devlesi sila ka učarol len ko isto način sar e šeja so učaren e manuše. Golesa ka dobin sila taro Sveto Duxo sar bi šajine te svedočin averende taro Isus.